

**РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ**

РЕШЕНИЕ № _____

от _____ 2014 година

ЗА одобряване на промени в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2014–2016 г., одобрена с Решение № 650 на Министерския съвет от 2013г.

На основание чл. 79, ал. 7 от Закона за публичните финанси

**МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ
РЕШИ:**

Одобрява промени в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2014-2016 г., одобрена с Решение № 650 на Министерския съвет от 2013 г. съгласно приложението.

МИНИСТЪР–ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/Пламен Орешарски/

**ЗА ГЛАВЕН СЕКРЕТАР
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:**

/Нина Ставрева/

с.д. Главен секретар на Министерството на финансите:

/Гроздан Грозев/

Директор на дирекция „Държавно юрисконсултство“:

/Диана Драгнева/

Проект!

Приложение

**АКТУАЛІЗИРАНА
СРЕДНОСРОЧНА БЮДЖЕТНА
ПРОГНОЗА
ЗА ПЕРИОДА 2014-2016 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	5
Част 1. Приоритети на политиките за периода 2014-2016 г.	6
Част 2. Макроикономически перспективи за периода 2014-2016 г.	8
Част 3. Фискална политика и основни параметри за периода 2014-2016 г.	15
Част 4. Перспективи за развитието на публичните финанси.....	21
Част 5. Основни параметри и ангажименти за политики в Бюджет 2014	23
Част 6. Бюджетни взаимоотношения с общините и фискална децентрализация	48
Част 7. Управление на средствата от европейските фондове и програми	50
Част 8. Политика по дълга и финансирането	60
Част 9. Фискални правила, процедури и качество на публичните финанси	69
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	72
ПРИЛОЖЕНИЯ	72
Приложение № 1	73
Приложение № 2	85
Приложение № 3	91
Приложение № 4	95
Приложение № 5	97
Приложение № 6	98
Приложение № 7	99
Приложение № 8	100
Приложение № 9	101

Използвани съкращения

БВП	Брутен вътрешен продукт
БДЖ	Български държавни железници
БНБ	Българска народна банка
БНД	Брутен национален доход
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДДФЛ	Данък върху доходите на физически лица
ДИЗ	Държавни инвестиционни заеми
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ДОПК	Данъчно-осигурителен процесуален кодекс
ДФ	Държавен фонд
ДЦК	Държавни ценни книжа
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕК	Европейска комисия
ЕП	Европейски парламент
ЕС	Европейски съюз
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЗАДС	Закон за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗДД	Закон за държавния дълг
ЗДДС	Закон за данък върху добавената стойност
ЗДДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗИД	Закон за изменение и допълнение
ЗКПО	Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ЗУДБ	Закон за устройството на държавния бюджет
КП	Коефициент на покритие
КСО	Кодекс за социално осигуряване
КФП	Консолидирана фискална програма
МЗ	Министерство на здравеопазването
МИЕ	Министерство на икономиката и енергетиката
МК	Министерство на културата

МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРЗ	Минимална работна заплата
МРР	Министерство на регионалното развитие
МС	Министерски съвет
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МФ	Министерство на финансите
МФР	Многогодишна финансова рамка
НАП	Национална агенция за приходите
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НОИ	Национален осигурителен институт
НС	Народно събрание
ОП	Оперативна програма
ОСП	Обща селскостопанска политика
пр.п.	Процентен пункт
ПРБ	Първостепенен разпоредител с бюджет
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
ПЧП	Публично-частно партньорство
СБП	Средносрочна бюджетна прогноза
СБЦ	Средносрочна бюджетна цел
СНС	Система на националните сметки
СПГД	Среднопретеглена годишна доходност
Съвета	Съвета на ЕС
УПФ	Учителски пенсионен фонд
ФГВРС	Фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите"
ХИПЦ	Хармонизиран индекс на потребителските цени

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата актуализирана СБП за периода 2014-2016 г. е разработена въз основа на изискванията на ЗПФ, бюджетната процедура за 2014 г. и получената информация от ПРБ.

В актуализираната СБП за периода 2014-2016 г. се съдържат описание на приоритетите на политиките на правителството за следващите три години, основните допускания, при които е разработена, както и допусканията за развитието на националната и световната икономика, целите на фискалната и бюджетната политика, обвързани със заложените в ЗПФ правила и ограничения, както и таваните на разходите по отделни ПРБ и на бюджетните взаимоотношения за следващите три години.

Промените в актуализираната СБП за периода 2014-2016 г. са направени изцяло въз основа на изискванията на ЗПФ като важен елемент на доброто управление на публичните финанси. Тези промени се извършват с оглед осигуряване на съгласуваност с одобрените от Народното събрание закони за държавния бюджет, за бюджета на ДОО и за бюджета на НЗОК за 2014 г. и произтичащите от това промени в средносрочен план.

Фискалната политика на правителството има ефекти върху националната икономика, които се простират отвъд разчетените суми в бюджета. Правителствените разходи, данъчното облагане, данъчните разходи, регламентите и търговската политика засягат разпределението на ресурси в икономиката и разпределението на доходите между отделните индивиди. Тези ефекти са отражение на икономическите допускания и взаимодействия с бюджета, като стремежът на правителството е да провежда политика, стимулираща икономическия растеж.

Политиката на правителството е насочена към промяна по отношение на разпределението на публичните ресурси и използването на държавния бюджет като ефективен инструмент за извеждане на икономиката на страната по пътя на устойчив растеж, насърчаване на инвестициите и заетостта и осигуряване на нужната социална закрила за уязвимите слоеве на обществото.

В Бюджет 2014 и в средносрочен план са предвидени мерки за навременно изплащане на задълженията на държавата към частния сектор, намаляване на административната тежест, подобряване на бизнес средата, както и мерки за балансирана фискална консолидация в рамките на прогнозния период. Политиката на правителството ще бъде насочена към реализирането на икономическа и финансова стабилност, която е основата за висок икономически растеж. Определените с актуализираната СБП цели на фискалната политика ще спомогнат за създаване на предвидима инвестиционна и стопанска среда и за осигуряване на устойчивост на публичните финанси в средносрочен и дългосрочен план.

Актуализираната СБП за периода 2014-2016 г. отразява препоръките на Съвета на ЕС относно Националната програма за реформи и Конвергентната програма на Република България, както и включва съпоставка на есенната макроикономическа прогноза на МФ с тази на Европейската комисия от месец март 2013 г.

В актуализираната СБП за периода 2014-2016 г. и в Бюджет 2014 са отразени промените в макроикономическите допускания и фискалната политика, намерили отражение в ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г.

Част 1. Приоритети на политиките за периода 2014-2016 г.

Основната цел на политиките, заложили в настоящата СБП, е постигането на ускорен икономически растеж.

За постигането на тази цел е необходимо прилагането на балансиран подход спрямо някои ключови производствени фактори за растеж, като наличие на квалифициран човешки капитал, базисна инфраструктура, технологично знание и ефективното им използване. Определянето и управлението на икономическите политики, съобразени с тези ключови базисни условия, ще доведе до траен икономически растеж.

Макроикономическата среда се очаква да бъде стабилна в средносрочен план. Именно с цел запазване на тази стабилност и предвид ограничените възможности за ръст на разходите през следващите години, за да изпълни приоритетите на управленската си програма, правителството ще реструктурира и пренасочи ресурс към конкретни секторни политики, фокусирани в различните икономически и социални сфери. Очакваният положителен ефект е свързан с промяната от наложения през последните години макроикономически модел чрез фискалната политика да се задържа икономическият растеж, а с Бюджет 2014 се реализира политика на стимулиране в средносрочен план. Прекратява се политиката за добавяне през всяка година на ограничен ресурс на всички ведомства, което не е обвързано с реално постижим резултат. Оптимизирането на разходите на министерства и ведомства позволява насочване на финансов ресурс за реализиране на публична инвестиционна програма.

Политиката на правителството е насочена към промяна по отношение на разпределението на публичните ресурси и използването на държавния бюджет като ефективен инструмент за извеждане на икономиката на страната по пътя на устойчив растеж, насърчаване на инвестициите и заетостта и осигуряване на нужната социална закрила за уязвимите слоеве на обществото.

Придържайки се към националните приоритети от правителствената програма, в средносрочен план са предвидени целенасочени мерки и механизми за въздействие върху няколко ключови политики.

Данъчно-осигурителната политика ще бъде ориентирана към подкрепа на икономическия растеж и повишаването на фискалната устойчивост в дългосрочен план. Чрез данъчно-осигурителната политика и ефективни действия на приходните администрации се цели да се осигури ресурс за изпълнение на фискалната политика на правителството, подобряване на бизнес средата и стимулиране на икономическата активност, както и ограничаване на данъчните измами.

Основният приоритет на данъчната политика по отношение на данъчните ставки за периода е запазване на ниските данъчни ставки за корпоративни данъци и тези на физическите лица, като важен стимул за инвестиции, икономически растеж и заетост.

Политиките в областта на образованието и ученето през целия живот са изведени като основен приоритет за 2014 г. С основен акцент върху стабилния и устойчив икономически растеж се явява реформирането на професионалното образование. Тук основният фокус е разширен не само към придобиването на специфични умения и способности у учениците, но и върху развитието на педагогическите кадри и внедряването на електронно обучение, което ще подобри едновременно качеството, достъпа и привлекателността на професионалното обучение. Важен момент е интегрирането на учебния процес с професионалния и практически

опит, чрез обвързването на професионалните училища с бизнеса. Предвиденият нов механизъм за допълнително финансиране в размер на 100 млн.лв. в системата на образованието ще повиши квалификацията на работната сила в дългосрочен план с положителен ефект върху нарастването на производителността на труда. Осигурени са и допълнителни средства за подкрепа на малки училища и детски градини, за превенция на отпадането на учениците и за стимулиране и задържане на педагогическите кадри в професията.

Социалната политика и мерките за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване са друг ключов приоритет на правителството в средносрочен план. Посредством него ще се осъществи една от основните социални функции на държавата - превенцията от изпадане в състояние на бедност и намаляване на хората в бедност. Икономическата практика сочи, че в дългосрочен план бедността и неравенството на доходите имат задържащо влияние върху икономическото развитие. Този приоритет ще бъде реализиран с конкретен пакет от социални мерки, който е насочен към подкрепа на няколко целеви групи - децата и семейството, хора в неравностойно положение, възрастните хора и домакинствата и бизнеса.

Реформата в здравния сектор е друг приоритет на правителството, реализацията на който започва през 2014 година. В областта на здравното осигуряване реформата е свързана с усъвършенстване на законовата рамка с оглед оптимизиране на здравноосигурителните плащания и подобряване на контрола върху тяхното разпределение и разходване. В системата на Министерството на здравеопазването с Бюджет 2014 е осигурено финансиране за провеждането на реформи за усъвършенстване на функционирането на спешната медицинска помощ. Предвидени са средства и по линия на укрепване на човешкия капитал, чрез увеличаване на заплащането на медицинския персонал.

Правителството залага реализирането на Публична инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“ в размер на 500 млн.лв. Програмата представлява **нов механизъм за финансиране на публични инвестиционни проекти** и програми на конкурентен принцип, посредством който разходите ще се обвържат по-тясно с поетите в управленската програма ангажименти. Определянето на годишния размер на средствата за инвестиционни проекти ще бъде обвързано с икономическия цикъл, с процеса на усвояване на средствата от ЕС с инвестиционна насоченост, както и с критичен преглед на съществуващите политики и програми. Този механизъм има за цел да преодолее натрупаните вътрешни диспропорции в структурата на бюджетите, където разходите за публични инвестиции са силно ограничени за сметка на запазване и увеличаване на разходите за администрация и за нейната издръжка, причина за които са и някои несъвършенства на бюджетния процес. Въвеждането на този механизъм ще стимулира активността на бюджетните разпоредители и ще допринесе за повишаване качеството на бюджетните им предложения.

Взаимоотношенията с местните власти са акцент и приоритет на правителството в средносрочен план. С Бюджет 2014 са създадени предпоставки за осигуряване на приоритетна национална подкрепа за секторните политики в областта на образованието, здравеопазването, социалните дейности и културата, които се реализират с участието на местните власти. Осигурено е финансиране за подобряване на общинската инфраструктура и за изграждане на общински пътища. Ще се търсят механизми за оказване на финансова подкрепа на общини в затруднено финансово състояние, което не им позволява да изпълняват основните си ангажименти към населението. Допълнително, на конкурентен принцип, на общините могат да се предоставят средства за подкрепа и реализиране на регионални инициативи за развитие

и икономически растеж. Местните власти ще имат възможността да кандидатстват с проекти за финансиране от Публичната инвестиционна програма, с цел намаляване на регионалните диспропорции.

Развитието на аграрния сектор продължава да бъде приоритет на правителството. В средносрочен план са предвидени интервенции, които имат пряк ефект върху икономическия растеж като модернизацията на сектора, чрез стимулиране на инвестициите и иновациите, повишаване на производителността чрез ефективно реструктуриране и повишаване квалификацията на заетите в сектора.

Оптимизацията на администрацията стартира като приоритетна правителствена политика с Бюджет 2014. Ръководните принципи при тази инициатива са свързани с фискалната дисциплина, ориентирането на политиките и разходите към резултатите и ползите, предоставяне на по-качествени услуги на по-ниска цена, постегнатата администрация.

От прегледите на състоянието на държавната администрация от последните години, както и от извършените функционални анализи на административни структури от публичния сектор може да се направи извод, че реформата е наложителна.

Намаляването на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите ще доведе до редица положителни средносрочни и дългосрочни ефекти, като бързо укрепване на малкия и средния бизнес, подобрена конкурентна среда и ускоряване на процесите на стартиране на бизнес и предприемачество.

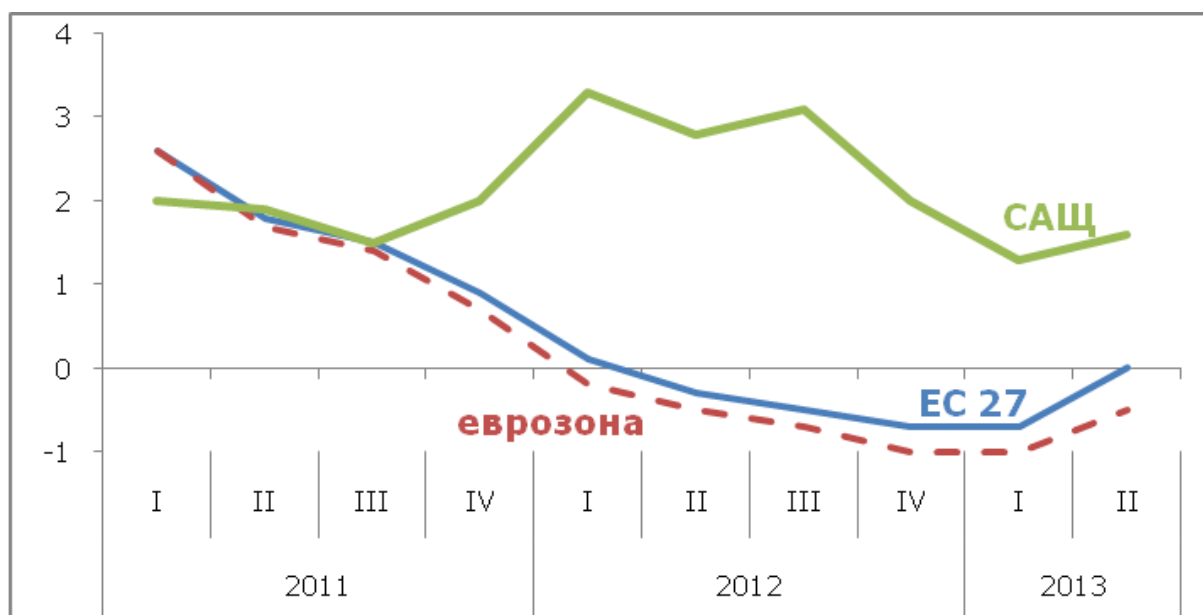
Ключов фактор за реализиране на политиките е оптималното **усвояване на средствата от ЕС**, с които се финансират програми по сектори с пряк ефект върху растежа, заетостта, доходите, конкурентоспособността и публичната инфраструктура.

Част 2. Макроикономически перспективи за периода 2014-2016 г.

Допускания за развитие на световната икономика

Възстановяването на световната икономика продължи и през първата половина на 2013 г., но остана сравнително слабо и неравномерно в различните региони. Сред страните с развита икономика растежът отчете ускорение в САЩ и Великобритания с принос най-вече от страна на силното частно потребление и инвестициите. Въпреки известната загуба на инерция през второто тримесечие, икономическото развитие в Япония също остана стабилно, подкрепено от водената експанзионистична парична и фискална политика. Растежът на БВП в нововъзникващите пазарни икономики бе силен в края на 2012 г., но се забави през първата половина на 2013 г., най-вече в Индия и Китай.

Графика: Реален БВП (% промяна спрямо съответното тримесечие на предходната година)

Източници: Евростат, Бюро за икономически анализи (САЩ)

Очаква се растежът на американската икономика да набере скорост през втората половина на 2013 г., подкрепен от подобрението при показателите за доверието на бизнеса и потребителите и постепенно възстановяване на трудовия и жилищния пазар.

Таблица: Допускания относно основни макроикономически показатели

Макроикономически показатели	2013	2014	2015	2016
	Очаквано	Прогноза	Прогноза	Прогноза
БВП (реален растеж, %) – Световна икономика	3,1	3,8	4,1	4,2
БВП (реален растеж, %) – ЕС	-0,1	1,2	1,6	1,8
Цени на петрола (Brent) (USD/барел, % изменение)	-3,3	-4,7	-0,7	-0,9
Валутен курс (BGN/USD) - средногодишен	1,4817	1,4705	1,4705	1,4705

Подобрението на водещите индикатори за еврозоната през последните месеци формират очаквания за нейното бавно и постепенно възстановяване. В краткосрочен план вътрешното търсене се очаква да бъде благоприятно повлияно от забавянето на инфлационните процеси, което от своя страна ще подкрепи реалните доходи.

Конюнктурните индикатори показаха известно подобрение през последните месеци. Въпреки това темповете на възстановяване на световната икономика се очаква да останат умерени, като в средносрочен план перспективата пред развитите икономики ще продължи да бъде ограничавана от редица фактори, сред които се нарежда все още слабият трудов пазар в тези страни. В същото време, с нарастване на

структурните предизвикателства, икономическата активност в развиващите се страни показва известна загуба на инерция. Въпреки това растежът им се очаква да изпревари този в развитите страни и да има основен принос за възстановяването на световната икономика.

За периода 2013-2016 г. се очаква световната икономика да нарасне съответно от 3,1% до 4,2%.

В настоящата прогноза се очаква икономиката на ЕС да продължи да се възстановява, като през второто тримесечие на 2013 г. европейската икономика технически излезе от рецесия. За цялата 2013 г. спадът ще се забави до 0,1%, а през 2014 г. се очаква ръст от 1,2% и постепенно увеличаване на растежа до 1,8% през 2016г.

Допускания за развитие на националната икономика и макроикономическа рамка

Таблица: Основни макроикономически показатели

Макроикономически показатели	2013	2014	2015	2016
	Очаквано	Прогноза	Прогноза	Прогноза
БВП (млн.лв.)	78 932	81 582	85 728	90 516
- реален растеж (%)	0,6	1,8	2,9	3,4
Хармонизирана инфлация % - средна за периода	0,6	1,8	2,1	2,2
Текуща сметка (млн.евро)	234	-76	-261	-541
- в % от БВП	0,6	-0,2	-0,6	-1,2
ПЧИ (млн.евро)	1 548	1 702	1 788	1 931
- в % от БВП	3,8	4,1	4,1	4,2

Брутен вътрешен продукт

През 2013 г. се очаква българската икономика да отбележи реален ръст от 0,6%. Основен принос за растежа ще има външният сектор, като износьт на стоки и услуги се очаква да нарасне с 6,8% в реално изражение. Забавянето на растежа на вътрешното търсене, което започна още от края на 2012 г., продължи и през първото полугодие на 2013 г., като за 2013 г. се очаква спад от 0,9% основно в резултат на понижението при инвестициите. Свиването на вътрешното търсене ще ограничи реалния растеж на вноса до 4,4% и ще се отрази в положителен принос на нетния износ към растежа на БВП (1,5 пр.п.).

Подобряването на перспективите пред развитието на европейската икономика през 2014 г. ще се отрази в ускоряване на растежа на износа до 7,2% в реално изражение. В резултат на подобряването на икономическата среда, вътрешното търсене ще започне да се възстановява и се очаква да нарасне с 1,9%. Повишението на износа и вътрешното търсене ще ускорят растежа на вноса до 7,1% и нетният износ ще отбележи отрицателен принос от 0,1 пр.п. Така растежът на БВП за 2014 г. се очаква да достигне 1,8% в реално изражение.

В периода 2015–2016 г. се очаква ускоряване на икономическия растеж от 2,9% до 3,4%, като основен принос за това ще има вътрешното търсене. Въпреки че износьт

също ще увеличава своя принос през целия период, нарастващият натиск върху вноса от страна на вътрешното търсене ще се отрази в повишаване на отрицателния принос на нетния износ от 0,7 пр.п. през 2015 г. до 1,1 пр.п. през 2016 г.

Пазар на труда

Развитието на заетостта през първите две тримесечия на 2013 г. и очакванията до края на 2013 г. дават основание да се очаква стабилизиране в броя на заетите за цялата година около нивото им от 2012 г. През първото тримесечие броят на заетите надхвърли стойността си от края на 2012 г., а през вторите три месеца бе постигнат положителен ръст на заетостта и на годишна база. Отчитайки сезонните колебания до края на 2013 г., очакванията са темпът на изменение на заетите на годишна база да бъде слабо положителен, в рамките на 0,1%¹.

Въпреки обичайното раздвижване на пазара на труда през второто и третото тримесечие, нивото на безработица се очаква да остане по-високо на годишна база през цялата 2013 г., като средногодишната му стойност се очаква да възлезе на 12,9%². Фактор за задържане на високото ниво на безработица е и повишението на икономическата активност на населението в условията на все още ограничени възможности за наемане на труд.

През 2014 г. възстановяването на пазара на труда ще продължи с ускорен темп и за разлика от 2013 г. ще се отрази в намаление на безработицата. Средният за годината очакван растеж на заетостта възлиза на 0,5%, а нивото на безработица се очаква да намалее до 12,6%.

В условията на очакваното повишение на икономическата активност в страната, в периода 2015-2016 г. средногодишният темп на увеличение в броя на заетите се очаква да достигне около 1%, а нивото на безработица да се понижи до 10,9% в края на програмния период.

Очакванията за развитието на компенсациите на един нает през 2013 г. са свързани с ускоряване на техния растеж спрямо 2012 г., вследствие на отчетената възходяща динамика през първата половина на 2013 г. През 2013 г. разглежданият показател се очаква да нарасне номинално с около 7%, а в периода 2014-2016 г. - средно с около 5,5%. По отношение на производителността на труда очакванията са тя да нараства с ограничен темп през 2013 г. в резултат от възстановяване на заетостта, като динамиката ѝ ще се ускори през 2014-2016 г. с повишаване на икономическата активност в страната. Разходите за труд на единица продукция ще продължат да се повишават в средносрочен период, но със забавени темпове, като към края на периода те ще се изменят с около 0,5-1,0%.

¹ Според дефиницията на Системата за национални сметки.

² Според дефиницията на Наблюдението на работната сила.

Инфлация

Инфлацията през 2013 г. ще остане сравнително ниска под влияние на благоприятната конюнктура на международните пазари на суровини, като средногодишният темп на изменение на ХИПЦ се очаква да бъде 0,6%. В месеците до края на 2013 г. инфлацията ще се повиши в резултат най-вече на сезонни фактори при цените на храните и тези на услугите по настаняване и да достигне 0,3% през декември спрямо съответния месец на 2012 г. Все още свитото потребление и влошените очаквания на домакинствата, както и поевтиняването на стоките за дълготрайна употреба ще продължат да задържат базисната инфлация на сравнително ниско ниво. Международните цени на петрола се очаква да се стабилизируют през следващите месеци, а тези на храните да продължат слабо да се понижават, с което влиянието на външните фактори за формиране на инфлацията в страната се очаква да бъде слабо.

През 2014 г. средногодишната инфлация се очаква да бъде 1,8%, след което слабо да се ускори до 2,1-2,2% в периода 2015-2016 г. През разглежданите години не се очаква съществено повишение в международните цени на храните и петрола в доларово изражение и при допускане за стабилно евро не се очаква ускорение на инфлацията по линия на външни фактори. С възстановяването на вътрешното търсене се очакват по-високи относителни потребителски цени на услугите в сравнение с хранителните и нехранителните стоки.

Влиянието на данъчната политика през 2014 г. също се очаква да има нисък принос за инфлацията, тъй като хармонизацията на акцизните ставки при течните горива беше приключена в началото на 2013 г.

През 2015 и 2016 г. се планира увеличение на акциза върху цигарите, с оглед задълженията ни за хармонизация на ставките до началото на 2018 г. С това приносът им се оценява на 0,13 пр.п. върху инфлацията в края на съответната година.

Платежен баланс

Очаква се в края на 2013 г. излишъкът по текущата сметка да бъде в размер на 0,6% от БВП. Стабилизирането на европейската икономика и прогнозираният ръст на основните ни партньори извън ЕС ще поддържат нарастването на износа, което за 2013г. ще възлезе на 5,7%. Слабото вътрешно търсене ще продължи да оказва задържащ ефект върху вноса (2% растеж на годишна база). Така дефицитът по търговския баланс ще се све до 6,8% от БВП през 2013 г.

Нарастване на износа на стоки се очаква и през 2014 г., като номиналният растеж ще се ускори леко до 9,6%, подкрепян от по-силно външно търсене и положителна ценова динамика. Очакваното възстановяване на потреблението и активизиране на инвестиционната дейност ще се отрази в по-забележимо ускорение на вноса до 9,2%. В периода 2015-2016 г. ръстът на вноса ще изпревари този на износа, което ще се отрази в нарастване на търговския дефицит до 8,1% от БВП.

С оглед на очакванията за умерен растеж на приходите от туризъм, балансът на услугите ще възлезе на 5,5% и 5,6% от БВП, съответно в края на 2013 и 2014 г., и ще остане на това ниво в периода до 2016 г. По-високото усвояване на средствата от ЕС ще има положителен принос за динамиката на текущата сметка през 2013 г. с очакван излишък по текущи трансфери от 5,5% от БВП. Въвеждането на нова финансова рамка 2014-2020 г. и свързаното с това технологично време между договарянето на новите проекти и изплащането на средства по оперативните програми ще доведе до намаляване на входящите потоци от фондове на ЕС през 2014 г.

В резултат от описаните процеси се очаква балансът на текущата сметка да достигне дефицит от 0,2% от БВП през 2014 г., който постепенно ще нарасне до 1,2% от БВП през 2016 г.

Притокът на ПЧИ ще продължи постепенно да се възстановява, като размерът на ПЧИ ще осигурява достатъчно покритие на дефицита по текущата сметка до края на прогнозния хоризонт.

Съпоставка на макроикономическата прогноза с тази на Европейската комисия

Различният момент на изготвянето на двете прогнози предопределят и различен обхват на отчетената статистическа информация. Прогнозата на ЕК е изготвена през месец април 2013 г., докато тази на МФ през месец септември 2013 г. В този период бяха ревизирани данните за 2012 г. за платежния баланс и пазара на труда и беше публикувана статистическа информация за първото полугодие на 2013 г. МФ ползва тези данни, докато поради по-ранния период на изготвяне на своята прогноза, ЕК работи с по-ограничен брой отчетни данни за 2013 г.

Таблица: Основни макроикономически показатели

ПОКАЗАТЕЛИ	отчетни данни 2012	МФ	ЕК	МФ	ЕК
		2013		2014	
БВП, реален растеж, %	0,8	0,6	0,9	1,8	1,7
<i>Частно потребление</i>	2,6	0,2	1,4	2,1	2,5
<i>Инвестиции в основен капитал</i>	0,8	-0,4	3	1,7	3,1
<i>Износ на стоки и услуги</i>	-0,4	6,8	2,8	7,2	4,5
<i>Внос на стоки и услуги</i>	3,7	4,4	4,3	7,1	5,8
БВП дефлатор, %	2,2	1,1	2,2	1,5	2,6
Текуща сметка, % от БВП	-1,3	0,6	-2,6	-0,2	-3,6
Инфлация, средногодишна, %	2,4	0,6	2	1,8	2,6
Безработица	12,3	12,9	12,5	12,6	12,4
Заетост (СНС)	-2,5	0,1	-2,1	0,5	0,2

Разлики между прогнозата на МФ и пролетната прогноза на ЕК за 2013 и 2014 г.

Икономически растеж

През 2013 г. ЕК очаква българската икономика да нарасне с 0,9% в реално изражение при очакван ръст от 0,6% в прогнозата на МФ. Двигател на растежа в прогнозата на ЕК ще бъде вътрешното търсене, докато според МФ нарастването на икономиката ще се дължи изцяло на външния сектор. Разликите в двете прогнози произлизат от липсата на отчетни данни за основните компоненти на БВП за 2013 г. при изготвянето на прогнозата на ЕК.

Неблагоприятното развитие при вътрешното търсене продължи и през първото полугодие на 2013 г. При частното потребление не бе отчетена промяна спрямо 2012 г., а инвестициите в основен капитал се понижиха с 0,9% на годишна база (неизгладени данни).

Сравнително доброто представяне на българския износ през първата половина на 2013 г., както и данните на Евростат за второто тримесечие на 2013 г., които потвърждават очакванията на ЕК, че ЕС и еврозоната технически са излезли от рецесията дават основание на МФ да повиши своята прогноза за растежа на износа до 6,8% в реално изражение. В същото време, слабото вътрешно търсене ще ограничи реалния растеж на вноса за 2013 г. до 4,4% и ще се отрази в положителен принос на нетния износ към растежа на БВП (1,5 пр.п.).

Според прогнозата на ЕК българският износ ще отбележи слаб растеж от 2,8% за 2013 г., докато по-високото частно потребление в сравнение с прогнозата на МФ ще се отрази в ускорено нарастване на вноса. В резултат ЕК очаква отрицателен принос на нетния износ (-1,2 пр.п.).

Въпреки сходните очаквания за икономически растеж през 2014 г., различията по компоненти на БВП са значителни, предимно в резултат на различната база. Според прогнозата на МФ се очаква плавно възстановяване на вътрешното търсене, а подобряването на външната среда ще се отрази в ускоряване на растежа на износа. За сравнение, ЕК очаква по-бързо нарастване на вътрешното търсене, което ще се отрази в по-висок внос и съответно в по-голямо нарастване на отрицателния принос на нетния износ.

Пазар на труда

Очакванията за нивото на безработица и посоката на изменение през 2013 г. и 2014 г. като цяло са сходни в прогнозата на МФ и ЕК. Прогнозата на МФ се характеризира с по-голяма промяна, но поради по-високото спрямо очакваното от ЕК ниво за 2013 г., равнището остава малко по-високо спрямо очакванията на ЕК и за 2014 г. По-съществени отклонения се наблюдават при очакванията за динамиката на заетостта в страната. За разлика от прогнозата на МФ, според която броят на заетите през 2013 г. се очаква да се стабилизира около нивото си от 2012 г. и дори да отбележи слабо повишение, в тази на ЕК очакванията са за спад на заетостта в размер на 2,1%. Следва да се има предвид, че прогнозите на ЕК вземат предвид ревизиите на данните от март 2013 г., но не отчитат последните ревизии на заетостта от септември 2012 г., както и развитието през първата половина на 2013 г. Последното е причина и за очакваното по-слабо увеличение на заетостта през 2014 г. спрямо очакванията в прогнозата на МФ.

Инфлация

Очакваната средногодишна инфлацията през 2013 г. е 0,6%, като е по-ниска с 1,4 пр.п. в сравнение с пролетната прогноза на ЕК. Разликата отново може да бъде обяснена с различния период на изготвяне на прогнозите и по-големия обхват на отчетните данни, с които МФ разполага към момента на изготвяне на допусканията. Разликата в очакванията до голяма степен се дължи на отрицателния принос на енергийните стоки за формиране на общия индекс, поради значителните понижения в административните цени на природен газ, електро- и топлоенергия, както и значителното забавяне в поскъпването на автомобилните горива във връзка с низходящата ценова динамика на суровия петрол на международните пазари през първото полугодие. Очакванията на МФ за изменението на потребителските цени през 2014 г. отново са по-ниски от тези на ЕК, но това може да бъде отдадено най-вече на ефекта от по-ниската база през 2013 г.

Част 3. Фискална политика и основни параметри за периода 2014-2016 г.

Основните цели на фискалната политика и управлението на публичните финанси за следващия тригодишен период са:

- Изготвяне на по-консервативна макроикономическа прогноза, явяваща се база за реалистично бюджетно планиране;
- Провеждане на последователна фискална политика за избягване на процикличното влияние на бюджета върху икономиката при определяне на целта за бюджетното салдо;
- Преструктуриране на разходите с цел обезпечаване на приоритетни политики на правителството и ограничаване на неефективните разходи и структури.

Прогнозата за основните макроикономически показатели е основата, върху която се гради фискалната политика и се разработват бюджетните сценарии. Прекалено оптимистичните прогнози за икономическото развитие през последните години са една от причините, които доведоха до неизпълнение на поставените бюджетни цели на данъчната политика. Прогнозата за приходите от данъци, които се влияят от динамиката на макропоказателите (напр. връзката между приходите от косвени данъци и потреблението, като компонент при формирането на БВП) беше прекалено оптимистична и увеличи фискалните рискове от неизпълнение на бюджета.

Формирането на целта за бюджетното салдо без да се отчита макроикономическата прогноза (напр. връзката между размера на бюджетното салдо и растежа на БВП) предопределяше негативното влияние на бюджета върху икономическия цикъл.

Нереално залаганата цел за бюджетното салдо през последните години, изразяваща се в ограничаване на публичните разходи с цел бързо достигане на балансирана бюджетна позиция, допълнително ограничи възможностите за постигане на устойчив икономически растеж. Провежданата до момента рестриктивна фискална политика се отрази негативно върху заетостта, потреблението и инвестициите.

Целта на одобрената актуализация на Бюджет 2013 беше да се отстранят посочените грешки и да се обърне тенденцията при формирането на фискална политика, която да бъде насочена към растеж и заетост.

В периода 2014-2016 г. предвиденото салдо по КФП е дефицит съответно 1,8% от БВП за 2014 г.; 1,5% от БВП за 2015 г. и 1,1% от БВП за 2016 г. при целеви нива за същия период в СБП от месец април 2013 г., съответно дефицит от 1,3%; 1,0% и 0,8% от БВП. Промяната се изразява в следване на премерени и балансиран стъпки за фискална консолидация, като бюджетната позиция следва да е неутрална спрямо икономическия цикъл.

Необходимо е да се отбележи, че въпреки ревизирането на целите за бюджетното салдо България не изостава в темпа на фискалната консолидация спрямо повечето други страни-членки на ЕС, където темпът на фискална консолидация е по-бавен. Планираният дефицит от 1,8 % от БВП за 2014 г. е сред ниските в рамките на ЕС, като съгласно „Европейска икономическа прогноза – пролет 2013” на ЕК, единствените държави, с планиран по-нисък дефицит за 2014 г. са Естония – 0,2% от БВП, Швеция – 0,4% от БВП, Люксембург – 0,4% от БВП, Латвия – 0,9% от БВП и Финландия – 1,5% от БВП, а за Германия прогнозата е за балансиран бюджет. В това

отношение може да се каже, че България следва политиката на умерен и балансиран подход при постепенното намаляване на бюджетния дефицит.

Заложените параметри по КФП за периода са съобразени с актуалната макроикономическа прогноза, основните допускания заложи към настоящата СБП и с фискалните правила уредени в ЗПФ.

Таблица: Основни показатели на КФП за периода 2013-2016 г.

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА млн. лв.	2013 Програма	2014 Програма	2015 Прогноза	2016 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	30 384,8	31 035,4	32 667,1	34 173,4
% от БВП	38,0%	38,0%	38,1%	37,8%
Данъчно-осигурителни приходи	22 851,2	24 328,7	25 561,8	27 002,3
Неданъчни приходи	3 794,0	3 471,3	3 498,6	3 613,4
Помощи и дарения	3 739,7	3 235,4	3 606,7	3 557,7
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	31 978,2	32 507,7	33 969,5	35 207,5
% от БВП	40,0%	39,8%	39,6%	38,9%
Разходи	31 070,0	31 603,0	32 989,6	34 156,6
Нелихвени разходи	30 194,6	30 933,2	32 209,2	33 374,1
Лихви	875,4	669,8	780,5	782,5
Вноска в общия бюджет на ЕС	908,2	904,7	979,8	1 050,9
БЮДЖЕТНО САЛДО (- /+)	-1 593,4	-1 472,3	-1 302,4	-1 034,1
% от БВП	-2,0%	-1,8%	-1,5%	-1,1%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	1 593,4	1 472,3	1 302,4	1 034,1
% от БВП	2,0%	1,8%	1,5%	1,1%
БВП - текущи цени	79 932,0	81 581,7	85 728,0	90 516,1
БВП - реален растеж (%)	1,0%	1,8%	2,9%	3,4%

Предизвикателствата пред фискалната политика за 2014 г. са свързани с променените очаквания за развитието на икономиката на страната и достигнатите с актуализацията на Бюджет 2013 максимално допустими нива на основните фискални показатели. Това налага през следващите години да се предприемат стъпки за постепенно намаляване на размера на бюджетния дефицит в средносрочен план (1,8% от БВП за 2014 г., 1,5% от БВП за 2015 г. и 1,1% от БВП за 2016 г.), обвързано с икономическия цикъл и провеждането на политика, стимулираща икономическия растеж.

Таблица: КФП - Национален бюджет 2013-2016 г.

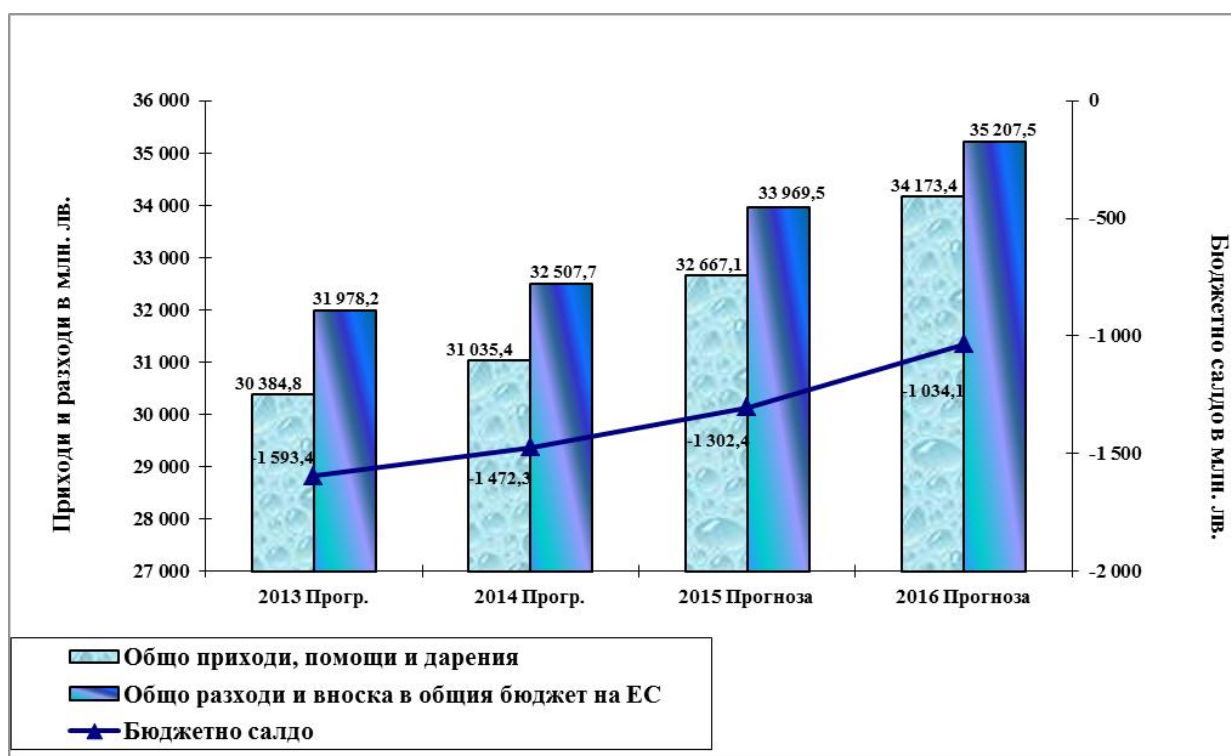
КФП НАЦИОНАЛЕН БЮДЖЕТ млн. лв.	2013	2014	2015	2016
	Програма	Програма	Прогноза	Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	26 732,8	27 903,9	29 178,5	30 700,5
% от БВП	33,4%	34,2%	34,0%	33,9%
Данъчно-осигурителни приходи	22 851,2	24 328,7	25 561,8	27 002,3
Неданъчни приходи	3 793,6	3 471,0	3 498,3	3 613,3
Помощи и дарения	88,0	104,3	118,3	84,9
ОБЩО РАЗХОДИ, ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС И ТРАНСФЕРИ	27 996,6	29 158,2	30 308,5	31 298,3
% от БВП	35,0%	35,7%	35,4%	34,6%
Разходи	26 200,0	27 303,8	28 494,9	29 254,2
% от БВП	32,8%	33,5%	33,2%	32,3%
Нелихвени разходи	25 324,6	26 634,0	27 714,4	28 471,7
Лихви	875,4	669,8	780,5	782,5
Вноска в общия бюджет на ЕС	908,2	904,7	979,8	1 050,9
Трансфер за сметки за средства от ЕС	-888,4	-949,7	-833,8	-993,2
БЮДЖЕТНО САЛДО (-/+)	-1 263,8	-1 254,3	-1 130,0	-597,8
% от БВП	-1,6%	-1,5%	-1,3%	-0,7%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	1 263,8	1 254,3	1 130,0	597,8
% от БВП	1,6%	1,5%	1,3%	0,7%
БВП	79 932,0	81 581,7	85 728,0	90 516,1

Ефективното използване на европейските фондове предлага възможност за постигане на ускорена реална конвергенция на българската икономика към средните нива на ЕС. Въздействието върху бюджета от финансовите взаимоотношения с ЕС е представено в следващата таблица.

Таблица: КФП – Сметки за средства от ЕС (2013-2016 г.)

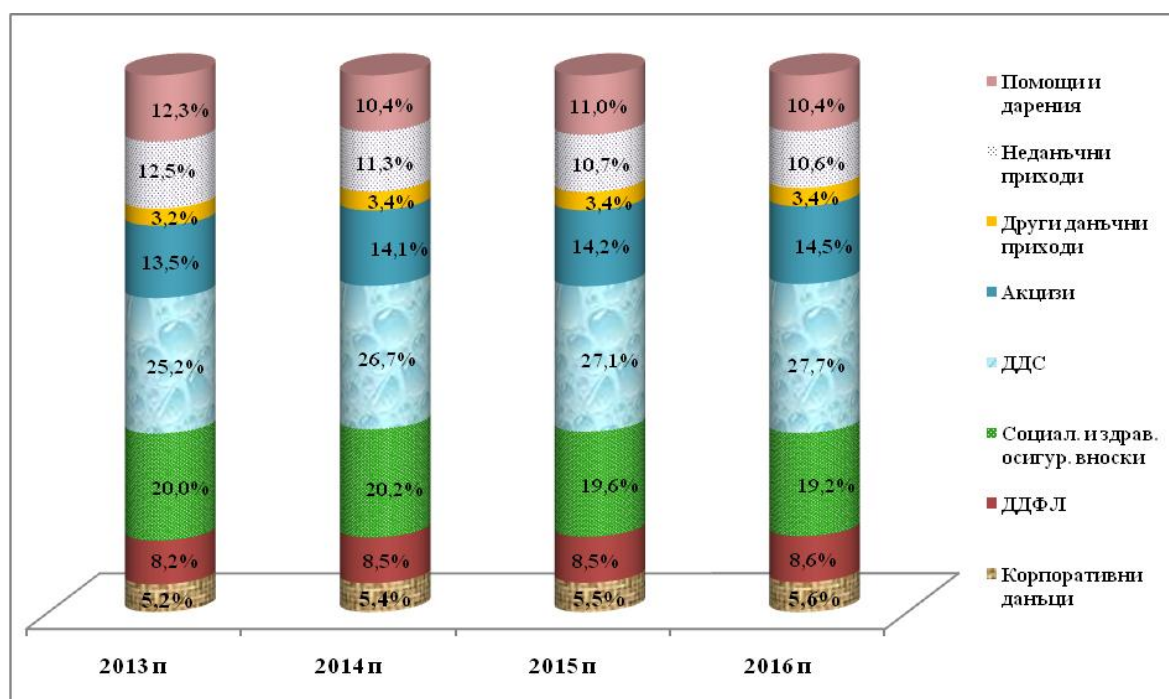
КФП СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС млн. лв.	2013	2014	2015	2016
	Програма	Програма	Прогноза	Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	3 652,0	3 131,4	3 488,6	3 473,0
% от БВП	4,6%	3,8%	4,1%	3,8%
ОБЩО РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ	3 981,6	3 349,5	3 661,0	3 909,2
% от БВП	5,0%	4,1%	4,3%	4,3%
Разходи	4 870,0	4 299,2	4 494,7	4 902,4
% от БВП	6,1%	5,3%	5,2%	5,4%
Трансфер от/за държавния бюджет (нето)	888,4	949,7	833,8	993,2
% от БВП	1,1%	1,2%	1,0%	1,1%
БЮДЖЕТНО САЛДО (-/+)	-329,6	-218,0	-172,4	-436,2
% от БВП	-0,4%	-0,3%	-0,2%	-0,5%
БВП	79 932,0	81 581,7	85 728,0	90 516,1

Графика: Основни параметри на КФП за периода 2013-2016 г. (млн. лв.)

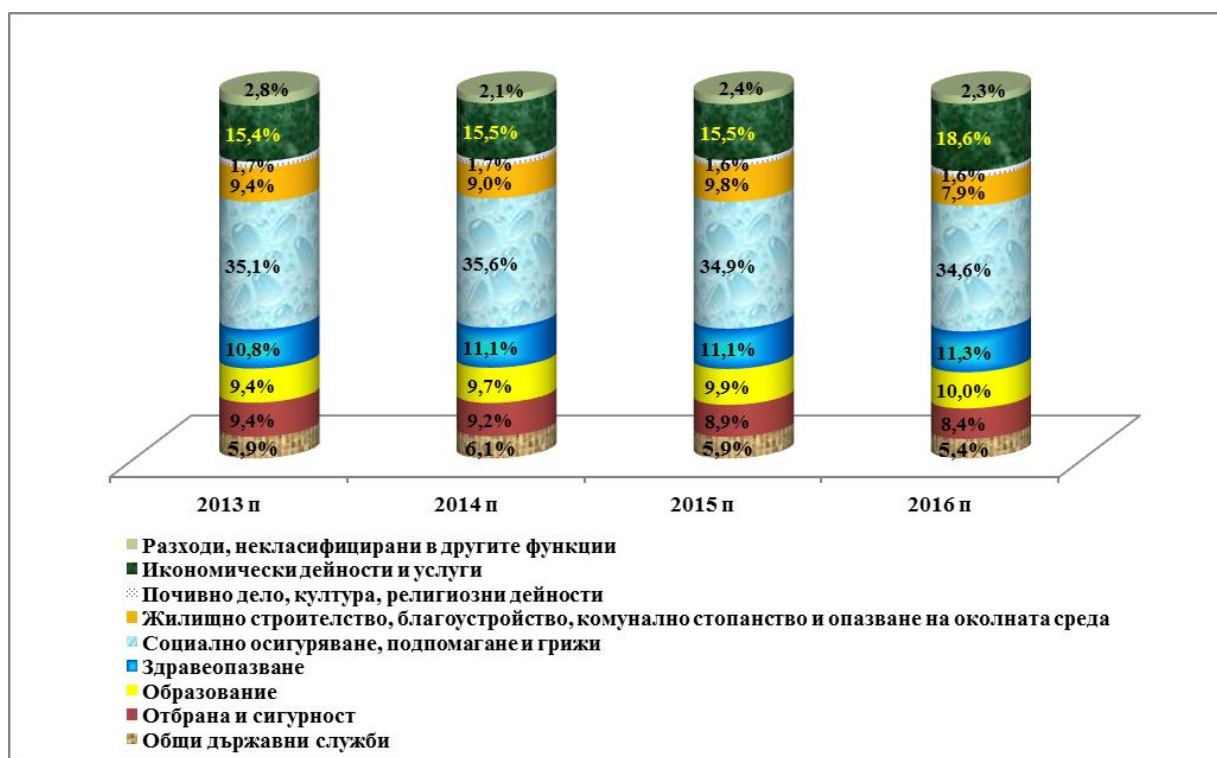

Структурата на приходите се запазва относително стабилна през разглеждания период с акцент върху приходите от косвени данъци.

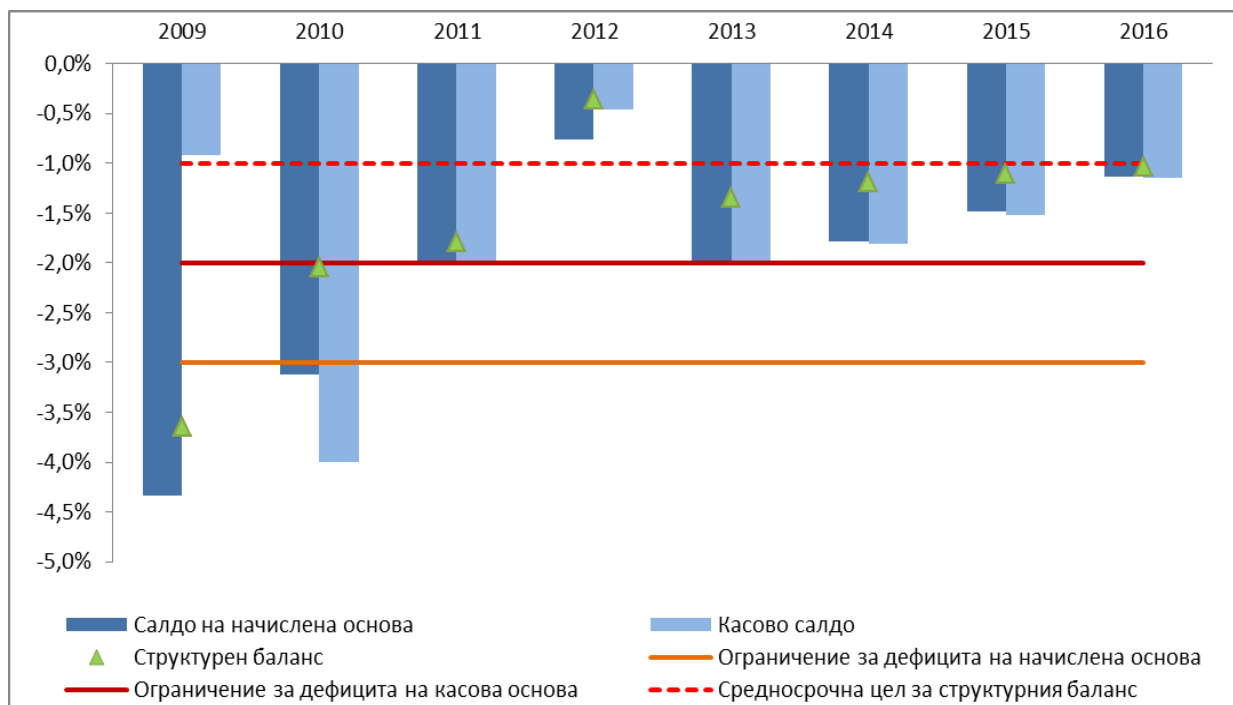
Графика: Структура на приходите по КФП в % за периода 2013-2016 г.

Графика: Структура на разходите по функции по КФП за периода 2013-2016 г., вкл. резерв, без вноса в общия бюджет на ЕС в %

Графика: Фискални ограничения

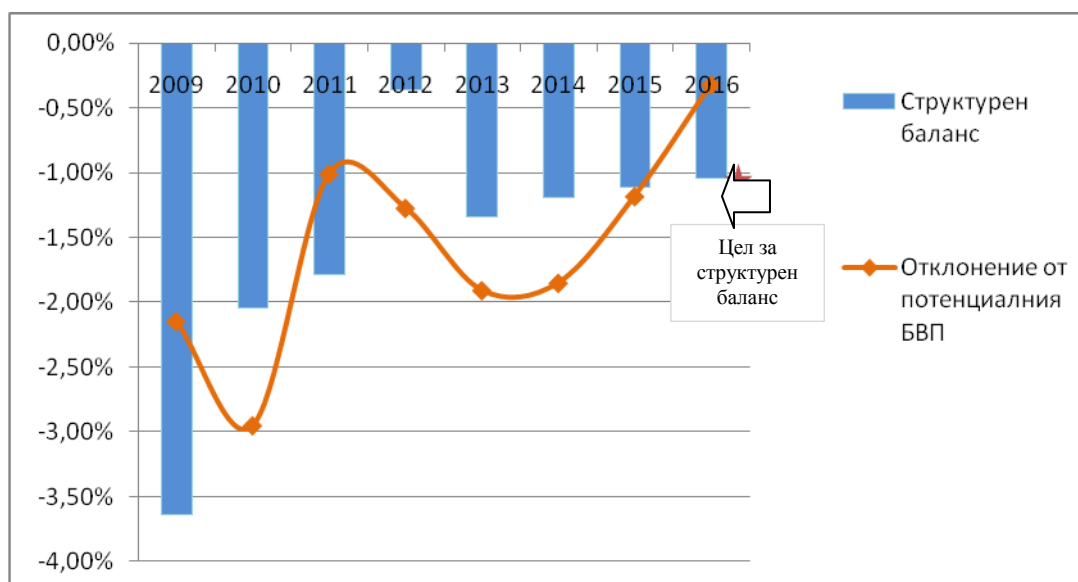

С актуализацията на Бюджет 2013 и с настоящите разчети за Бюджет 2014 г. и актуализираната СБП се наблюдава изместване на фокуса на фискалната политика от мерки за консолидация към мерки със стимулиращ ефект върху икономиката. През 2013 г. водената бюджетна политика е с антицикличен характер, като структурният баланс се очаква да достигне 1,3% от БВП.

През периода 2014-2016 г. се очаква структурният баланс постепенно да се подобрява движен от ограниченията, произтичащи от фискалните правила, заложи в ЗПФ. Към края на периода се очаква той да достигне 1% от БВП, което съответства на максимално допустимия размер на дефицит съгласно изискванията на Договора за стабилност, координация и управление в икономическия и паричен съюз на ЕС и на ЗПФ. Както е илюстрирано на графиката предвидените дефицити по бюджета за периода 2014-2016 г. са в рамките на фискалните ограничения, а именно – дефицит до 2% от БВП на касова основа и до 3% на начислена основа.

Най-същественото ограничение на фискалната политика произтича от целта за достигане на 1% структурен дефицит към края на прогнозния период.

Графика: Дискреционна политика

За да остане бюджетният дефицит в рамките на ограниченията и същевременно да се търси максимален положителен ефект върху икономическата активност, дискреционните мерки са насочени към реструктуриране на разходите.

При разглеждане на разходите по икономически елементи се наблюдава нарастване при капиталовите разходи, финансирани със средства от националния бюджет и при централизирания резерв за инициативи на конкурентен принцип, предвиден за финансиране на мерки по приоритетни области на политиката, които се очаква да представляват стимул за икономическата активност. Същевременно, за да се спази бюджетното ограничение, тяхното нарастване е компенсирано с ограничаване на неефективните разходи и действия за оптимизиране и/или закриване на структури със затихващи и/или отпаднали функции, което ще се отрази като намаление на разходите за компенсацията на наетите.

Част 4. Перспективи за развитието на публичните финанси

Оценка на устойчивостта на публичните финанси и фискалните рискове

Потенциален растеж и отклонение от потенциалния БВП

През 2013 г. потенциалният икономически растеж на България се очаква да достигне 1,3%. През 2014 г. растежът ще се увеличи до 1,7%. Поради все още високата естествена норма на безработица приносът на труда ще остане отрицателен, но ще намалява. През остатъка от периода потенциалният растеж ще се ускори, като с основен принос ще остане общата факторна производителност, а възстановяването на инвестиционната активност ще повиши приноса на капитала.

Очаква се отклонението на БВП от потенциалното му равнище през 2013 г. да достигне до отрицателна стойност от 1,9%. През 2014 г. се предвижда потенциален растеж, близък до реалния растеж на БВП и в резултат не се наблюдава съществено коригиране в отклонението. В оставащите години от периода ще протича процес на възстановяване на българската икономика, но темповете на възстановяване няма да бъдат достатъчни, за да компенсират рязкото охлаждане, и отклонението от потенциалното производство ще се свие, но ще остане отрицателно до 2016 г. включително.

Таблица: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП

Година	Потенциален растеж, %	Отклонение от потенциалния БВП, %
2012	1,0	-1,3
2013	1,3	-1,9
2014	1,7	-1,9
2015	2,2	-1,2
2016	2,5	-0,3

Таблица: Приноси към потенциалния растеж (процентни пункта)

Година	Труд	Капитал	ОФП
2012	-0,8	0,9	0,9
2013	-0,5	0,8	0,9
2014	-0,1	0,8	1,1
2015	0,2	0,8	1,2
2016	0,3	0,9	1,3

Оценка на средносрочната бюджетна цел за структурния бюджетен баланс

През 2012 г. бе постигната значителна фискална консолидация, изразяваща се в намаление на структурния дефицит от 1,8% от БВП през 2011 г. до 0,4% през 2012 г. Този резултат представлява изпълнение в размер на 0,1% от БВП на заложената в предходните години СБЦ за структурен дефицит от 0,5% от БВП. Подобриенето на фискалната позиция бе осъществено чрез стриктен контрол върху разходите, включително замразяване на заплати в бюджетния сектор и пенсии, но и със съкращаване на капиталови разходи. По този начин непоследователната и небалансирана политика по дефицита, изразяваща се основно в рестрикции в частта на разходите, доведе до проциклично влияние на бюджета върху икономическия растеж и необходимостта от корекция на целта за бюджетното салдо за 2013 г.

През 2013 г. се очаква коригираното спрямо фазата на икономическия цикъл и еднократните ефекти бюджетно салдо да достигне -1,3% от БВП, в резултат от провеждането на антициклична фискална политика. С приетия ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г. фактическият бюджетен дефицит по КФП се предвижда да достигне 2,0% от БВП. Последното бе обусловено от ревизираната в посока надолу макроикономическа прогноза, както и от необходимостта от допълнителни средства в изпълнение на

програмата на правителството за подкрепа на най-уязвимите социални групи и мерки за стимулиране на растежа.

Политиката на публичните финанси за 2013 г. се оценява като антициклична и подкрепяща растежа, не само поради нарастването на структурния бюджетен дефицит в условията на забавен икономически растеж, но и поради очертаващия се положителен принос на правителственото потребление за нарастването на БВП. В допълнение, значително се увеличават и капиталовите разходи на сектор „Държавно управление“. В този период важни за възстановяването на растежа са и инвестициите на публичния сектор, тъй като поради световната икономическа криза нивото на ПЧИ е все още ниско. Разходите по съфинансирането на проекти по европейските фондове имат директен и косвен ефект върху растежа на БВП. Косвеният ефект се отразява върху нарастването на възможностите за износ, заетостта и увеличение на потенциалния БВП.

През 2014 г. отрицателното отклонение от потенциала ще намалее минимално с 0,1 пр.п. спрямо 2013 г., като структурният дефицит ще има същата динамика и ще се подобри до 1,2% от БВП. През 2015 и 2016 г. прогнозното ниво на БВП ще се приближи до потенциала си, като през 2016 г. негативното отклонение ще бъде едва 0,3%. Тази положителна тенденция дава основание за свиване на фактическите дефицити по консолидирания бюджет до 1,5% и 1,1%, съответно през 2015 и 2016 г. Оценката е структурният бюджетен дефицит през тези две години да бъде съответно 1,1% и 1,0% от БВП.

Както е отбелязано и в изчисленията на ЕК за България, СБЦ за структурния дефицит бе по-амбициозна от индивидуалния за страната ни минимален бенчмарк за дългосрочната устойчивост на публичните финанси, което не кореспондираше с развитието на икономиката и ограничаваше растежа. Съгласно предвидената от европейското законодателство възможност България дефинира нова СБЦ за дефицит в размер на 1% от БВП. Така заложена, новата цел за структурния дефицит се очаква да бъде достигната в края на прогнозния период, т.е. през 2016 г.

Фискални рискове

В средносрочен план най-същественят риск за бюджета продължава да бъде евентуално значително отклонение от очакванията за растеж на икономиката. Това автоматично ще рефлектира върху бюджетните приходи, както и в посока нарастване на социалните разходи и разходите при безработица. Чувствителността на бюджетните приходи към икономическия цикъл е относително висока, което означава, че загубите за бюджета от едно съществено забавяне на икономиката биха били значителни. От друга страна, чувствителността на бюджетните разходи спрямо цикличната позиция на икономиката е ниска, така че при подобрен сценарий те до голяма степен ще запазят нивото си.

От страна на външната среда значително забавяне на възстановяването на страните от ЕС, както и спад в растежа на световната икономика, биха довели до свиване на външното търсене за българския износ и съответно до ограничаване на растежа. Също така, задълбочаване на финансовите проблеми на САЩ могат да имат силно негативно влияние върху кредитните пазари и световната търговия. Друг външен риск е нереализирана прогноза за ниска волатилност в цената на петрола, което като се има предвид значителното енергийно потребление от страна на индустрията, е възможно да доведе до нарастване на цените, намаляване на растежа и заетостта и увеличаване на дефицита по текущата сметка. От страна на вътрешните фактори е възможно забавяне на вътрешното търсене.

Риск за бюджета представлява процесът на усвояване на средства от европейските фондове предвид застъпването на два програмни периода по Финансовите рамки на ЕС. Ускореното усвояване на средства по европейските фондове, допринасящи за по-висок икономически растеж и стимулиращи индиректно растежа на бюджетните приходи, е изведено като приоритет на фискалната политика и необходимите национални ресурси са предвидени в СБП.

Неблагоприятни фискални последици може да предизвикат квазифискалните дефицити, натрупвани от държавните предприятия или генерирането на дефицити по сметките на общините. Засилването на отчетността и контрола, както и въвеждането на изискване за балансиран бюджет на местно ниво са част от стъпките, които са предприети за запазване на фискалната устойчивост по отношение на възможността от натрупването на неяви задължения.

Съществен риск за фискалната позиция в дългосрочен план е прогнозираното значително влошаване на демографската структура на населението. Очаква се увеличаването на дела на възрастните хора да доведе до забележимо нарастване на бюджетните разходи в дългосрочен период и по-конкретно на разходите за пенсии и здравеопазване. Превантивните действия спрямо натиска върху държавните разходи се предприемат посредством реформи, провеждани в контекста на запазването на ниско ниво на държавния дълг и бюджетен дефицит, което на този етап осигурява дългосрочната устойчивост на публичните финанси.

Част 5. Основни параметри и ангажименти за политики в Бюджет 2014

Обща рамка на Бюджет 2014

Акцентът на Бюджет 2014 е поставен върху постигането на стабилна и предвидима инвестиционна среда и създаване на условия за подобряване на бизнес средата като ясен положителен знак към инвеститорите и за възстановяване на нарушеното доверие на хората в пазара и свободната инициатива, както и към повишаването на конкурентоспособността на българските предприятия.

Бюджет 2014 залага на подобряване на условията на данъчното облагане и повишаване на събираемостта на приходите, както и на реструктуриране на разходи. В рамките на този бюджет правителството планира да осигури финансиране на целенасочени и отговорни мерки за изпълнение на поетите в управленската програма ангажименти. Правителството се ангажира с провеждането на структурни изменения в ключови компоненти на системите, които да доведат до трайни икономии на ресурси, като същевременно се сведе до минимум възможно негативно въздействие върху икономиката.

Във фискалната стратегия за Бюджет 2014 е заложено отрицателно бюджетно салдо по КФП от 1,8 на сто от БВП, което в номинално изражение представлява дефицит от 1 472,3 млн.лв. Този дефицит ще осигури финансиране на приоритетни за правителството области – инвестиционни програми за икономически растеж и устойчиво развитие на регионите, програми за развитие на образованието, здравеопазване и социални потребности на нацията и ще осигури силна финансова позиция в момент на повишена несигурност в международната икономика.

Бюджетното салдо за 2014 г. е в рамките на максимално допустимия размер за дефицита на сектор „Държавно управление” (3% от БВП на начислена основа), като

неговият размер е съобразен с настоящите икономически условия и отразява целенасочените усилия на правителството да минимизира въздействието на фискалната консолидация върху икономиката.

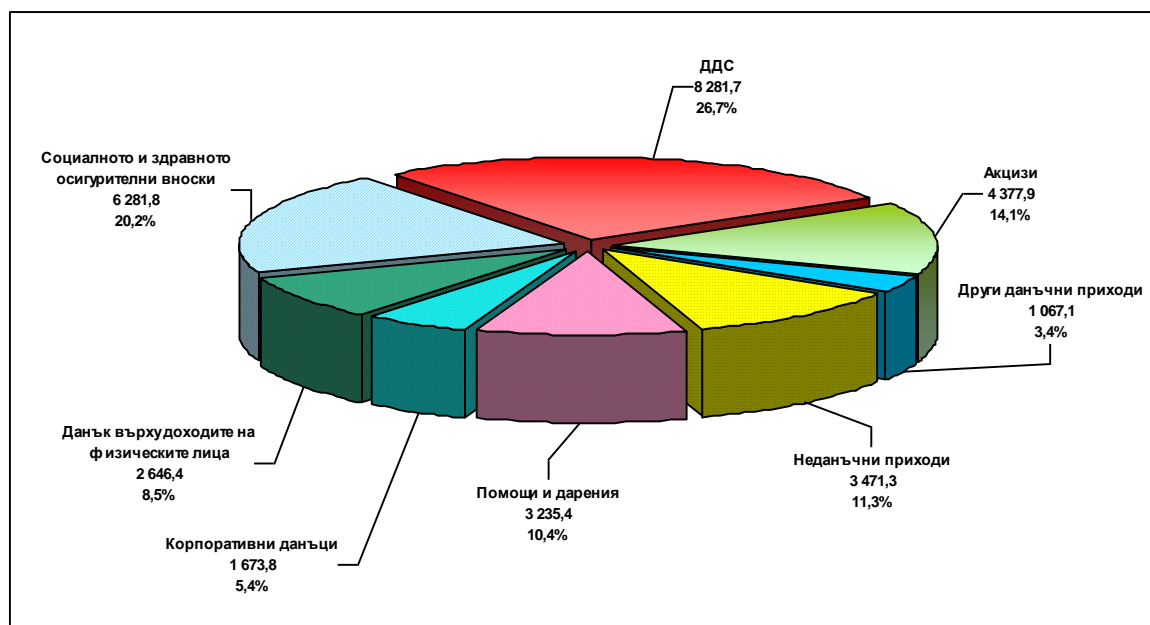
Определянето на фискалните параметри за 2014 г. е съобразено с прогнозата за макроикономическото развитие, като е отчетено влиянието на „автоматичните стабилизатори“ и мерките в подкрепа на икономическата стабилност на страната.

Съотношението държавен дълг/БВП към края на 2014 г. се предвижда да нарасне до 22,1 на сто от БВП, като България ще запази позицията си на втората държава с най-нисък дълг в ЕС след Естония, чийто дълг се очаква да бъде 9,6% от БВП и малко преди Люксембург, чийто държавен дълг през 2014 г. се прогнозира да бъде 25,2% от БВП.

Трябва да се отбележи, че по данни от пролетната прогноза на ЕК за държавния дълг на страните-членки като процент от БВП за 2014 г. България стои значително по-добре като нива на дълг не само от останалите източноевропейски страни, но и спрямо всички западноевропейски държави в ЕС (за Германия прогнозираното ниво на държавен дълг е 78,6% от БВП, за Франция – 96,2% от БВП, за Испания – 96,8% от БВП). Интересен е фактът, че прогнозираният държавен дълг на България за 2014 г. като процент от БВП е над четири пъти по-малък от средното ниво на този показател за ЕС (90,6% от БВП за ЕС средно). Ангажиментът на правителството за поддържане на фискална дисциплина ще гарантира, че публичните финанси ще останат устойчиви и ще запазят доверието в икономиката на България.

ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПРИХОДИТЕ

Графика: Структура на консолидираните приходи за 2014 г. (в млн. лв. и в %)

Данъчна политика

Данъчната политика през периода 2014-2016 г. ще бъде ориентирана към създаване на ефективна данъчна система, предоставяща макроикономическа и

бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план. Данъчната политика има за цел, от една страна осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на фискалната политика на правителството, а от друга страна - подобряване на бизнес средата за стимулиране на икономическия растеж и заетостта.

Приоритетите на данъчната политика за периода 2014-2016 г. са:

- ✚ Повишаване на бюджетните приходи и борба с контрабандата;
- ✚ Намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите;
- ✚ Стимулиране на инвестиционната активност и заетостта;
- ✚ Стимулиране на енергийната ефективност и опазване на околната среда.

Промените в данъчното законодателство за 2014 г. се обуславят от данъчната политика за периода и са структурирани по приоритети както следва:

1. Повишаване на бюджетните приходи и борба с контрабандата

- *Въведен е механизъм за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури*

Въведеният в ЗДДС механизъм за обратно начисляване на ДДС е мощен инструмент за намаляване на данъчните измами с ДДС с потенциал едновременно с това да се ограничи нелоялната конкуренция в отрасъл производство и търговия със зърнени и технически култури и да се предостави значителен допълнителен финансов ресурс за търговците и преработвателите на зърнени и технически култури.

- *Въведен е фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България*

Въведеният с ДОПК фискален контрол е с цел предприемане на ефективни мерки за защита на фискалната позиция и предотвратяване неплащането на ДДС, корпоративни данъци и ДДФЛ, както и за ограничаване на нелоялната конкуренция и защита на българските производители на стоки с висок фискален риск (плодове и зеленчуци, захар, месо и месни продукти и др.).

2. Намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите чрез:

- *Прецизирани са разпоредбите на ДОПК с цел усъвършенстване на единната сметка за плащане на данъци и задължителни осигурителни вноски*

С приетите изменения и допълнения в ДОПК се предоставя възможност да се погасяват първо главниците за данъци и осигуровки с изтекъл срок на плащане, а след това лихвите за забава. Промяната цели да се спре начисляването на лихви и да се предотврати натрупването на нови задължения от лицата във временно финансово затруднение.

Регламентирана е правна възможност за разсрочване и отсрочване на задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски при облекчени условия – за по-дълъг период и в по-голям размер. Целта на приетите промени е задължените лица във временно финансово затруднение да могат да обслужват текущите си задължения за данъци и осигурителни вноски, след получено разрешение за отсрочване или разсрочване на задължения за данъци и осигурителни вноски, на които сроковете за плащане са изтекли и са включени в разрешението за отсрочване или разсрочване. С промените се предвижда задълженията за данъци и осигурителни вноски, включени в

разрешението за разсрочване, да се плащат по предварително определен погасителен план, а при разрешението за отсрочване към определен падеж, ведно с дължимите лихви за забава (законната лихва). Задълженията, включени в разрешенията за отсрочване и разсрочване, се изключват от системата на единната сметка за плащане на данъци и задължителни осигурителни вноски до момента на настъпване на падежите по разсрочването или отсрочването. Регламентирани са ясни критерии и правила за допускане на отсрочване или разсрочване, както и предпазен механизъм при неизпълнение на условията, при които е дадено разрешението за отсрочване/разсрочване.

Освен това, създава се възможност самоосигуряващите се лица да заявят кои задължения за осигурителни вноски за ДОО погасяват в случаите на няколко публични задължения, сроковете за които са изтекли. При заявяване на това обстоятелство от самоосигуряващите се лица пред НАП, редът на единната сметка няма да се прилага по отношение на заявените задължения. Промяната е продиктувана от факта, че при непогасяване на осигурителни вноски самоосигуряващите се лица губят осигурителни права.

➤ *Въведен е специален режим „Касова отчетност на ДДС“*

Въведеният в ЗДДС специален режим “Касова отчетност на ДДС“ има за цел подпомагане на малките и средни предприятия, които срещат затруднения при плащане на ДДС към бюджета, преди да са получили плащане по извършените от тях доставки на стоки и услуги от клиентите си. Очакваните ползи от въвеждането на специалния режим са намаляване на междуфирмената задължнялост; подобряване на ликвидността на малките и средни предприятия; намаляване на данъчните измами, при които се използват фиктивни доставчици и/или фиктивни сделки за неправомерно възстановяване на ДДС или за намаляване размера на дължимия данък за внасяне.

3. Стимулиране на инвестиционната активност и заетостта:

➤ *Направени са промени в ЗКПО относно данъчната преференция „преотстъпване на корпоративен данък“ за предприятия, извършващи производствена дейност в общини с висока безработица*

Приетите промени в ЗКПО са с цел повишаване ефективността на данъчната преференция, свързана с преотстъпване на корпоративен данък в размер на 100% за предприятия, извършващи производствена дейност в общини с висока безработица. Предвижда се като община с висока безработица да се разглежда община, в която безработицата е със или над 25 на сто по-висока от средната за страната. Действащият през 2013 г. режим обхваща общини с безработица над 35 на сто по-висока от средната за страната. Едновременно с тази промяна са въведени нови условия, съгласно които през целия данъчен период данъчно задълженото лице поддържа не по-малко от 10 работни места, като най-малко 50 на сто от тях са заети пряко в извършваната производствена дейност и не по-малко от 30 на сто от персонала са лица с постоянен адрес в общини с висока безработица. Целта на приетите промени е, освен насърчаване на инвестициите в по-голям брой общини, така и намаляване на безработицата в тези общини чрез осигуряване на определена заетост. Данъчното облекчение има за цел да замени изтичащата на 31.12.2013 г. схема за регионална помощ по Насоките за национална регионална помощ 2007-2013 г. (ОВ С 54 от 04.03.2006 г.). Същата може да бъде приложена след подаване на съответно уведомление пред ЕК. При положително решение на ЕК новата мярка може да бъде въведена, съобразно срока на действие по решението.

- *Направени са промени в ЗДДФЛ, свързани с въвеждането на данъчно облекчение за доходи от трудови правоотношения, непревишаващи минималната работна заплата, както и с облагането на доходи от лихви по депозитни сметки в търговски банки*

Въведеното данъчно облекчение се изразява в право на възстановяване на данък и е насочено към лицата с най-ниски доходи. От него могат да се ползват само данъкоплатците, които са придобили през годината доходи единствено по трудови правоотношения, и нямат доходи по граждански договори или от друга стопанска дейност. Посочените доходи сумарно не трябва да превишават 12 месечни минимални работни заплати за съответната година, като в тях не се включва допълнителното месечно трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит за същата година. Данъчното облекчение е в размер на дължимия данък за придобитите през годината доходи от трудови правоотношения и се ползва с подаване на годишна данъчна декларация – след подаването ѝ лицата ще получат обратно авансово удържания им данък от 10%.

Предложението в обхвата на данъчното облекчение да влизат само доходи от трудови правоотношения е продиктувано от факта, че от облагаемия доход от трудови правоотношения на лицата не е регламентирано приспадане на разходи, вкл. нормативно признати, за разлика от лицата, получаващи други доходи (доходи от стопанска дейност като едноличен търговец, доходи от друга стопанска дейност).

В закона е направена и промяна, свързана с облагането с окончателен данък на brutната сума на придобитите от местни физически лица доходи от лихви по депозитни сметки в търговски банки. Ставката на окончателния данък върху brutната сума на придобитите от местни физически лица доходи от лихви по депозитни сметки в търговски банки се намалява от 10 на сто през 2013 г. на:

- 8 на сто – за доходите, придобити през 2014 година;
- 6 на сто – за доходите, придобити през 2015 година;
- 4 на сто – за доходите, придобити през 2016 година;
- 0 на сто – за доходите, придобити през 2017 г. и следващите години.

Целта на тази мярка е да остави повече разполагаем доход в населението с цел стимулиране на потреблението и икономическата активност.

- *В ЗАДС е предвидено запазване на данъчната преференция за намалена акцизна ставка върху газьола, използван при първично селскостопанско производство*

С приетите промени в ЗАДС и в ЗПЗП е предвидена данъчна преференция за намалена акцизна ставка върху газьола, използван при първично селскостопанско производство чрез използване на система от ваучери за гориво. Схемата за държавна помощ е одобрена от ЕК със срок до 31.12.2013 г. Получено е положително решение от ЕК от 02.12.2013 г. за удължаване срока на действие до 31.12.2014 г.

Целта на приетите промени е подпомагане на земеделските производители, като се създават облекчени условия при производството на първични селскостопански продукти чрез прилагане на намалена акцизна ставка за газьол. Очаква се 75 000 земеделски производители да получат ваучери за гориво за 2014 г.

4. Стимулиране на енергийната ефективност и опазване на околната среда:

➤ *Предвидена е намалена акцизна ставка за природния газ, използван като моторно гориво*

С приетите промени в ЗАДС се предвижда запазване на намалената акцизна ставка за природния газ, използван като моторно гориво в размер на 0,85 лв. за 1 гигаджаул за период от 6 години (от 01.01.2014 г. до 31.12.2019 г.) след получаване на положително решение от ЕК. Намалената акцизна ставка за природния газ, използван като моторно гориво, ще стимулира неговото използване, което ще доведе до по-добра защита на околната среда чрез отделяне на по-малко количество вредни емисии на парникови газове и увеличаване на потенциалния екологичен ефект чрез намаляване на общия обем отделен въглероден диоксид, който се очаква да се увеличи с времето.

➤ *В ЗМДТ е предвидено усъвършенстване на данъчното облекчение за данъка върху превозните средства*

Приетите промени в ЗМДТ за усъвършенстване на данъчното облекчение, свързано с данъка върху превозните средства, предвижда същото да се обвързва с екологичните стандарти за емисионни норми на парникови газове. Приетите промени представляват първа стъпка в посока преминаване към имуществено данъчно облагане на превозните средства, определено на база нивата на емисии вредни вещества. Данъчното облекчение за превозните средства с мощност на двигателя до 74 kW включително е разграничено в две групи екологични категории:

- за съответстващите на екологични категории „Евро 3“ и „Евро 4“ данъкът се заплаща с 50 на сто намаление;
- за съответстващите на „Евро 5“ и „Евро 6“ – с 60 на сто намаление от определения годишен данък.

За автобусите, товарните автомобили, влекачите за ремарке и седловите влекачи с двигатели, съответстващи на екологични категории „Евро 3“ и „Евро 4“, данъкът се заплаща с 40 на сто намаление, а за съответстващите на „Евро 5“, „Евро 6“ и „ЕЕV“ – с 50 на сто намаление от определения с наредбата на общинския съвет размер.

Запазена е възможността за намаление от годишния данък върху превозните средства с мощност на двигателя до 74 kW включително, снабдени с действащи катализаторни устройства и несъответстващи на екологичните категории „Евро 3“, „Евро 4“, „Евро 5“, „Евро 6“ и „ЕЕV“. В тези случаи определеният данък за съответната година се заплаща с намаление от 20 до 40 на сто по решение на общинския съвет.

Прогноза за данъчните приходи

Приходи от корпоративни данъци (вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица)

Прогнозата за размера на приходите от тази група данъци е базирана на изменения на нормативната база, в т.ч.:

- промените от началото на 2013 г., с които се повиши прагът на нетните приходи от продажби за определяне на данъчно задължените лица, които не правят авансови вноски за корпоративен данък, а данъците върху разходите, върху приходите на бюджетните предприятия и върху дейността от опериране на кораби станаха годишни данъци, които се внасят еднократно до 31 март на следващата година, това води до прехвърляне на постъпленията от тези данъци от 2013 към 2014 г. В

резултат на посочените нормативни изменения през 2013 г. се увеличи кръгът от лица, които не правят авансови вноски, както и се намали кръгът лица, задължени да правят месечни авансови вноски. Това води до прехвърляне на приходи от 2013 към 2014 г., които за 2014 г. се очаква да са в размер на около 100 млн.лв.

- направените изменения в ЗКПО в посока хармонизиране на българското данъчно законодателство с изискванията на европейските директиви и европейската практика в областта на прякото облагане, като се разширява кръгът от лицата, прилагащи данъчна ставка от 5% за доходи от лихви, авторски и лицензионни възнаграждения;
- приетото от законодателя предложение данъчните облекчения под формата на държавна помощ за регионално развитие, след постановяване на положително решение от страна на ЕК, да се прилагат и за 2014 г., като се разширява обхватът на общините, в които може да се преотстъпва корпоративен данък.

При прогнозиране на приходите от корпоративен данък за 2014 г. е отчетен отрицателният ефект от разширяване на данъчната преференция за преотстъпване на корпоративен данък на предприятия, извършващи производствена дейност в общини с висока безработица в размер на 4 млн.лв.

Приходи от ДДФЛ

Прогнозата за постъпленията по ЗДФЛ е изготвена, като са взети предвид следните фактори:

- очакваният ръст на средната работна заплата;
- прогнозният брой заети лица;
- очакваната по-висока събираемост на данъците по ЗДФЛ;
- нормативните промени.

В размера на приходите от личното подоходно облагане се включват и постъпленията от патентен данък, постъпващ в местните бюджети.

Приходи от ДДС

При прогнозирането на приходите от ДДС е направено допускането за запазване тенденцията за повишаване на относителния дял на постъпленията от ДДС към потреблението.

При прогнозиране на приходите от ДДС за 2014 г. са отчетени и следните ефекти:

- положителен ефект от въвеждане на механизъм за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури в размер на 400 млн.лв.;
- положителен ефект от въвеждане на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България в размер на 220 млн.лв.;

- положителен ефект от повишаване на акцизните ставки на природния газ и тежките корабни горива в размер на 6 млн.лв., а в случай че ЕК не постанови положително решение за намалена акцизна ставка за природния газ, използван като моторно гориво – в размер на 13 млн.лв.;
- отрицателен ефект от промяна в данъчното третиране на ДДС по водните проекти на Министерството на околната среда и водите в размер на 200 млн.лв.

Приходи от акцизи

При изготвянето на прогнозите за приходи от акцизи са взети предвид прогнозираното повишаване на някои акцизни ставки в съответствие с договорения преходен период за достигане на минималните нива на акцизните ставки в Общността за периода 2013-2016 г.

При прогнозиране на приходите от акцизи за 2014 г. са отчетени и следните ефекти:

- положителен ефект от повишаване акцизните ставки на природния газ и тежките корабни горива в размер на 30 млн.лв., а в случай че ЕК не постанови положително решение за намалена акцизна ставка за природния газ, използван като моторно гориво – в размер на 65 млн.лв.;
- отрицателен ефект от въвеждане на намалена акцизна ставка за газьол, използван при първично селскостопанско производство чрез система от ваучери за гориво в размер до 84 млн.лв.

Осигурителна политика

С Бюджет 2014 по отношение на социално и здравноосигурителните вноски се предвижда:

- запазване размерите и съотношенията на осигурителните вноски за ДОО, УПФ, вноските за допълнителното задължително пенсионно осигуряване и здравноосигурителната вноска на нивата от 2013 г.;
- запазване държавното участие във финансирането на фонд „Пенсии” с трансфер в размер на 12 на сто от осигурителния доход за всяко осигурено във фонда лице;
- не се планира вноска за ФГВРС;
- запазване на диференцирания минимален месечен осигурителен доход за самоосигуряващите се лица съобразно облагаемия им доход за 2012 г., съответно 420 лв., 450 лв., 500 лв. и 550 лв.;
- запазване на минималния осигурителен доход за земеделските производители и тютюнопроизводители – 240 лв.;
- увеличаване от 1 януари 2014 г. на максималния месечен осигурителен доход за всички осигурени лица от 2200 лв. на 2400 лв. Ефектът върху приходите на ДОО от това увеличение е около 36,9 млн.лв. допълнителни приходи от осигурителни вноски;

- минималните осигурителни прагове по основните икономически дейности и групи професии нарастват средно с 2,6% за 2014 г. в сравнение с 2013 г. с ефект върху приходите в ДОО от около 22,7 млн.лв. увеличение. За 2014 г. са договорени минималните осигурителни прагове за 43 икономически дейности със средно увеличение спрямо 2013 г. от 3,0%. За останалите икономически дейности, където не бяха постигнати споразумения, са запазени минималните осигурителни прагове за 2013 г. Най-ниският минимален осигурителен доход е равен на 340 лв. - предвиденият размер на минималната работна заплата за 2014 г.

Други приходи

Приходи от дивидент за държавата

Приходите от дивидент за държавата са разчетени при 70% отчисления от печалбата на държавните предприятия и търговските дружества по данни, представени от страна на ресорните министерства. Очакваните приходи от дивидент за държавата за 2014 г. са в размер на 113,5 млн.лв.

Приходи от концесионна дейност

Очакваните приходи от държавните концесии през 2014 г. възлизат на 111,2 млн.лв., като 67,3 млн.лв. от тях се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и ведомствата и 43,9 млн.лв. по бюджетите на общините, на чиято територия се намират находищата на подземни богатства, минералните води и морските плажове.

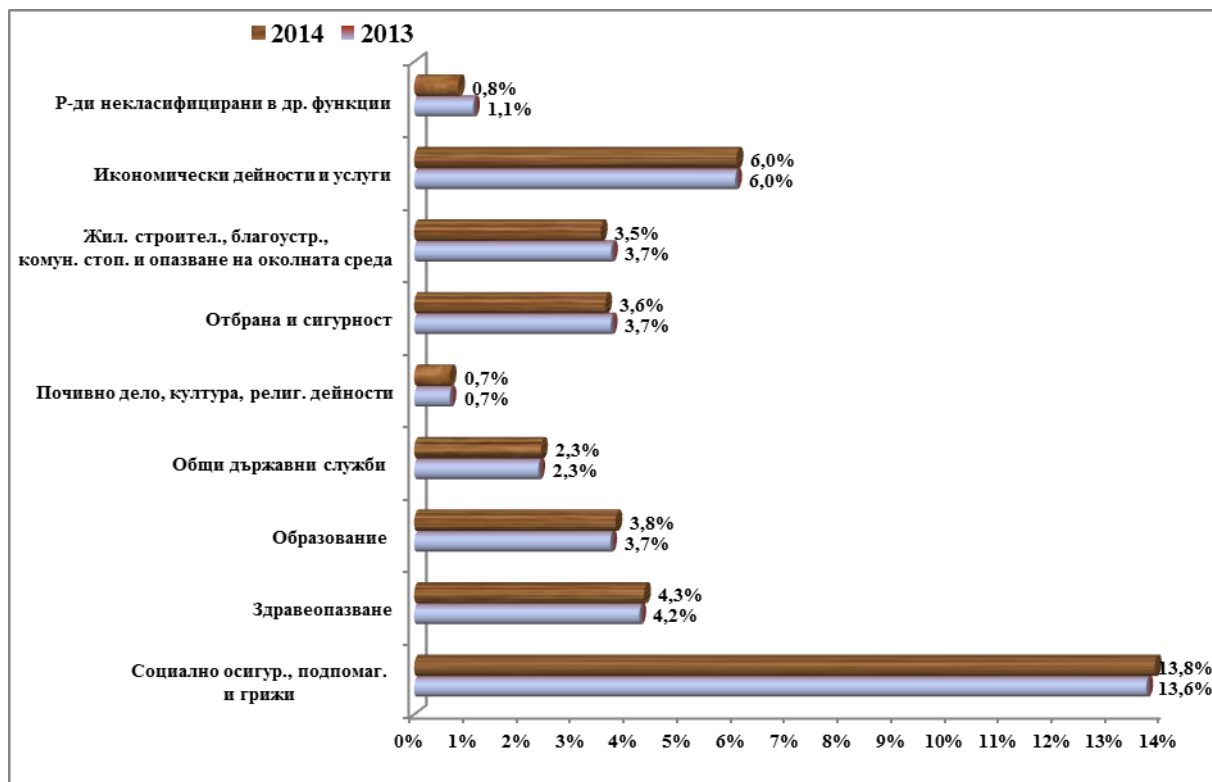
Приходи от такси

Въвежда се такса от 20 % върху производството на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия, като очакваните приходи са в размер на 150 млн. лв.

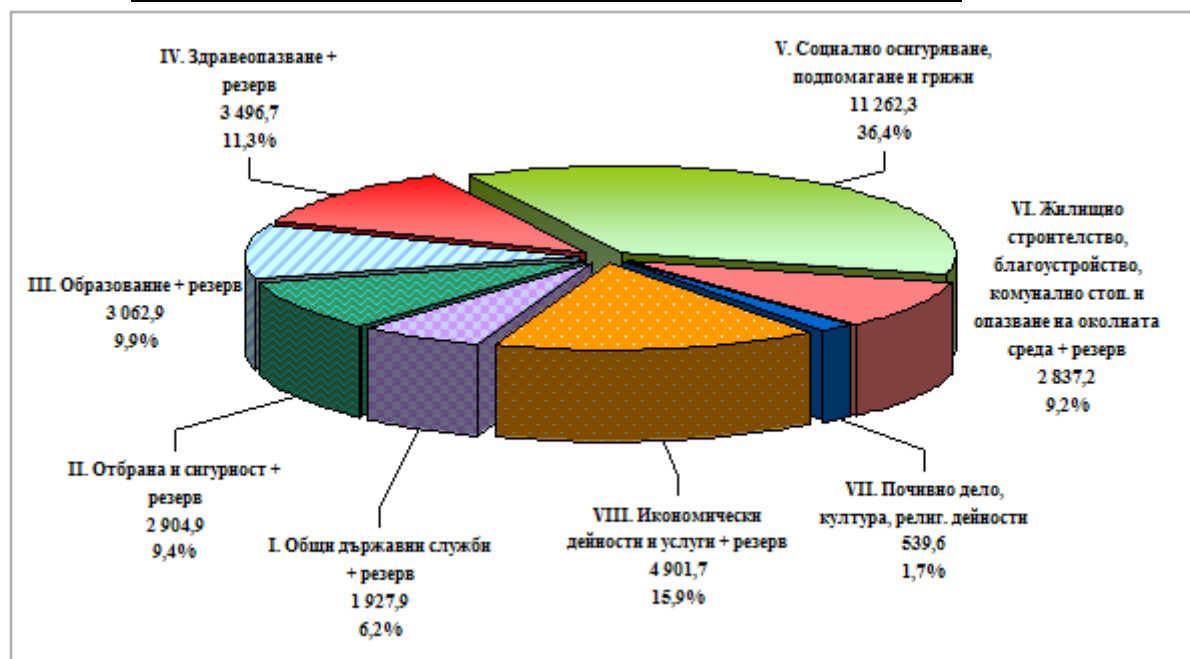
РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ

Промяна в разходните приоритети за 2014 г. по основни функционални направления:

Графика: Разходи по функции по КФП за периода 2013-2014 г., вкл. с резерв, без вноса в общия бюджет на ЕС (в % от БВП)

Графика: Дял на основните функции в общите консолидирани нелихвени разходи за 2014 г., вкл. резерв, без вноса в общия бюджет на ЕС (в млн. лв. и в %)

ОБЛАСТ „ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА“

Приоритетите, към които е насочена политиката в областта на образованието и науката за 2014 г. отразяват специфичните особености и традициите на българската образователна система и на научноизследователска среда. За реализиране на приоритетите в тази област ще се изпълняват интегрирани мерки и действия за гарантиране на равен достъп до качествено образование и професионална подготовка и растеж, основан на знанието и науката и развитието на младите хора, като предвидените средства за тяхното финансиране са в размер на над 175,0 млн.лв. през 2014 г.

Допълнителният ресурс, който е предоставен е в размер на 100,0 млн.лв. и ще бъде насочен за изпълнение на мерки за повишаване на качеството на средното и висшето образование и за осигуряване на достъпа до образование във всички региони в страната. От тях 22 млн. лв. са за увеличаване на субсидията за издръжка на обучението в държавните висши училища, определена в зависимост от комплексната оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда и за увеличение на диференцираните нормативи за издръжка на обучението в приоритетни професионални направления.

Мерките за подкрепа и развитие на образованието, науката и младежта включват:

➤ *Усъвършенстване и подкрепа на системата на делегираните бюджети*

През 2014 г. се предвижда да бъде запазена системата на делегираните бюджети, но тя да бъде усъвършенствана с въвеждането на нови мерки, насочени към елиминиране на съществуващите разлики между големи и малки училища и детски градини и ще бъде добавен елемент за „качество на обучението“.

С Бюджет 2014 се предвижда въвеждане на диференцирано увеличение на размерите на единните разходни стандарти с оглед осигуряването на средства за въвеждането на добавка за условно постоянни разходи на детските градини и училищата. Това ще осигури необходимите средства за нормалното финансиране на повече от 90% от малките звена в системата, които имат трудности при осигуряването на нормалното протичане на възпитателния и образователния процес.

С осигуряването на допълнителни средства през 2014 г. ще бъде спрян процесът на закриване на извънучилищните звена, в които са обхванати над 65 хил. деца и ученици в извънучилищни форми.

С бюджета за 2014 г. за първи път се предвижда да бъде въведена диференциация на финансирането на прогимназиалния етап на обучение (5-7 клас) в зависимост от приноса на училището за развитието на учениците. Така наречената „добавена стойност“, отчитаща резултати на „входа“ и на „изхода“ на един етап на образование ще позволи училищата и учителите, показали най-голям ръст на образователните резултати да получат повече средства.

Осигурени са допълнителни средства за подмяната на всички учебници и учебни помагала в системата на средното образование.

Предвидено е целогодишното финансиране на целодневната организация на учебния ден на учениците от I-IV клас.

➤ *Подобряване на качеството на професионалното образование*

През 2014 г. се предвижда да бъдат увеличени средствата за професионалните училища. С допълнителното финансиране ще бъде възможно в много училища да бъдат поддържани паралелки под задължителния минимум, когато тези училища подготвят специалисти, които са важни за развитието на икономиката в съответните региони.

Предвидени са допълнителни средства за увеличаване на стипендиите на учениците в професионалните училища, особени в тези с най-голяма концентрация на ученици, които отпадат от образователната система поради социални причини.

Съществува възможност за осигуряване на средства за подобряване на базите за провеждане на практическо обучение (работилници, лаборатории и други специализирани помещения за практическо обучение). Достъпът на учениците до модернизирана материална база ще доведе до по-доброто им практическо обучение.

- *Подобряване на качеството на обучение чрез осигуряване на достъпа до добри учители*

Изследванията показват, че относителният дял на младите учители е намалял до 4% от общия брой на педагогическите специалисти. С оглед преодоляването на дефицита на подготвени специалисти в областта на образованието през 2014 г. се предвижда да стартира програма за развитие на педагогическите кадри.

През 2014 г. са осигурени и средства за финансирането на мерки за привличане и задържане в професията на педагогическите кадри, като е поставен акцент върху стимулирането на младите учители да продължат трудовата си заетост в малките училища в отдалечени региони.

- *Подкрепа на политиката за оптимизация*

Предвидени са мерки за компенсирание на увеличените цени на горивата и за осигуряване на възможности на учениците да пътуват до средищните училища, без това да натоварва бюджетите на техните семейства. Акцентът е поставен върху осигуряването на безпроблемно и безопасно придвижване на учениците до училище, най-вече в малките общини, което ще осигури спокойствие както за учениците, така и за родителите им.

- *Подобряване на качеството на образование чрез въвеждане на електронно обучение и подобряване на материалната база*

Съществува възможност от държавния бюджет да бъдат осигурени средства за реализиране на програма за въвеждане на нови информационни и комуникационни технологии в училище, с което ще бъдат преодоляни разликите между нивото на ползване на съвременни технологии от учениците и тяхното приложение в образователния процес.

Предвидени са мерки за подобряване на материалната база в училищата и за финансиране извършването на належащи ремонти.

- *Повишаване на ефективността на финансирането на държавните висши училища чрез обвързването му с реализацията на студентите на пазара на труда и концентриране в приоритетни професионални направления*

С оглед осигуряването на съгласуваност в политиката по отношение на педагогическите специалисти се предвижда да бъде предоставено допълнително финансиране на педагогическите професионални направления.

Тъй като техническите и инженерните професионални направления са едни от най-важните за икономиката е предвидена възможност за осигуряване на средства за увеличаване на нормативите за тези професионални направления.

През 2014 г. се очаква да бъде осигурено допълнително финансиране за висшите училища, чиито студенти имат най-добра реализация на пазара на труда.

Осигурени са средства за стимулиране на образователните резултати по математика в гимназиален етап като основа за реализация в технологични специалности и индустрии с добавена стойност.

➤ *Инвестиции в развитието на младите хора*

Основните приоритети на провежданата от правителството политика за младите хора са: подобряване на качеството на живот на младите хора; подобряване на условията за успех на всеки млад човек чрез устойчиви механизми за инвестиране в младежта като значим социален капитал на страната; мобилизиране на потенциала на младите хора за развитието на Република България и ЕС.

➤ *Финансиране на научните изследвания*

Предвидени са допълнителни средства за финансиране на Българската академия на науките като най-важното звено за развитието на българската наука и иновации, необходимо за развитие и на икономиката в България.

ОБЛАСТ „СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА“

Приоритетите на националната политика в областта на социалното осигуряване и подпомагане са в съответствие с икономическите възможности и демографските тенденции.

В бюджета за 2014 г. предвидените параметри на социалната политика отразяват промените, извършени през 2013 г. със спешния социален пакет мерки, актуализацията на бюджета за 2013 г., а така също и нормативни промени.

Пенсионна политика

През 2014 г. се предвижда възстановяване на осъвременяването на пенсиите по т.нар. „швейцарско правило“. По този начин ще бъдат защитени по-добре доходите на пенсионерите и всички пенсии ще бъдат индексирани от 1 юли 2014 г. с процент равен на 50 на сто от индекса на потребителските цени и 50 на сто от нарастването на средния осигурителен доход през предходната календарна година, като предвиденото осъвременяване е в размер на 3 на сто, за което са предвидени 120 млн.лв.

През 2014 г. се предвижда запазване на възрастта и осигурителния стаж за пенсиониране по чл. 68 на КСО (за работещите при условията на трета категория труд) на достигнатите нива от 2013 г. По този начин през 2014 г. се запазва изискуемата възраст за пенсиониране за жените на 60 г. и 8 месеца, съответно 63 г. и 8 месеца за мъжете и изискуемия осигурителен стаж 34 г. и 8 месеца за жените и 37 г. и 8 месеца за мъжете. Приемането на тази политика ще доведе до увеличение на броя на новите пенсионери с около 15 300 в 2014 г., но едновременно с това ще се освободят работни места на трудовия пазар за по-млади хора и ще се осигури известен период от време, за да се преосмислят проблемите и политиките, свързани с развитието на пенсионната система.

В отговор на препоръките на ЕК, Световната банка и други международни институции относно пенсионната система в страната в създадения Консултативен съвет по оптимизация на осигурителната система към министъра на труда и социалната политика продължава работата по разработване на различни варианти по посока обвързване на критериите за достъп до пенсия с очакваната продължителност на живота.

Обвързването на пенсионната възраст със средната продължителност на живота е тема, която широко се дискутира през последните години по повод демографските предизвикателства, пред които са изправени повечето европейски страни. С цел избягване на политическа намеса в краткосрочен план и повишаване на устойчивостта на пенсионните системи в дългосрочен план много държави въведоха различни автоматични механизми, отчитащи нарастването на очакваната продължителност на живота.

Максималният размер на получаваните една или повече пенсии се увеличава от 1 юли 2014 г. от 770 лв. на 840 лв. Увеличението ще засегне около 53 000 пенсионери с ограничени пенсии, от които около 15 600 ще получат действителните си размери.

При така заложените параметри по отношение на пенсиите през 2014 г. се предвижда средният размер на пенсията на един пенсионер да нарасне от 293,55 лв. през 2013 г. (очаквано изпълнение) на 307,64 лв. през 2014 г.

Политика по заетостта

За увеличаване на икономическия растеж и заетостта в контекста на Стратегия „Европа 2020“ и преодоляване на социалните последици от кризата ключова роля имат действията, които се предприемат на национално ниво и най-вече мерките, които се предприемат в изпълнение на специфичните препоръки на Съвета към държавите-членки.

Ограничаването на високата младежка безработица и икономическа неактивност ще бъде основна задача на Националния план за действие по заетостта през 2014 г. През 2014 г. България ще започне да изпълнява Инициативата Европейска гаранция за младежта.

Програмите и мерките за ограничаване на безработицата, за повишаване качеството на работната сила и за осигуряване началото на изпълнението на Европейската гаранция за младежта от 2014 г. ще бъдат насочени към ограничаването на високата младежка безработица и неактивност в отговор на дадените препоръки към България за насърчаването на заетостта, доходите и социалното включване.

Въвежда се нормативна възможност за прилагане на ваучерна система за финансиране на мерки и програми като част от подкрепата за младежка заетост, при съобразяване със законодателството по държавните помощи. Предвид натрупания опит при прилагане на ваучерна система за обучение по Оперативна програма „Човешки ресурси“ се предвижда мярката да създаде по-голяма гъвкавост за наемане и включване в пазара на труда на повече младежи до 29-годишна възраст, съобразно одобрените проекти и програми.

Прилагането на активната политика на пазара на труда няма да измества частната инициатива. Ще се създават благоприятни условия за подкрепа на заетостта на онези групи от населението, които поради различни причини са с по-ниски шансове на пазара на труда. Резултатите от активната политика на пазара на труда през 2014 г. ще

зависят до голяма степен от бързото започване на усвояването на новия финансов ресурс по оперативните програми и осигуряването на приемственост на програмите и проектите от изтичащия програмен период.

В областта на заетостта ще бъдат реализирани редица действия, насочени към интеграцията на уязвимите групи на пазара на труда, в т.ч.: безработни младежи до 29 г. с подгрупа до 25 г.; безработни над 50-годишна възраст; безработни с ниска или нетърсена на пазара на труда професионална квалификация и недостиг на ключови компетентности, в т.ч. безработни с ниско образование (включително от ромски произход); хора с увреждания и неактивни лица, желаещи да работят, в т.ч. обезкуражени лица. Ще се предприемат и действия, насочени към подобряване на ефективността и целенасочеността на изпълняваните национални и регионални мерки, програми и инициативи.

За гарантиране изпълнението на мерките, подкрепящи лицата от неравнопоставените групи на пазара на труда, включително младежи, лица над 50 годишна възраст, разходите за активни мерки на пазара на труда в бюджета на Министерството на труда и социалната политика за 2014 г. възлизат на 73 млн.лв. при субсидирано трудово възнаграждение за пълен работен ден от 340 лв. месечно.

Социални помощи и обезщетения

От 1 януари 2014 г. се увеличава размерът на обезщетението за отглеждане на малко дете от една до двегодишна възраст на 340 лв. За един кратък период от средата на 2013 г. обезщетението за отглеждане на малко дете ще се увеличи със 100 лв., което ще даде възможност на родителите да отглеждат по-спокойно децата си, като тази промяна ще засегне около 41 000 лица.

От 1 януари 2014 г. се предвижда да бъде съкратен осигурителния период, от който се изчислява обезщетението за бременност и раждане от 24 на 18 месеца.

Новата мярка води до повишение на среднодневното парично обезщетение за бременност и раждане през 2014 г. спрямо отпуснатите през 2013 г. /от 18-месечен референтен период/ от 23,40 лв. на 24,00 лв. или с 0,60 лв., което е ръст с около 12 лв. месечно, като тази промяна ще засегне около 42 000 лица.

Приоритет през 2014 г. ще бъде социалната защита на най-уязвимите групи от населението чрез:

- по-добра целенасоченост на социалните помощи;
- повишаване на ефективността на програмите;
- прилагане на диференциран подход;
- усъвършенстване на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане;
- оптимизиране на институционалната структура, свързана със социалната защита на най-нискодоходните и рискови групи от населението.

Правителството се ангажира с политики за подобряване на достъпа и качеството на социалните услуги за деца и възрастни хора.

Ще продължи насърчаването на трудовата заетост на трайно безработни лица в трудоспособна възраст с цел намаляване на броя на пасивните потребители на социални помощи и създаване на възможност за пренасочване на ресурсите към хората,

които имат най-голяма нужда от тях. Очакван резултат от тези стъпки ще бъде намаляване на зависимостта от социални помощи.

Приоритет в управленската програма на правителството е подкрепата за лицата и семействата, които се нуждаят от помощ за заплащане на разходите си за отопление. С оглед на създалата се в страната ситуация и невъзможността на все повече хора да заплащат разходите си за отопление през зимата и с цел осигуряване на по-добра защита на най-нискодоходните групи от населението в условията на икономическа криза е разширен кръгът на лицата, които имат право на достъп до целеви помощи за отопление. Така обхватът на програмата ще достигне 270 000 лица и семейства. Предвид разширяването на кръга на правоимащите лица за достъп до целеви енергийни помощи, по бюджета на Министерството на труда и социалната политика за 2014 г., са осигурени допълнително 10,2 млн.лв. или общата сума за този вид помощи възлиза на 83,3 млн.лв.

Осигурена е подкрепата на семействата, чиито деца са записани в първи клас на държавно или общинско училище за покриване на част от разходите в началото на учебната година. Предвиденото увеличение на размера на еднократната целева помощ за първокласници от 150 лв. на 250 лв. през 2013 г. е намерило отражение и в бюджета за 2014 г. За тази целева помощ, която обхваща 45 000 деца, са предвидени допълнително 4,5 млн.лв. Така средствата за този вид целева помощ през 2014 г. ще възлизат на 11,2 млн.лв. Една от основните цели при отпускането на помощта е превенция на ранното отпадане на децата от образователната система и непостъпването им в училище.

По-добрата финансова обезпеченост на програмата за подпомагане на семейства с деца, при разчетени допълнителни средства по Бюджет 2014, цели осигуряване на адекватна и целенасочена материална подкрепа на семействата с деца. Това е и една от ключовите предпоставки за предоставяне на комплексна подкрепа за семействата с деца.

Считано от 1 септември 2013 г. се увеличи размерът на месечната добавка за отглеждане на дете с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст по Закона за семейни помощи за деца от 189 лв. на 217 лв. В Бюджет 2014 е предвидено от 1 януари 2014 г. размерът на месечната добавка да бъде 240 лв., която се получава от 23 663 деца. За вдигането на помощта от 189 лв. на 240 лв. за 2014 г. са осигурени допълнително 15,3 млн.лв. по бюджета на Министерството на труда и социалната политика.

Предвижда се и прилагането на диференциран подход при определяне на размера на семейните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, отпускани по реда на Закона за семейни помощи за деца. С цел преодоляване на налагащия се еднороден семеен модел беше поставен акцент върху второто дете. В приетата Национална стратегия за демографско развитие на Република България е заложена политика за стимулиране на двудетния модел. В тази връзка, в унисон със стратегията е въвеждането и на диференцирани размери на месечните помощи за деца до завършване на средно образование, като за първо дете размерът на помощта е 35 лв., за второ дете - 50 лв., и за трето и всяко следващо дете по 35 лв. Промяната в размера на помощта за второ дете води и до промени в размерите на помощите и за определени по-рискови групи, като децата с трайни увреждания и близнаците. Предвижда се да се запазят сега действащите принципи – а именно двоен размер на помощта за деца с трайни увреждания и 150 на сто от размера на помощта за дете-близнак, като базата за определянето им да бъде размера на помощта за второ дете. Това е социално оправдано

с оглед по-големите трудности, които изпитват тези семейства при отглеждането на децата, особено когато в семейството има дете с трайно увреждане. Предлаганият по-висок размер на помощта обхваща около 300 000 деца, като за целта по бюджета на Министерството на труда и социалната политика за 2014 г. са осигурени допълнително 49,2 млн.лв.

Поради доказаната ефективност на услугата „Обществени трапезарии“, са осигурени допълнително 2,0 млн.лв. по бюджета на Министерството на труда и социалната политика за 2014 г. В резултат на предприетите мерки социалната услуга се предоставя за период от 147 работни дни, като стойността на един храноден за едно лице е 2,50 лв., като потребители на услугата ще са 12 109 лица.

По бюджета на Министерството на труда и социалната политика за 2014 г. са предвидени допълнителни средства в размер на 12,4 млн.лв., необходими за обезпечаване на социалните плащания за най-уязвимите групи граждани, а именно за финансиране на правата на хората с увреждания, уредени със Закона за интеграция на хората с увреждания и правилника за неговото прилагане. Осигуряването на тези средства ще гарантира правата на хората с увреждания и ще осигури социално-икономическа защита на една от най-уязвимите групи граждани.

По бюджета на Министерство на труда и социалната политика за 2014 г. общо разходите за помощи и обезщетения са планирани в размер на 959,5 млн.лв., което представлява с 94,1 млн.лв. повече спрямо планираните средства в ЗДБРБ за 2013 г.

Предвидено е размерът на обезщетенията по чл. 230, ал. 1 и чл. 231, ал. 1 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, изплащани от бюджета на НОИ на съпругите (съпрузите) на военнослужещите, които са ги последвали при преместването им в друго населено място и поради това са прекратили трудовите или служебните си правоотношения и на безработните съпруги (съпрузи) на военнослужещите, участващи в международни операции и мисии, да се увеличи от 270 лв. на 340 лв.

Мерки за поевтиняване на цената на електроенергията за крайния потребител

По бюджета на МИЕ за 2014 г. са осигурени 40,3 млн.лв. за компенсиране на разходи на „Национална електрическа компания“ ЕАД, съгласно чл. 35 от Закона за енергетиката, в качеството ѝ на обществен доставчик на електрическа енергия от възобновяеми източници по преференциални цени с оглед поевтиняване на цената на електроенергията за крайния потребител. Източникът на финансиране на тези разходи са приходи от продажба на квоти за емисии на парникови газове.

Социални програми за общини

За месечна помощ на ученик през 2014 г. са предвидени допълнително средства за 5 нови дейности. Увеличават се с 2,5% стандартите в социалните институции - домовете за деца и възрастни и в т.нар. резидентни услуги. Разчетени са средства за нови над 60 места в институциите от общността. Допълнително с 1,5% са завишени всички стандарти във връзка с компенсирането на увеличението на МРЗ. Осигурени са допълнително 6,2 млн.лв. или общата сума за социални дейности по бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет достига 183,2 млн.лв.

ОБЛАСТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“

Политиката в областта на здравеопазването през 2014 г. ще бъде насочена към запазване на нормалното функциониране на системата, доусъвършенстване на нормативната уредба по отношение на спешната медицинска помощ, лечебните заведения за болнична помощ, репродуктивното здраве и лекарствената политика.

Предстои да се усъвършенства законовата рамка за провеждане на реформа в сектора.

Предвижда се финансовият ресурс от увеличението на приходите от здравноосигурителни вноски и на трансферите за здравно осигуряване за 2014 г. спрямо 2013 г. след одобрение от Народното събрание на мерките, предложени от министъра на здравеопазването и Националната здравноосигурителна каса, свързани с оптимизиране на здравноосигурителните плащания и подобряване на контрола върху тяхното разпределение и разходване в следните направления:

- Усъвършенстване на механизмите и критериите за договаряне и заплащане на лекарствените продукти и медицински изделия, финансирани от бюджета на НЗОК;
- Прецизиране на обхвата и съдържанието на медицинските стандарти в болничната и извънболничната медицинска помощ;
- Подобряване на изискванията и критериите за медицински и финансов контрол върху дейността на изпълнителите на медицинска помощ и аптеките.

Приоритет в сектора ще бъде подобряване дейността на централите за спешна помощ, увеличаване на заплащането на персонала, както и поэтапна подмяна на линейките със съвременни и оборудвани по европейски стандарти санитарни автомобили.

Предвижда се увеличаване на заплащането на персонала в държавните психиатрични болници.

През 2014 г. финансирането на дейностите, свързани с асистирана репродукция, ще се извършва чрез бюджета на МЗ.

Финансирането и осигуряването на ваксините за задължителните имунизации и реимунизации преминава от бюджета на НЗОК към бюджета на МЗ за 2014 г. Това ще даде възможност за изпълнението на дейностите по Националния имунизационен календар и гарантиране изпълнението на промоцията и профилактиката по програмата за осигуряване на общественото здраве със средства от държавния бюджет, независимо от здравноосигурителния статус на лицата.

Предвижда се през 2014 г., като израз на държавната политика в здравеопазването, да се създадат условия за финансово подпомагане на някои лечебни заведения за болнична помощ в отдалечени и трудно достъпни райони, в които липсата на здравни звена представлява сериозен риск за населението.

В частта на общинското здравеопазване е предвидено увеличение на стандартите за детските ясли с около 9,4%, за детските кухни с 3,0% и за здравните медиатори със 7,6 %. Увеличени са и стандартите за здравните кабинети в училищата от 14 на 18 лв. (29,0%). Увеличен е броят на здравните медиатори - от 130 на 150.

ОБЛАСТ „КУЛТУРА“

В изпълнение на заложените в програмата на правителството приоритети за развитие и закрила на българската култура и извеждане на духовността като важен национален приоритет през 2014 г. Министерството на културата ще полага усилия в посока на изпълнение на Национална стратегия за развитие на изкуствата, културните и творческите индустрии, културното наследство и културния туризъм в България 2013-2020 г., усъвършенстване на действащата нормативна база, насърчаването на културния диалог, регламентиране на меценатството в България и създаване на условия за достъп на младите хора до културни дейности.

През 2014 г. МК ще продължи работата си за осигуряване на духовна консолидация на нацията посредством осигуряване на условия за развитие на културните и творческите индустрии в България и техния капацитет, защита на равнопоставеността на творците и културните организации, подпомагане на творчески проекти.

Планира се МК да разработи и въведе устойчив финансов модел за оценка на труда на творците и да създаде стимули за повишаване на заетостта в сферата на културните и творческите индустрии.

През прогнозния период МК ще продължи разширяване на програмите на Национален фонд “Култура” за “Творчески дебюти”, “Мобилност”, “Научни изследвания на културните процеси” и “Млади творчески таланти”, както и процеса на дигитализация на фондовете от културното наследство (библиотеки, архиви, музейни експозиции, филмотеки, фонотеки и др.). За по-голяма ефективност и постигане на устойчив възпитателен, културен и пазарен дългосрочен ефект ще бъде въведено по-широко участие на ПЧП като форма на сътрудничество.

Министерството на културата работи за утвърждаване на българската култура като посланик на страната ни в чужбина. През 2014 г. ще бъде оказвана активна подкрепа на представянето на българските творци зад граница в рамките на съвместни проекти и международни партньорства на културните институти.

В рамките на политиката по култура се осигуряват средства на ресорните министерства за осъществяване дейността по съхранение и обработка на архивните документи; поддържане на музейни сбирки на Националния исторически музей - София, Националния музей на образованието - гр. Габрово и Националния археологически институт с музей при БАН; съдействие на българските дипломатически мисии в чужбина за разширяване на двустранните и многостранни връзки и сътрудничество в областта на културата; подпомагане дейността на Представителния ансамбъл на въоръжените сили и Военния телевизионен канал.

Подпомага се създаването и разпространението на национални и регионални радио и телевизионни програми от БНР и БНТ съгласно издадените им програмни лицензии по Закона за радиото и телевизията.

За общинските културни институти са предвидени средства за компенсиране на увеличението на МРЗ през 2014 г., като за музеите увеличението е 1,02%, за библиотеките 1,04% и за читалищата 1,03%. Предвидени са средства за субсидиране на увеличените бройки за библиотеките и музеите с регионален характер, художествените галерии, читалищата и тези, които са в изпълнение на програма „Глобални библиотеки”.

ОБЛАСТ „ФИЗИЧЕСКА КУЛТУРА И СПОРТ“

Основните приоритети на провежданата от правителството политика в областта на физическото възпитание и спорта са: осигуряване на възможности за практикуване на двигателна активност и здравословен начин на живот; развитие на ученическия спорт и на спорта за високи постижения като средство за повишаване престижа на нацията; реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения и привеждането им в съответствие с международните стандарти.

За периода 2014-2016 г. са разчетени средства за обезпечаване реализирането на дейности и проекти по провежданите от Министерството на младежта и спорта политики:

- Политика в областта на спорта за учащи и спорта в свободното време – подобряване на условията за практикуване на спорта в свободното време, възможностите за изява и реализиране на лични спортни резултати и укрепване на здравето на хората чрез здравословна двигателна активност през свободното им време, в т.ч. на хората с увреждания и децата в риск. Пълноценен учебно-тренировъчен процес и спортно-техническа подготовка на учениците в спортните училища;
- Политика в областта на спорта за високи постижения – реализиране на програми за елитен спорт, ефективен тренировъчен процес за постигане на спортни резултати на международно ниво. Развитие на потенциала на младите талантиливи спортисти;
- Политика за привеждане на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти – реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения.

С предвидените разходи за периода 2014-2016 г. на Министерството на младежта и спорта се предоставят възможности за осъществяването на основните цели и приоритети по провежданите политики в областта на физическото възпитание и спорта.

ОБЛАСТ „ОКОЛНА СРЕДА И РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ“

Един от основните акценти през следващия прогнозен период е развитието на екологичния потенциал на икономиката, посредством въвеждането на екологично чисти технологии и производства, намаляване потреблението на първични суровини и ресурси, превенция и ограничаване на промишленото замърсяване, насърчаване на рециклирането, оползотворяване и повторно използване на отпадъците, развитие на агроекологичните практики, биологичното земеделие и екотуризма, които опазват природното богатство на страната.

В областта на опазване на околната среда по бюджета на Министерството на околната среда и водите са предвидени 40 млн.лв. като трансфер за ПУДООС за финансиране изграждането на инвестиционни инфраструктурни обекти и екологични проекти и дейности на бюджетни структури, за изграждане на малки водоснабдителни мрежи и съоръжения, проекти за изграждане на нови или реконструкция на съществуващи обекти за инсталация или съоръжения за управление на отпадъците, финансиране на специализирани машини, сепариращи съоръжения и инсталации за

третиране, преработване, разделяне, системи за рециклиране или оползотворяване на отпадъците, финансиране на проекти за преупаковане, транспортиране и депониране по обезопасяването на складове за негодни за употреба пестициди и саниране на освободени площи.

Допълнително, предвид предстоящото влизане в сила през 2014 г. на Закона за ограничаване на изменението на климата, се предвижда трансфер от ПУДООС за МОСВ в размер на 30,5 млн.лв., като разходите са разчетени по централния бюджет за финансирането на екологични проекти в съответствие с националните екологични стратегии и планове.

Сред основните приоритети в областта на околната среда е и продължаване на ускореното изграждане на екологична инфраструктура на страната и екологична мрежа Natura 2000, което ще съдейства за подобряване на качеството на живот на населението и опазване на екосистемите, както и за изпълнение на ангажиментите на страната към ЕС.

В областта на околната среда чрез бюджета на МРР ще бъдат реализирани геозащитни мерки, свързани с противодействие на свлачищните, ерозионните и абразионните процеси.

При изпълнение на политиката в областта на регионалното развитие средствата, разчетени за 2014 г. по бюджета на МРР ще бъдат насочени за развитие на регионите в страната и намаляване на различията, подобряване качеството на жизнената среда, както и за подобряване на инфраструктурната свързаност, модернизирани на ВиК и на техническата инфраструктура, подобряване състоянието на жилищния сграден фонд и на жилищните условия.

С Бюджет 2014 са осигурени средства за изпълнение на водната стратегия, както и за изграждане, реконструкция и рехабилитация на канализационна и вътрешна водопроводна мрежа в населени места и подпомагане проектирането и изграждането на язовири за питейно водоснабдяване.

ОБЛАСТ „СЕЛСКО СТОПАНСТВО И ЗЕМЕДЕЛИЕ“

За 2014 г. селскостопанската политика на правителството включва: създаването на организации на пазара на земеделски продукти; подкрепа на доходите на земеделските производители и развитие на селските райони.

След присъединяването на Република България към ЕС българските земеделски стопани могат да получават допълнителни национални доплащания към единното плащане на хектар. Целта на националните доплащания към директните плащания е да приближи нивото на подкрепа за българските производители до останалите държави-членки и да се повиши конкурентоспособността им.

Тези средства са общо в размер на 263,7 млн.лв. за изплащане на средства по одобрените схеми за държавни помощи, за национални доплащания на площ, за тютюн, за животни и за специфично подпомагане по приоритетите на провежданата държавна политика в областта на селското стопанство.

При изпълнение на политиката в областта на селското стопанство и земеделието, разчетените за 2014 г. средства ще бъдат насочени за:

- ефективно и конкурентноспособно земеделие; осигуряване на качествени и безопасни земеделски и преработени продукти и за подобряване качеството на живот и разнообразяване на икономиката в селските райони;

- развитие на аквакултурата, стопански, любителски риболов и обогатяване, опазване и устойчива експлоатация на рибните ресурси;
- увеличаването на горските ресурси и дивечовите запаси и ефективното им управление.

ОБЛАСТ „ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ“

При изпълнение на политиката в областта на транспорта и съобщенията средствата, разчетени за 2014 г., ще бъдат насочени за:

- провеждане на национална транспортна политика, основана на приемственост, ефективност и експертност. Осигуряване на пълно съответствие с общоевропейската визия от „Бялата книга” за транспортната политика на ЕС и новите насоки за развитие на Трансевропейската транспортна мрежа;
- изграждане на модерна, балансирана и интегрирана транспортна инфраструктура по основната и разширената Трансевропейска мрежа на територията на България, както и подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите чрез модернизирани на пътната инфраструктура;
- приоритетно развитие на железопътния транспорт като евтин, достъпен и екологичен;
- осигуряване на качествени транспортни услуги на населението, равен достъп, сигурност, безопасност и опазване на околната среда.

В бюджета за 2014 г. са предвидени разходи за текущ ремонт и поддържане на републиканската пътна мрежа и за неотложни основни ремонти, рехабилитация и реконструкция на републикански пътища от I, II и III клас на територията на страната с източник приходи от винетни такси и таксите за специално ползване на пътищата.

По бюджета на МТИТС за 2014 г. са разчетени субсидии за нефинансови предприятия, както следва:

- за „БДЖ – Пътнически превози” ЕООД – 179,9 млн.лв. субсидии по договора за извършване на обществени превозни услуги в областта на железопътния транспорт на територията на Република България.
- за „Български пощи” ЕАД – 12,5 млн.лв. за компенсиране на несправедливата финансова тежест от изпълнението на универсалната пощенска услуга по Закона за пощенските услуги.

ОБЛАСТ „ЕНЕРГЕТИКА“

Основната цел на провежданата правителствена политика в областта на енергетиката е постигането на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез разгръщане на възобновяеми източници на енергия и по-ефективно използване на изкопаемите енергийни източници. Освен това усилията ще бъдат насочени към минимизиране влиянието на производството и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на естествените ресурси и намаляване на вредното въздействие на изкопаемите ресурси.

Приоритетните направления са:

- ограничаване на външната зависимост от енергиен внос чрез диверсификация на енергийните доставки;
- енергоспестяване и насърчаване на използването на местни ресурси и възстановяеми енергийни източници;
- либерализиране на енергийния пазар с оглед обезпечаване на достъпна и сигурна енергия за потребителите;
- овладяване на негативните промени в климата чрез включване на българските енергийни инсталации в европейската Схема за търговия с квоти на емисии на парникови газове.

В Бюджет 2014 са предвидени целеви средства за инвестиции и програми в областта на енергетиката в размер до 150 млн. лв. в рамките на средствата от резерва за икономически растеж и държавност, при съобразяване със законодателството по държавните помощи.

ОБЛАСТ „ТУРИЗЪМ“

Основната цел на провежданата правителствена политика в областта на туризма е създаване на условия за неговото развитие като приоритетен отрасъл за страната.

Предвидените в Бюджет 2014 средства за развитието на българския туризъм са насочени към:

- предприемането на конкретни мерки и действия, гарантиращи устойчиво целогодишно развитие на туризма чрез диверсификация на националния туристически продукт;
- реализиране на мерки за повишаване на неговото качество и добавена стойност и стимулиране развитието на специализираните видове туризъм;
- провеждането на маркетингова и рекламна политика на националния туристически продукт, която да подобри неговия имидж и позициониране на туристическия пазар.

ОБЛАСТ „СЪДЕБНА ВЛАСТ И ПРАВОСЪДИЕ“

Предвидените средства за разходи по бюджета на съдебната власт за 2014 г. са насочени за изпълнение на следните основни политики, заложи в актуализираната Стратегия за реформа на Българската съдебна система:

- осъществяване на правосъдие и правораздавателна власт с цел защита правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата;
- спазване на законността в Република България;
- управление и организация на работата на съдебната власт, без да се нарушава нейната независимост;
- укрепване на професионалната квалификация на правоприлагащите органи;

- контрол на органите на съдебната власт, основаващ се на принципите на законосъобразност, обективност и публичност;
- единна информационна система за противодействие на престъпността;
- информационна стратегия на правораздавателните органи на Република България.

Основните приоритети на Министерство на правосъдието са: гарантиране правовия ред в страната; борбата с престъпността и корупцията, както и реформиране и подобряване работата на съдебната система за възстановяване на справедливостта в обществото.

Министерството на правосъдието е отговорно и за подобряване материалните условия на органите на съдебната власт чрез ново строителство, закупуване на сгради и основни ремонти на съществуващия сграден фонд.

Важна част от дейността на Министерство на правосъдието е свързана с укрепването на пенитенциарната система и инфраструктурата по сигурността в затворите и следствените арести.

ОБЛАСТ „ВЪНШНИ ОТНОШЕНИЯ“

Правителството се ангажира с провеждането на активни външни отношения посредством провеждането на развитие на ефективна дипломатическа служба, публична дипломация и двустранна и многостранна дипломация.

Развитието на ефективната дипломатическа служба е свързано с нейното осигуряване и с управлението и издръжката на задграничните представителства и подкрепа на гражданите.

В областта на публичната дипломация се планират мероприятия и дейности, в т.ч. и чрез културна дипломация, както и мерки за развитие на административния капацитет.

Най-значимата област, която очертава мястото на България на международната политическа карта е политиката по отношение на двустранната и многостранната дипломация, изразяваща се в участие при разглеждане и разрешаване на политически и глобални въпроси, в т.ч. и от членството в международни организации и инициативи, активни двустранни отношения, както и активна позиция в рамките на ЕС.

ОБЛАСТ „ВЪТРЕШЕН РЕД И СИГУРНОСТ“

Правителствената политика в областта на сигурността и вътрешния ред се реализира в следните основни направления:

- опазване на обществения ред и противодействие на конвенционалната престъпност;
- превенция на икономическата престъпност и корупцията в държавната администрация с акцент върху противодействието на престъпленията против паричната и кредитната система и измамите с ДДС;
- противодействие на организираната престъпност, в т.ч. за придобиване и легализиране на финансови средства в големи и особено големи размери с неясен и недоказан произход;

- недопускане извършването на терористични действия на територията на страната и охрана на стратегически и особено важни обекти, дипломатически представителства и други обекти;
- усъвършенстване на контрола върху оръжията, взривните вещества и пиротехническите изделия;
- противодействие на тежките престъпления срещу личността и собствеността на гражданите, в т.ч. битовата престъпност и противозаконното отнемане на МПС;
- управление на миграционните процеси и на бежанския поток и гарантиране сигурността на външните граници чрез ефективен граничен контрол и прилагане на най-добрите Шенгенски практики;
- осигуряване на безопасността на движението по пътищата и съответната превантивна дейност;
- пожарна безопасност и защита на населението при пожари, бедствия и извънредни ситуации;
- осигуряване и прилагане на специални разузнавателни средства (СРС), както и наблюдение и контрол на процедурите по разрешаване и прилагане на СРС, с цел защита правата и свободите на гражданите, националната сигурност и обществения ред.

ОБЛАСТ „ОТБРАНА“

Основните направления на политиката на правителството в областта на отбраната са следните:

- приложение на принципите на Бялата книга за отбраната и Въоръжените сили;
- поддържане на съществуващите и изграждане на нови отбранителни способности;
- развитие на Министерството на отбраната като модерна отбранителна институция на демократична държава;
- провеждане на политика на прозрачност и отчетност за премахване на условията за корупция и неефективно управление в Министерството на отбраната;
- усъвършенстване на системата за обучение във висшите военни училища;
- подобряване на осигуряването на бойната подготовка;
- осигуряване на надеждна колективна сигурност и отбрана.

Министерството на отбраната изпълнява изцяло правителствената политика в областта на отбраната чрез реализирането на две политики:

- “Отбранителни способности”, чиято основна стратегическа цел е изграждането на единен комплект Въоръжени сили с балансирани способности по всички компоненти за решаване на целия спектър от задачи, породени от очакваните сценарии и анализи за развитие на военностратегическата среда на сигурност. Приоритет е участието на

формирования от Въоръжените сили в многонационални съвместни и експедиционни операции, заедно със страните от НАТО и ЕС.

- “Съюзна и международна сигурност”, чиято основна стратегическа цел е участие във формиране на политиките на НАТО и ЕС по сигурността и отбраната и адекватен принос към реализирането им.

Част 6. Бюджетни взаимоотношения с общините и фискална децентрализация

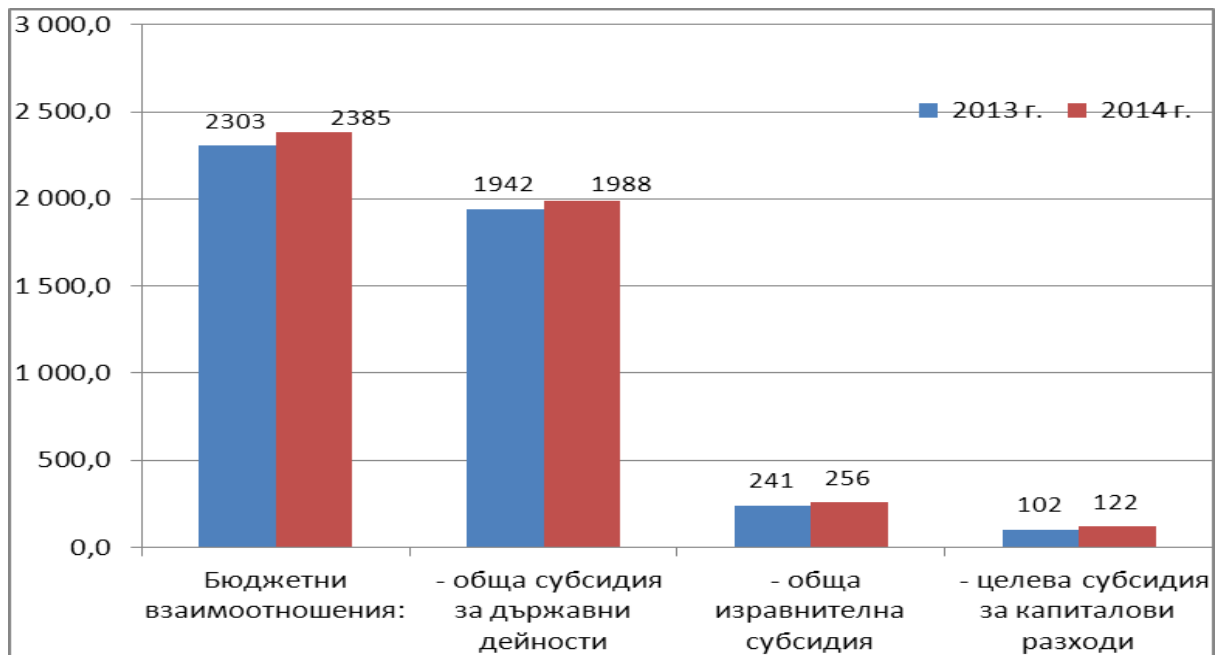
Политиките в бюджета по отношение на общините са насочени към създаване на възможности за тяхното устойчиво и балансирано развитие. Възстанови се диалогът с представителите на местната власт както по отношение усвояването на европейските средства, така и по всички актуални въпроси, касаещи местните общности. През месец август 2013 г. се възстанови работата на Съвета по децентрализация на държавното управление.

Таблица: Бюджетни взаимоотношения с общините (в хил.лв.)

Бюджетни взаимоотношения	Закон 2013	от тях:		Програма 2014	от тях:		Разлика 2014-2013
		местни	делегирани		местни	делегирани	
Общо	2 303 283,6	334 640,0	1 968 643,6	2 384 738,8	365 640,0	2 019 098,8	81 455,2
- обща субсидия за държавни дейности	1 941 743,6		1 941 743,6	1 988 198,8		1 988 198,8	46 455,2
- обща изравнителна субсидия	240 640,0	240 640,0		255 640,0	255 640,0		15 000,0
- трансфер за зимно поддържане и снегочистване	19 000,0	19 000,0		19 000,0	19 000,0		
- целева субсидия за капиталови разходи, в т.ч.:	101 900,0	75 000,0	26 900,0	121 900,0	91 000,0	30 900,0	20 000,0
за изграждане и основен ремонт на общински пътища	50 000,0	50 000,0		60 000,0	60 000,0		10 000,0
целева субсидия по методика	51 900,0	25 000,0	26 900,0	61 900,0	31 000,0	30 900,0	10 000,0

Местната власт е един от акцентите и приоритетите на Бюджет 2014. Местните власти ще имат възможността да кандидатстват с проекти за финансиране от Публичната инвестиционна програма, с цел намаляване на регионалните диспропорции.

Увеличение през 2014 г. има в размера на бюджетните взаимоотношения между общините и централния бюджет със 81,5 млн.лв., в т.ч. на единните стандарти в делегираните от държавата дейности – с 46,5 млн.лв.; на изравнителната субсидия - с 15,0 млн.лв.; на целевата субсидия за капиталови разходи - с 20 млн.лв. в т.ч и за ремонт и изграждане на общински пътища - с 10 млн.лв.

Ще се търсят механизми за оказване на финансова подкрепа на общини в затруднено финансово състояние, което не им позволява да изпълняват основните си ангажименти към населението да предоставят услуги, възложени им по силата на нормативен акт, както и да изпълняват европейски проекти и програми. Допълнително, на конкурентен принцип, на общините могат да се предоставят средства за подкрепа и реализиране на регионални инициативи. Създадени са условия за увеличаване обхвата на разходните правомощия на местните власти. Създадени са предпоставки за осигуряване на приоритетна национална подкрепа за територии и дейности, за които достъпът до европейско финансиране е ограничен в съответствие с политиките и параметрите, заложиени в годишния закон за държавния бюджет и СБП.

В КФП е предвидено общо увеличение на собствените приходи на общините във връзка с тенденция за нарастване на постъпленията от имуществените данъци и подобряване събираемостта на приходите. Допълнителни положителни ефекти върху собствените приходи на общините се очакват в резултат на предложенията за промени в ЗМДТ, свързани с данъка върху превозните средства.

Относителният дял на общинските разходи по КФП достига 5,1% от прогнозния БВП, а делът на разходите за местни дейности през 2014 г. е разчетен на 52% от общите разходи на общините. Относителният дял на общинските разходи в общата структура на разходите по КФП достига 13,3%.

Координацията на секторните политики в областта на делегираните от държавата дейности се реализира с участието на местните власти. Бюджетът на всяка делегирана от държавата функция се определя по утвърдените стандарти и натурални показатели, определени от отрасловите министерства. Напредък се очаква при разработените планове за развитие на социалните услуги, които са обвързани с други стратегически и планови документи на местно равнище на управление. Ефективни резултати се очакват и от усъвършенстване на механизмите за прилагане на делегираните бюджети и за предоставяне на допълнителни средства в училищата и детските градини. Наблюдава се тенденция на намаляване дела на услугите в специализираните заведения за сметка на увеличаването на услугите в общността.

Един от ефектите в насока по-голяма самостоятелност на общините се реализира чрез общата изравнителна субсидия и създава условия за подобряване на качеството и обхвата на дейностите на местно равнище.

Част 7. Управление на средствата от европейските фондове и програми

Оперативните програми, които ще бъдат финансирани със средства от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС за периода 2014-2020 г. все още са в подготвителна фаза, като за тях е планирано постепенно увеличаване на усвоените средства за следващите три години. При прогнозирането на разходите е използван подход, основаващ се на предварителната информация за новите правила и регламенти на ЕК, индикативния бюджет на оперативните програми, напредъка в подготовката на страната за управление на средствата от ЕС през следващия програмен период, както и на натрупания опит от българската администрация през настоящия програмен период.

За периода 2014-2020 г. са формулирани 4 основни приоритета за Европейските структурни и инвестиционни фондове:

- *Стратегически приоритет 1: Образование, квалификация и заетост за приобщаващ растеж*

В частта „социално включване” се предвиждат дейности, свързани с подобряване на достъпа до работа и активното включване на отдалечените от пазара на труда; насърчаване на активния живот на възрастните хора; инвестиции в ранното детско развитие; премахване на институционалния модел на грижа и развитие на интегрирани междусекторни услуги за социално включване.

По отношение на образованието инвестициите са в посока на подобряване на достъпа до образование и насърчителни мерки за намаляване броя на преждевременно напусналите средно-образователната система, повишаване качеството на образователната система и образователни услуги, съобразени с нуждите на пазара; партньорства между висшето образование, предприятията и сектора на научните изследвания.

Предвиждат се инвестиции и в областта на здравеопазването, насочени към модернизация на лечебни заведения, подобряване на достъпа до здравни услуги.

- *Стратегически приоритет 2: Научни изследвания, иновации и инвестиции за интелигентен растеж*

В сферата на ИКТ се предвижда развитие и широкото ползване на ИКТ-базираните продукти и услуги, включително през интернет, чрез развитието и въвеждането на нови методи за производство и пласмент; подобряване достъпа до надежден интернет като основа за разработване и ползване на ИКТ-базираните услуги и решения (за селските райони).

- *Стратегически приоритет 3: Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж*

В сферата на транспорта инвестициите са насочени към модернизация и изграждане на липсващи пътни и железопътни отсечки; интермодален транспорт; управление на трафика и подобряване на безопасността и сигурността на транспорта.

Мерките в околна среда са насочени към изграждане на водна и канализационна инфраструктура, пречиствателни станции; управление на отпадъците; Натура 2000 и биологично разнообразие; ресурсна ефективност; опазване и разширяване на културното и природното наследство.

- *Стратегически приоритет 4: Добро управление и достъп до качествени обществени услуги*

Мерките обхващат развитието на електронно управление, както и ефективност и ефикасност на съдебната система; ефективност и ефикасност на публичната администрация.

Всички посочени по-горе приоритети на Споразумението за партньорство ще имат спомагателна роля по отношение прилагането на изпълнението на ключови стратегически национални политики в областта на образованието, заетостта, развитие на конкурентоспособността на икономиката, здравеопазването и други ключови за страната сектори.

Както и в настоящия програмен период, през следващия ще бъде необходимо да се осигурява необходимият бюджетен ресурс за национално съфинансиране на интервенциите. Нивата на националното съфинансиране се запазват същите като през настоящия период.

Изпълнението на интервенциите е силно обвързано с изпълнението на предварителни условия, които целят насочването на средствата от ЕС към реформирани сектори, инвестициите в които ще могат да постигнат предвидения ефект. От една страна, това означава, че е необходимо мобилизиране на национален ресурс за изпълнение на тези условия до края на 2016 г., който трябва да бъде осигурен на секторните министерства. От друга страна, неизпълнението на условията би довело до спиране на интервенциите със средства от ЕС за нереформирани сектори. Като се имат предвид крайните срокове за изпълнение на предварителните условия, този ефект ще бъде усетен в бюджетите след 2016 г., но за особено важни сектори е възможно спиране на финансирането при неизпълнение на условията и в годините до 2016 г.

Паричните потоци от ЕС за следващия програмен период са обвързани и с изпълнението на определени макроикономически условия, като например прекомерен дефицит и редица други. При определени условия е възможно увеличение на плащанията за държави членки, изпитващи временни бюджетни затруднения.

Средства от Структурните и Кохезионния фондове и други програми и инструменти

При планирането на разходната и приходната част на бюджета са отчетени и спецификите във връзка с прилагането на програмите за следващия програмен период, както и опитът от прилагането на настоящия период.

Практиката от настоящия програмен период показва, че реално схемите по отделните програми стартираха в края на първата година от настоящия програмен период, като през 2007 почти нямаше разплащане на разходи по отделните програми, а разходването на средствата стартира реално в средата на 2008 г. и то предимно с авансови плащания към бенефициентите. Следва да се има предвид, обаче, че това беше първият програмен период, в който България е прилага Структурните фондове и Кохезионния фонд. На практика целият натрупан опит от настоящия програмен период дава увереност, че реалното разходване на средствата по оперативните програми през

следващия програмен период няма да е с такова закъснение, както през настоящия период, или с повече от година и половина.

Следва да се има предвид също, че към настоящия момент има съществено забавяне по отношение одобряването на нормативната уредба на ниво ЕС. Така например, Регламентите за настоящия програмен период бяха одобрени и влязоха в сила от средата на 2006 г., т.е. половин година преди стартирането на програмния период, а така наречения прилагаш регламент влезе в сила един месец преди старта на програмния период. За разлика от тогава, към настоящия момент все още няма одобрена нормативна рамка за прилагането на следващия програмен период, а по отношение на делегиращите и прилагашите актове, се очаква същите да са одобрени не по-рано от средата на следващата година. Това на практика означава, че на ниво Европейски съюз има забавяне в одобрението на нормативната уредба от средно половин година спрямо настоящия програмен период. Неминуемо това ще има пряко отражение и върху реалния старт на прилагане на оперативните програми, което ще доведе до съществено закъснение на старта им спрямо настоящия програмен период, като респективно това ще се отрази на реалните плащания.

Като се отчетат кумулативно цитираното закъснение в нормативната уредба за следващия програмен период, както и вземайки предвид натрупания опит от настоящия период, се очаква стартът на програмите за периода 2014-2020 г. да бъде през есента на следващата година, респективно първите плащания се очаква да се реализират в края на 2014 г.

В допълнение, по отношение на приходната част следва да се има предвид промяната по отношение на размера на авансовите плащания, както и на периода за тяхното плащане от страна на Европейската комисия към държавите членки. Съгласно настоящата редакция на проектите на регламенти, ЕК ще преведе на държавите членки под формата на така нареченото предварително финансиране през 2014 г. 2%, а през 2015 и 2016 г. съответно по 1% от сумата за целия програмен период по съответната програма. Т.е. държавата ще разполага с приход под формата на предварително финансиране в размер на 4%, като ще използва сумата до края на програмния период. Също така, се предвижда в периода 2016-2022 г. ЕК да превежда на държавите членки годишни авансови плащания. През 2016 г. размерът е 2%, а през периода 2017-2020 г. по 2,5% от сумата за целия програмен период по съответната програма. Съответните годишни авансови плащания от страна на ЕК се изчисляват на годишна база, т.е. в общия случай не се натрупват.

В допълнение, по отношение на приходната част следва да се има предвид промяната по отношение на размера на авансовите плащания, както и на периода за тяхното плащане от страна на Европейската комисия към държавите членки.

Разходна част

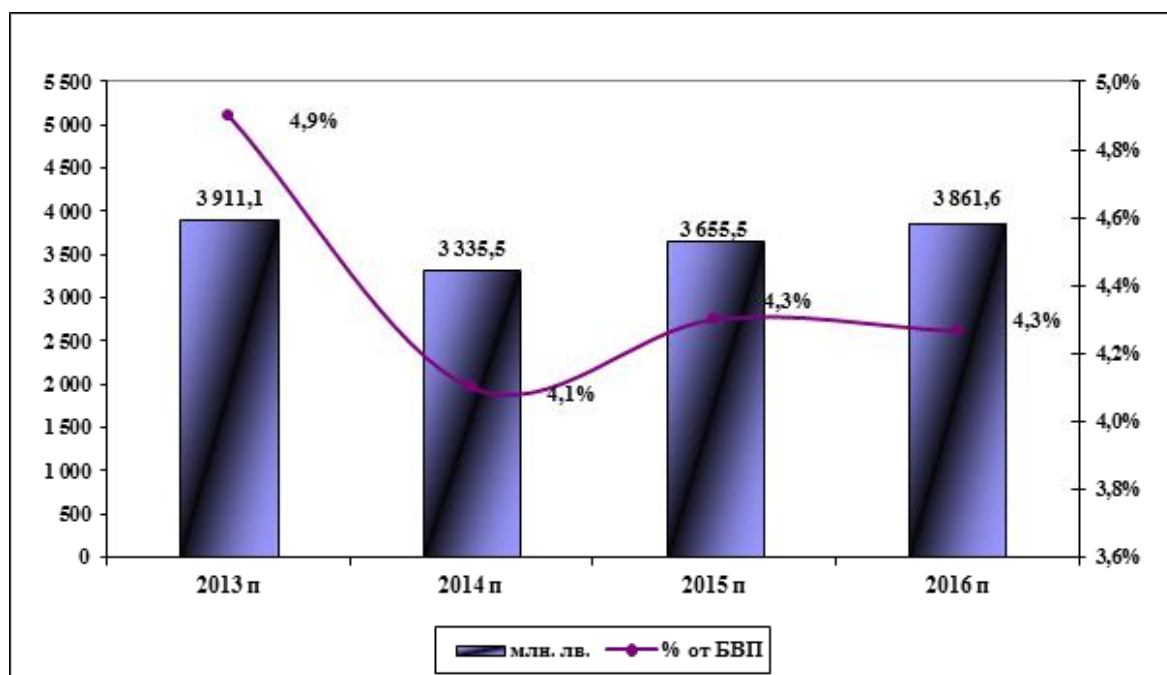
При планиране на разходите за 2013 г. по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове е взето под внимание събирането на две бюджетни за ЕК години съгласно правилото за „автоматично освобождаване от бюджетен ангажимент” (N+2/3). Това наложи пълна мобилизация на всички структури, участващи в процесите по верификация и сертификация с цел минимизиране на потенциални загуби на средства. Тъй като от следващата година България ще прилага правилото „N+2”, то праговете за постигане през 2014 г. не са толкова високи, колкото през 2013 г.

През 2014 г. действа правилото „N+2“, което предполага по-ниски разходи от бюджетна гледна точка. Това означава на практика, че праговете за постигане през 2014г. не са толкова високи колкото през 2013 г.

Изготвянето на разчетите за 2014 г. е съобразено и с началото на програмния период 2014-2020 г. Вземайки под внимание текущата подготовка на новите Оперативни програми се очаква тяхната същинска реализация да стартира през второто полугодие на 2014 г., като разходите, извършени по тях, ще бъдат незначителни.

В резултат на горните фактори планираните разходи за 2014 г. са с 576 млн.лв. по-малко спрямо тези за 2013 г.

Графика: Разходи на Национален фонд - сметка за средства от ЕС за периода 2013-2016 г. (в млн.лв. и в % от БВП)

При планиране на разходите за 2014 г. е отчетен фактът, че през следващата година за пръв път се застъпват два програмни периода, в които България е пълноправен член на ЕС. За определянето на разходите по отделни оперативни програми са взети предвид следните ключови фактори:

- етап на изпълнение на съответната програма

Всички оперативни програми, съфинансирани от структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС за периода 2007-2013 г. навлизат във финална фаза на реализиране на финансираните чрез тях проекти. При планирането на разходите за периода 2014-2016 г. са взети под внимание както правилото „Автоматично освобождаване от ангажимент“, така и ходът на развитие и изпълнение на отделните програми. За програмите, които са в по-напреднал етап на изпълнение, се прилага по-голям процент на приемливост на прогнозираните разходи. За двустранните програми за трансгранично сътрудничество (външни граници), които се прилагат съвместно със съответната страна-партньор и при които елементът на двустранна съгласуваност предопределя по-бавния ѝ ход, е приложен по-малък процент.

- характер на проектите, които се подпомагат

Програмите, съфинансирани от ЕС, фокусират своето действие върху сектори с различен мащаб и срокове за реализация. Така например ОП „Транспорт” и ОП „Околна среда”, насочени съответно към изграждане на балансирана и устойчива транспортна система чрез развитие и модернизация на ключовата транспортна инфраструктура за връзки от национално, трансгранично и европейско значение и към развитие на екологичната инфраструктура и подобряване, опазване и възстановяване на природната среда и биоразнообразието, обхващат проекти с голям мащаб, от национално значение, реализирани поетапно във времето с ангажиране на значителен ресурс за изпълнението им.

През планирания период се очаква да приключат следните големи проекти по ОП „Транспорт”: „Строителство на автомагистрала „Марица”, лот 1 и лот 2”; „Електрификация и реконструкция на железопътна линия Пловдив – Свиленград по коридори IV и IX, фаза II: Първомай – Свиленград”; „Рехабилитация на железопътната инфраструктура в участъци от железопътната линия Пловдив – Бургас”; „Разширение на метрото в София етап III”; „Модернизация на железопътния участък Септември – Пловдив” и „Строителство на автомагистрала „Струма”, лот 1, лот 2 и лот 4”.

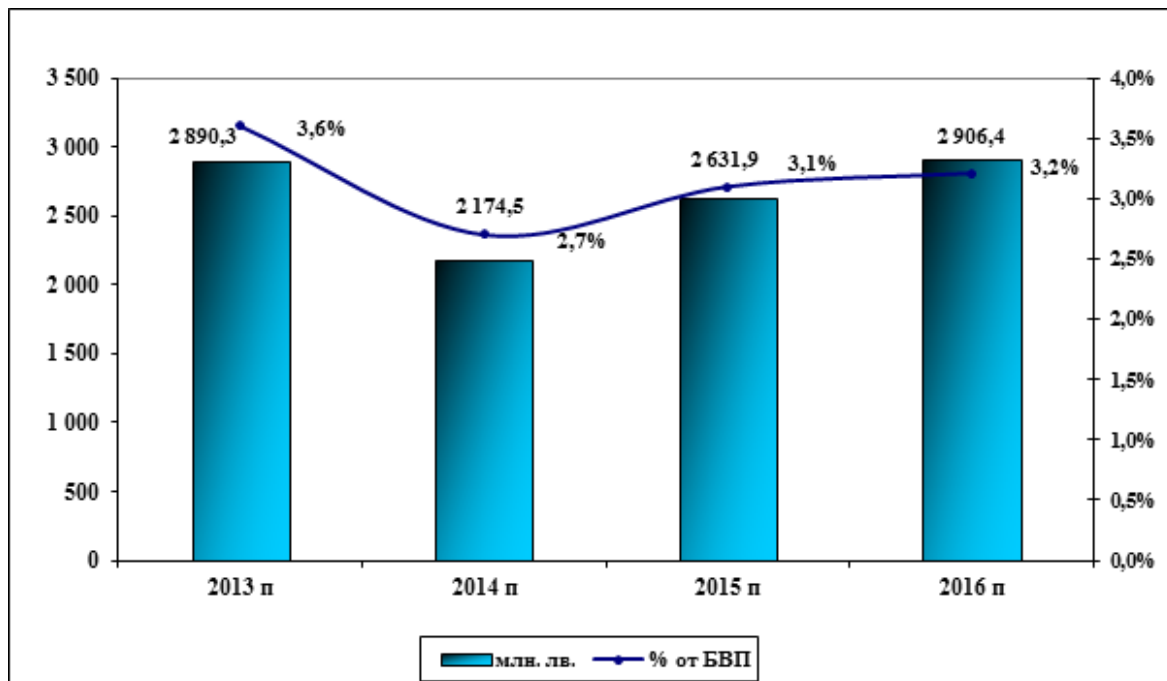
Големите проекти по ОП „Околна среда”, които се очаква да се реализират са следните: „Интегриран проект за водния цикъл на Враца”; „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Габрово”; „Интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община – фаза I и фаза II”; „Интегриран проект за водния цикъл на град Асеновград”; „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Добрич – фаза I”; „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Пловдив – фаза I” и „Интегриран проект за водния цикъл Плевен–Долна Митрополия”.

ОП „Регионално развитие” също се характеризира със сравнително висок обем на разходите. С програмата се цели практическо изпълнение на Приоритет 4 на Националната стратегическа референтна рамка – „Балансирано териториално развитие” и очертава основните области, в които България получава финансиране за своите региони от Европейския фонд за регионално развитие. През периода се очаква да бъдат реализирани проекти за интегриран градски транспорт в седемте най-големи градове на България.

Високо ниво на разходите се очаква и по ОП „Развитие на човешките ресурси”. Тя е насочена към насърчаване на икономическата активност и развитие на пазар на труда, повишаване на производителността и адаптивността на заетите, както и подобряване качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда. Особеност на изпълняваните проекти по тази ОП е сравнително по-бързата реализируемост и съответно темп на усвояване на средствата и големият брой бенефициенти, към които те са насочени.

Приходна част

Графика: Приходи на Национален фонд - сметка за средства от ЕС за периода 2013-2016 г. (в млн.лв. и в % от БВП)

Планираните приходи за 2014-2016 г. по програмите, съфинансирани от структурните и Кохезионния фондове на ЕС за периода 2007-2013 г., както и за двустранните програми за трансгранично сътрудничество (външни граници), включват определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период.

За гореспоменатите програми е приложен следният подход:

- размерът на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през последните два месеца на предходната година. Съгласно правилата на ЕК само заявленията за плащане, които страната-членка изпраща до 31.10 гарантирано ще бъдат изпълнени в рамките на годината, в която са изпратени. Поради тази причина всички заявления за плащане, които се очаква да бъдат изпратени след тази дата са планирани за получаване през следващата година. Във връзка с това за 2014 г. са предвидени приходи, които отразяват очакваното увеличение на сертифицираните разходи в периода 01.11.2013 – 31.12.2013 г.;
- размерът на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през първите десет месеца на 2013 г. При прогнозирането на приходите са отчетени и текстовете на чл. 79 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 г., съгласно които общата сума от префинансирането и извършените междинни плащания не може да превишава 95% от приноса от фондовете за всяка ОП;

- за предприсъединителните инструменти, които са в своя заключителен етап на изпълнение, при планирането на очакваните приходи са отчетени особеностите и сроковете за възстановяване на средствата от ЕК и очакваното възстановяване на средства от българска страна във връзка с неусвоени средства и извършени недопустими разходи.

При планиране на приходите от програмите, които ще бъдат финансирани от структурните и инвестиционните фондове на ЕС за периода 2014-2020 г. са взети под внимание авансите, които се очаква да получи България, както и европейската част на извършените разходи, които ще бъдат възстановени от ЕК при съобразяване с разпоредбите на приложимите проекторегламенти.

За програмите, финансирани от други донори, при планиране на приходите са взети предвид специфичните особености на всяка една от програмите.

Изключително важно е да се отбележи, че всяко забавяне на темповете на извършване на разходи по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, спрямо разчетените данни, би довело до намаляване размера на разходите, които се сертифицират към ЕК, което ще резултира в намалени постъпления към Република България през съответните години.

В заключение, намаленият ресурс, който се очаква по линия на донорските програми от ЕС за 2014 г., поради мотивирано изложени в раздела обективни причини, е един от аргументите за извеждането сред основните приоритети на Бюджет 2014 – реализирането на Публична инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“. Новата инвестиционна програма, както и допълнителната програма за образование, ще достигнат близо 0,8% от БВП.

ОБЩА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2014-2016 г.

Приоритетите в областта на селскостопанската политика са насочени към създаването на организации на пазара на земеделски продукти, подкрепа на доходите на земеделските производители и развитие на селските райони.

Основните инструменти за провеждането на общата селскостопанска политиката са директните плащания и пазарната подкрепа на земеделските производители (1-ви стълб на ОСП) и политиката за развитие на селските райони (2-ри стълб на ОСП).

По линия на първия стълб на ОСП ще постъпят средствата за подпомагане на земеделските производители по схеми за директни плащания и за пазарна подкрепа.

Съгласно Договора за присъединяване на страната ни към ЕС, директните плащания в България (под формата на единно плащане на площ) през 2014 г. ще възлизат на 80% от нивото на ЕС-15. По схемата за единно плащане на площ през 2014 г. се предвижда да бъдат усвоени 1 292,5 млн.лв. директни плащания на земеделски производители – плащания за сметка на ЕС. През 2015 г. директните плащания за България ще възлизат на 90% от нивото на ЕС-15 или 1 450,3 млн.лв., през 2016 г. ще достигнат 100% спрямо нивото на ЕС-15 или 1 592,6 млн.лв.

Мерките за пазарна подкрепа за периода 2014 -2016 г. се предоставят чрез различни механизми - интервенции, с цел стабилизиране на пазара в сектори като зърнени култури, ориз, месо, мляко, плодове и зеленчуци; експортни субсидии за компенсиране на разликите в цените в ЕС и световния пазар; помощи за повишаване на консумацията на някои продукти; подкрепа на организации на производители на

плодове и зеленчуци; пазарна подкрепа за вино (преструктуриране на лозя), месо, пчеларство, захар и други.

Общият бюджет за финансиране на пазарни мерки за 2014 г. е в размер на 89,6 млн.лв., като дялът на националното съфинансиране е в размер 27,2 млн.лв., а дялът на европейското финансиране е в размер на 62,4 млн.лв.

Съгласно законодателството на Европейския съюз национално съфинансиране се прилага по следните пазарни мерки: Схема „Училищен плод“; „Подпомагане на групи производители на плодове и зеленчуци“; Подпомагане в сектор Вино - мярка „Промоции на вина в трети страни“; „Публична интервенция на зърно“; „Национална програма за пчеларство“ и „Промоционални програми за земеделски продукти“.

По линия на втория стълб на ОСП ще постъпят средствата за развитие на селските райони.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС без съфинансирането към тях са, както следва:

- за 2014 г. – 765,2 млн.лв. за селскостопанската и общата рибарска политика;
- за 2015 г. – 665 млн.лв. за селскостопанската и общата рибарска политика;
- за 2016 г. – 846,6 млн.лв. за селскостопанската и общата рибарска политика.

През 2014 г. се очаква и стартирането на ПРСР 2014-2020 г. За програмен период 2014-2020 г., се предвижда финансираните мерки по ПРСР да осъществят шест приоритета на ЕС за развитие на селските райони, а именно:

- стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони;
- повишаване на конкурентоспособността на всички видове селскостопанска дейност и укрепване на жизнеспособността на стопанствата;
- насърчаване на организацията на хранителната верига и управлението на риска в селското стопанство;
- възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, зависещи от селското и горското стопанство;
- насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в селското стопанство, сектора на храните и горския сектор.

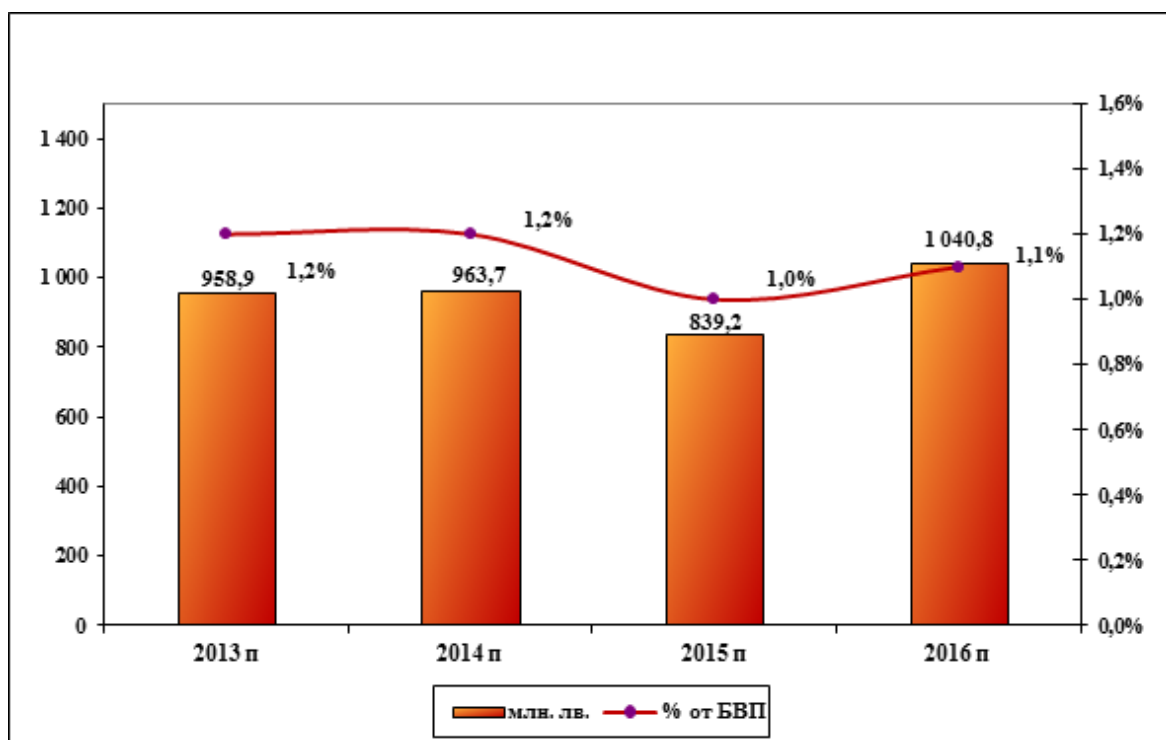
ОБЩА РИБАРСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2014-2016 г.

През 2014 г. успоредно с изпълнението на ОП за развитие на сектор „Рибарство“ се предвижда стартирането на Програмата за морско дело и рибарство за периода 2014-2020 г. Към настоящия момент все още не е одобрен окончателно размера на бюджета на Програмата за морско дело и рибарство, както и направлението, по които ще извършва подпомагането. Преобладаващата част от мерките по Програмата за морско дело и рибарство са насочени към:

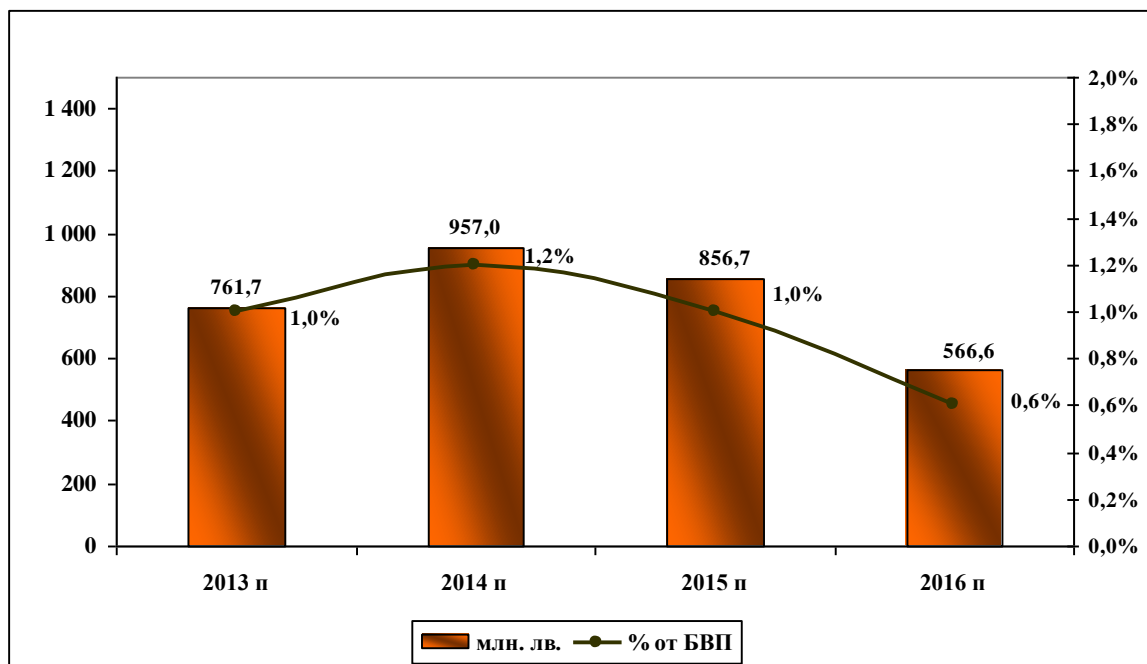
- повишаване на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията в сектор рибарство;

- насърчаване на устойчиво, отличаващо се с ефективно използване на ресурсите рибарство;
- диверсификация на дейностите в рамките на сектор рибарство, както и в други сектори на морската икономика;
- насърчаване на устойчиво, отличаващо се с ефективно използване на ресурсите рибарство;
- подобряване на пазарната организация за продуктите на риболов и аквакултурите;
- рибарски пристанища, кейове за разтоварване и покрити лодкостоянки.

Графика: Разходи на ДФ „Земеделие“ - сметка за средства от ЕС периода 2013-2016 г. (в млн.лв. и в % от БВП)

Графика: Приходи на ДФ „Земеделие“ - сметка за средства от ЕС за периода 2013-2016 г. (в млн.лв. и в % от БВП)

Вноска в общия бюджет на ЕС

Прогнозните данни за вноската на България в общия бюджет на ЕС за 2014-2016 г. са изготвени съгласно действащото Решение на Съвета от 7 юни 2007 година относно системата на собствените ресурси на Европейските общности (2007/436/ЕО, Евратом).

Година	Вноска (лева)
2014	904 690 283
2015	979 817 085
2016	1 050 895 370

Вноската на България в общия бюджет на ЕС за 2014 г. се предвижда да е в размер на 904,7 млн.лв. Тази сума е прогнозна и е своеобразна гаранция за изплащане на националната вноска в бюджета на ЕС. Нейната условност произтича от: възможността за възникване през годината на изпълнение на допълнителни потребности и/или непредвидени ситуации, които следва да бъдат финансирани от бюджета на ЕС; периодичните актуализации на данните за ресурса на база на ДДС и за ресурса на база на БНД във връзка с последната налична информация с оглед постигане на пълна точност.

Следва да се има предвид, че независимо от прогнозните данни за приходите от мита и такси върху производството на захар и изоглюкоза, държавите-членки превеждат в бюджета на ЕС 75% от реално събраните суми за традиционни собствени ресурси.

Вноските на държавите-членки в общия бюджет на ЕС се променят в хода на съответната бюджетна година (след приемането на коригиращи бюджети) в зависимост от разходната политика на Съюза.

Особено важно е да се обърне внимание, че текущата Многогодишна финансова рамка на ЕС приключва през 2013 г., като на заседанието на Европейския съвет през м. февруари 2013 г. бе одобрена новата Многогодишна финансова рамка за периода 2014-2020 г. Постигнато е и политическо съгласие между ЕП и Съвета на ЕС относно МФР 2014-2020, но към настоящия момент няма прието окончателно решение за това каква ще бъде системата за финансиране на бюджета на ЕС през периода 2014-2020 г. Представените прогнозни данни за 2015 г. и 2016 г. следва да се приемат като условни, предвид на неяснотата по отделните компоненти на вноските на държавите-членки. При тяхната подготовка са използвани методи на изчисление по сега действащото законодателство в областта на системата на собствените ресурси на ЕС.

Част 8. Политика по дълга и финансирането

Политиката по управление на държавния дълг ще продължи да следва основната цел, дефинирана в Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2012 – 2014 г. за осигуряване на необходимите средства за финансиране на държавния бюджет и рефинансиране на дълга в обращение при оптимална цена и степен на риск.

Текущата макроикономическа обстановка в страната и очакванията за контролирано нарастване на суверенните задължения в предстоящия период, като пряко следствие от нуждите за покриване на падежиращия се дълг, прогнозираните бюджетни дефицити и поддържане на определени нива на фискалния резерв, предполагат съсредоточаване на усилията и действията по управление на суверенните задължения върху дългосрочните ефекти от предприеманите дългови операции.

В този контекст, провежданата в тази среда заемна политика ще бъде осъществявана в съответствие с фискалната политика при спазване на заложените в бюджета референтни стойности за държавния дълг и при отчитане тенденциите за развитие на местната и международна пазарна среда. Ще бъде следван досега прилаганият подход, насочен към непрекъснато наблюдение на равнището и профила на дълга, респективно разходите за неговото обслужване, с цел поддържането му на ниво, което да обезпечава макроикономическата стабилност на страната.

Сред основните приоритетни направления на дълговата политика и през 2014 г. ще бъде осъществяването на контролирано увеличение размера на дълга, отчитайки необходимостта от осигуряване на нискорискова структура и профил на държавния дълг. Усилията ще продължат да бъдат насочени към извършване на оптимална селекция на използваните дългови инструменти при ново заемане, като се вземат под внимание конкретните нужди на емитента по отношение размера на заемния ресурс и неговите финансови параметри. Оценката на различните източници за финансиране ще инкорпорира в себе си редица фактори, като бързина и достъп до финансиране, неговата цена, стратегически цели, предопределящи поемането на нов държавен дълг, отражение на параметрите на новото финансиране върху структурата на държавния дълг и т.н. Различните алтернативи за поемане на нови заемни ангажименти ще отчитат също конкретната специфика и състояние на дълговия пазар, предпочитания на основните инвеститори в суверенен дълг, ликвидност, големина и степен на развитие на пазара и др.

Усилията за постигане основната цел на действащата Стратегия за управление на държавния дълг ще бъдат комбинирани при благоприятни условия и с целия възможен инструментариум за оптимизиране обслужването на държавния дълг, намаляване на риска при рефинансиране и изглаждане на матуритетната структура на дълга. При подходяща пазарна среда и в съответствие с възможностите на бюджета обект на задълбочен анализ с цел възможното им приложение на практика ще бъдат широк кръг от операции като емитиране на ДЦК за обратно изкупуване на вътрешни и външни задължения на страната, предсрочно изплащане на задължения по държавния дълг, валутни и лихвени суапови операции и др. финансови сделки и операции, предоставящи възможности за намаляване на риска, свързан със структурата на държавния дълг в най-широк смисъл.

Предвижда се определянето на конкретните характеристики на новопоетия дълг да бъде съобразено и с настоящата конюнктура и профил на дълга в обращение, същевременно съпътствано от извършването на внимателен анализ и оценка на потенциалната цена на заемния ресурс в съответствие с намеренията на правителството за ефективно набиране на средства за нуждите на държавния бюджет. Доминантният дял на дела на дълга в рисково неутралните валути евро и лева и на този с фиксиран лихвен процент ще бъде запазен, без да бъдат изключвани и другите алтернативи, които биха представлявали своеобразен хедж и биха увеличили потенциални възможности за оптималното поемане на дълг, в зависимост от пазарните условия и тенденции. Подобен подход ще окаже влияние върху бъдещата способност на държавата за посрещане на предстоящите плащания, свързани с обслужването на държавния дълг и ще доведе до намаляване на риска за бюджета, респективно ще допринесе за осъществяването на по-ефективна разходна политика.

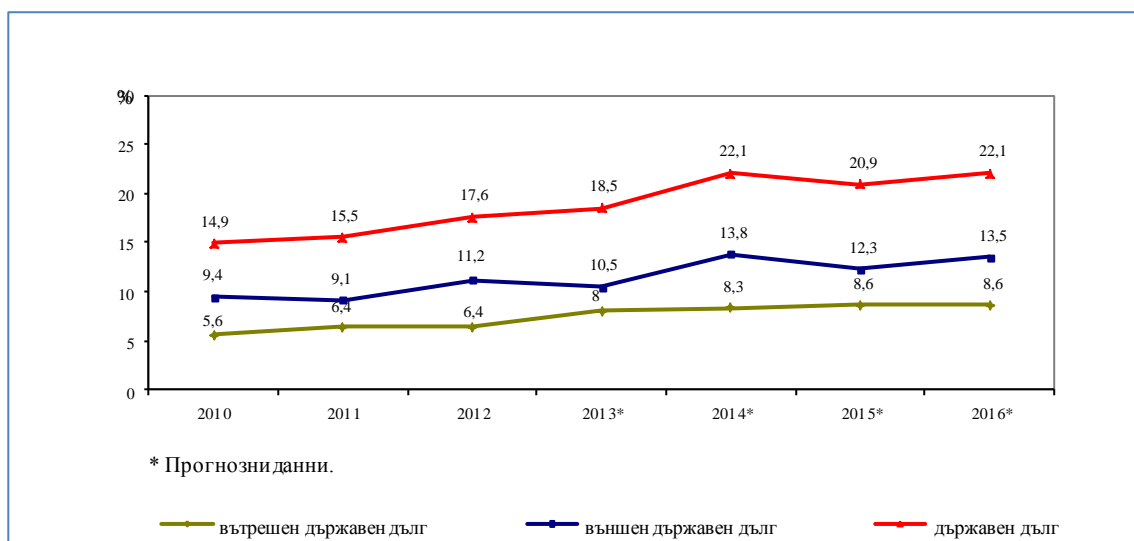
Състояние на държавния дълг

Към 30 юни 2013 г. номиналният размер на държавния дълг е на обща стойност 13 545,4 млн.лв., в т.ч. външен дълг 7 269,0 млн.лв. и вътрешен – 6 276,4 млн.лв. В структурно отношение външният дълг заема 53,7%, а вътрешният – 46,3%. В номинално изражение държавният дълг бележи увеличение с 1 738,3 млн.лв. в сравнение с отчетената стойност в края на юни 2012 г. в резултат на нарастването основно на вътрешния с 1 420,3 млн.лв. и на външния с 318,0 млн.лв. Регистрираното нарастване на външния дълг е в следствие на полученото ново външно финансиране и валутно курсовите разлики. Към края на 2013 г. се очаква нивото на държавния дълг да възлезе на 14,6 млрд.лв., като относителният дял на външния държавен дълг да се увеличи с 3,3 пр.п. до около 57,0%, респективно със същата стойност да се намали вътрешния държавен дълг, достигайки 43,0%.

Съотношението държавен дълг/БВП към края на юни възлиза на 17,2% при 17,6% отчетено за 2012 г. Към края на 2013 г. този показател се предвижда да не надвишава 18,5% от БВП. През следващия тригодишен период се очаква увеличение в номиналното ниво на държавния дълг, достигайки в края на 2016 г. до размер от около 20 млрд.лв. (22,1% от прогнозния БВП). Основна предпоставка за нарастване на държавния дълг е завишената потребност от осигуряване на средства за рефинансиране на дълга в обращение, финансиране на бюджетните дефицити и поддържане нивото на фискалния резерв. Значителните нужди от рефинансиране на дълга в обращение се базират на погасителния му профил, основната част от който (54,5% към 30.06.2013 г.) предстои да бъде изплатен в рамките до 5 години с високи и ясно изразени пикови плащанията през 2015 г. и 2017 г. Концентрацията на дългови плащания в непродължителен период от време се потвърждава и от стойността на показателя

остатъчен срок на дълга в обращение, който отново към 30.06.2013 г. възлиза на 6 години и 6 месеца.

Графика: Динамика на съотношението държавен дълг / БВП

Влияние върху плащанията по дълга през периода ще оказват промените на нивата на лихвените проценти и валутните курсове основно на щатския долар и японската йена.

Външен дълг

При 7,3 млрд.лв. външен дълг към 30 юни 2013 г. съотношението външен държавен дълг/БВП възлиза на 9,1% или с 2,1 пр.п. намаление в сравнение с края на 2012 г. Очакваната стойност на външния държавен дълг към края на 2013 г. е около 8,3 млрд.лв., а съотношението външен дълг/БВП – около 10,5%.

Във валутната структура на външния дълг в края на 2013 г. се очаква запазване на доминиращия дял на дълга в евро, който по отчет към края на месец юни 2013 г. възлиза на 74,6%. Делът на дълга в щатски долари за същия период е 21,9%, а в други валути – 3,5%. Конфигурацията на постигнатото съотношение представлява естествен буфер за минимизиране влиянието на динамиката от флукуациите на курса долар/евро.

В лихвената структура на външния дълг се запазва доминиращата част на дълга с фиксирани лихвени проценти спрямо дълга с плаващи лихви (80,0% към 20,0%). Стабилизирането на относителния дял на дълга с фиксирани лихвени проценти на високо ниво е предпоставка за намаляване на лихвения риск и повишаване прогнозируемостта на лихвените разходи за бюджета.

Влияние върху параметрите на външния държавен дълг през 2014 г. ще оказват характеристиките на новопоезия външен дълг, измененията в нивата на лихвените проценти /основно на шестмесечния LIBOR на еврото, с който са обвързани 8,4% от дълга/; валутните курсове на щатския долар и японската йена спрямо еврото; размерът на усвояванията по вече договорени ДИЗ за финансиране на важни инфраструктурни проекти и др.

Вътрешен дълг

Към края на 2013 г. номиналният размер на вътрешния държавен дълг се предвижда да нарасне до 6,3 млрд.лв., а относителният дял на вътрешния дълг спрямо БВП да достигне до 7,9% или увеличение с 1,5 пр.п. спрямо края на 2012 г.

И през 2013 г. емисионната политика на вътрешния пазар се идентифицира като един от основните инструменти за управление на държавния дълг, подкрепя на провежданата фискална политика и насърчаване развитието на местния дългов пазар. За целта, до края на 2013 г. емисионната политика ще продължава да бъде насочена към обезпечаване предлагането на книжа в целия бенчмарков спектър на дълговата крива при отчитане и стимулиране на инвеститорския интерес, съобразена и със заемните нужди на бюджета.

За периода януари-юни 2013 г. са проведени 16 аукциона за пласмент на ДЦК в поддържаните основни бенчмаркови матуритети – 3, 5, 7 и 10,5 години и валутна деноминация в лева и евро, с общ обем от 1 460,6 млн.лв., като в този обем е включена и извънредната емисия 6-месечни съкровищни бонове в обем от 800 млн.лв. с падеж 22 август 2013 г. Среднопретеглената годишна доходност на емитираните облигации за този период е 2,51% при среден КП от 2,8. За сравнение СПГД на емитираните през 2012 г. ДЦК с обща номинална стойност 1,161 млрд.лв. е 3,54% (КП 2,75), през 2011 г. - 4,21% (КП 2,4), 2010 г. – 5,06% (КП 3,31).

Показателят средна продължителност на емисиите в обращение към края на юни 2013 г. е 7,7 години, като доминира левовият компонент – 73,0%. Дяловете на ДЦК в евро и щатски долари са съответно 25,6% и 1,4%. Тази структура до голяма степен елиминира ефектите от пазарната промяна в нивата на другите валути и е насочена към поддържане дела на дълга, деноминиран в евро и в национална валута в обеми над 95,0%.

През 2014 г. се предвижда провеждането на активна емисионна политика за обезпечаване на текущата ликвидност на бюджета, съпроводена от разширяване на кръга от финансови инструменти и в посока предлагане на книжа в краткосрочния сегмент (3, 6, 9, 12-месечни) на бенчмарковата дългова крива, с акцент през първото тримесечие на годината, предвид времето разположение на входящите и изходящите потоци във фискалния резерв. Краткосрочните емисии със срочност до 1 година падежират в рамките на годината на емитиране и няма да доведат до нарастване на държавния дълг към края на 2014 г. Останалите предлагани емисии се предвижда да бъдат позиционирани в основните средносрочни и дългосрочни матуритети, деноминирани в лева и евро, в обеми стимулиращи ликвидността на вторичен пазар.

Предвижда се да се запази практиката за публикуване на месечни емисионни календари, както и тримесечни индикативни календари във всички матуритетни сегменти с цел предвидимост и формиране на инвестиционни стратегии от страна на основните инвеститори в ДЦК.

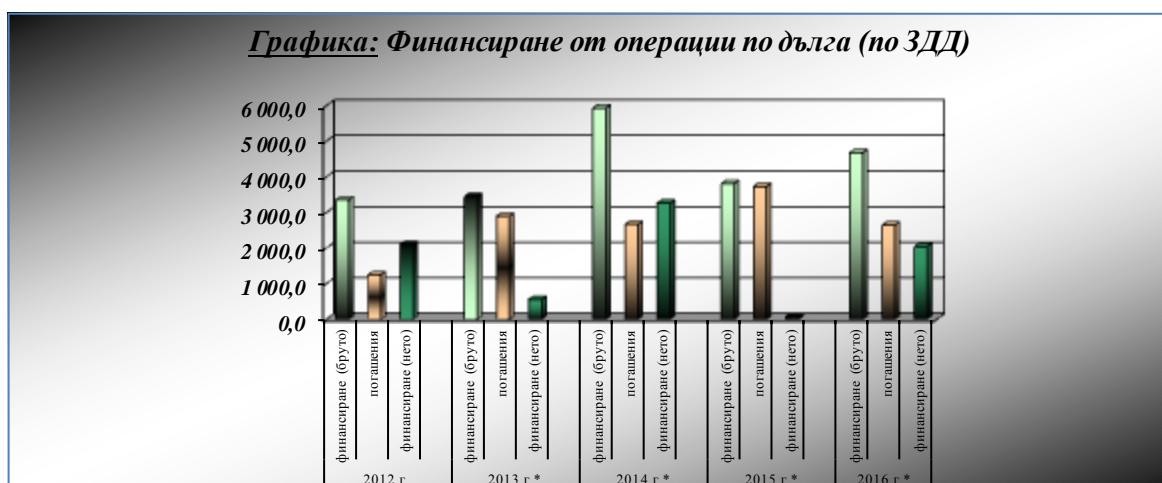
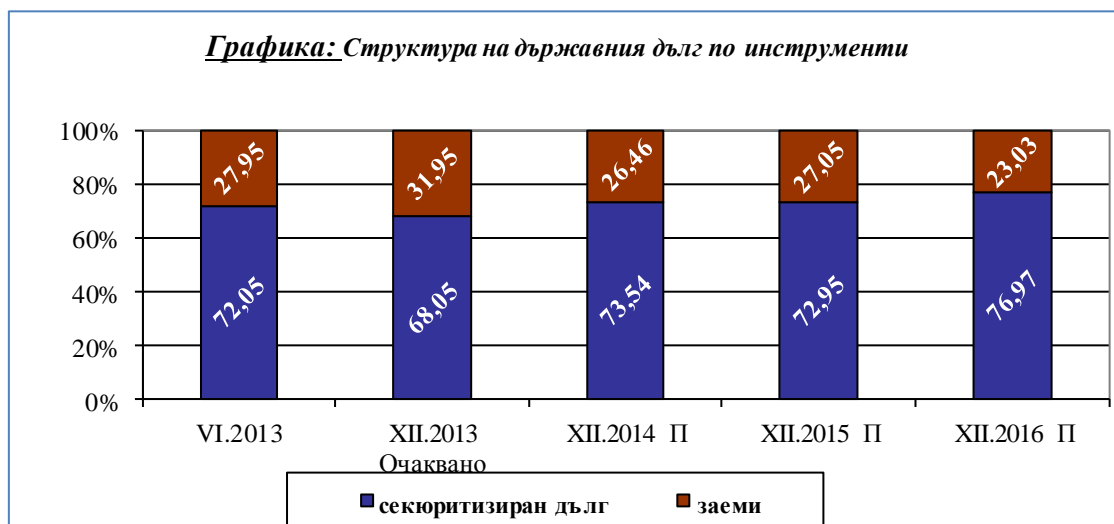
Увеличаването на вътрешния дълг през 2014 г. ще отчита от една страна актуалната макроикономическа обстановка в страната и от друга – състоянието, динамиката и перспективите на развитие на местния и международните финансови пазари.

Финансиране

През 2014 г. се планира поемането на нов държавен дълг от 4,4 млрд. лв., в съответствие с разпоредбите на чл. 5 от Закона за държавния дълг. Формираната стойност се базира на размера на дълга в обращение, който следва да бъде рефинансиран, възлизащ на 3 млрд. лв. От него 1,7 млрд. лв. представлява дългът по глобалните облигации на Република България, чийто падеж е през м. януари 2015 г., бележейки един от най-сериозните пикове в амортизационния профил на дълга, като останалите 1,3 млрд. лв. се използват за погасяване на стар дълг, който падежира през 2014 г. Оставащата сума от 1,4 млрд. лв. се обосновава от необходимостта за финансиране на планирания бюджетен дефицит през 2014 г.

Осигуряването на дългови източници за финансиране и през 2013 и 2014 г. ще бъде цел от приоритетно значение, като основният акцент на дълговото управление през този период ще бъде поставен към насочване на усилията в посока повишената емисионна активност на вътрешния пазар на ДЦК и на международните капиталови пазари при набиране на нужния дългов ресурс. В рамките на разглеждания период се планира разширяване на кръга от финансовите инструменти за осигуряване на предвидените обеми дълг, в т.ч. предвиждане на краткосрочни емисии с оглед ефективното управление на касовите потоци. Посредством разнообразяване на инструментите за финансиране и предлагането на емисии на ДЦК с падежи, настъпващи в периоди, различни от съществуващите пикови плащания през 2015 и 2017 г., се цели удължаване на матуритетната крива на дълговия портфейл и недопускане на нови струпвания на големи по обем плащания, което е от ключово значение за минимизиране на негативното влияние върху рисковата експозиция на държавния дълг и допринася за намаляване на риска от рефинансиране, както и на ликвидния риск. Осигуряването на равномерно времево разпределение на предстоящите лихвени и амортизационни плащания по дълга ще позволи гладко обслужване на държавния дълг без оказване на натиск върху държавния бюджет.

В тази връзка, до края на 2013 г. и през 2014 г., се предвижда предприемане на стъпки за постигане на по-широка диверсификация на дълговия портфейл и източниците за финансиране, която ще бъде осъществена посредством разнообразяване на набора от инструменти и техните характеристики - обем, срочност, валута и пр., в подкрепа на усилията, насочени към разширяване на съществуващата инвеститорска база и привличане на широк кръг от институционални и частни инвеститори в български държавен дълг. Планира се да бъдат анализирани и прилагани всички възможни алтернативи за осигуряване на необходимото дългово финансиране, в т.ч. заеми и ценни книжа, както от вътрешни източници, така и от външни такива под различни форми като провеждане на аукциони, публични емисии, частен пласмент и т.н. Изборът на подходящ вариант за финансиране ще бъде резултат от текущите условия на пазара, нивото на търсене, както и очакваните стойности на лихвените проценти и на валутните курсове.

*Данните са прогнозни към края на периода

Нетното дългово финансиране се очаква да възлезе на около 3,4 млрд.лв., респективно със същата стойност реално ще нарасне държавният дълг до 18,0 млрд.лв. към края на 2014 г.

Външното финансиране през 2014 г. от официални международни финансови институции като Международна банка за възстановяване и развитие и Европейска инвестиционна банка се предвижда да е в размер на 384,8 млн.лв. Очаква се усвояванията по Кредитното споразумение за структурен програмен заем България – съфинансиране на фондовете на ЕС 2007-2013 г., между Република България и ЕИБ през 2014 г., да възлязат на около 160,0 млн.евро.

Включена е възможност, в рамките на 2014 г. да се проведат преговори с ЕИБ за сключване на ново споразумение за структурен програмен заем, в размер до 500 млн.евро, за съфинансиране на проекти, изпълнявани със средства от фондовете на ЕС, за периода 2014-2020 г., при условие за последваща ратификация. Досегашната практика показва, че този вид заеми от ЕИБ се предоставят при облекчени условия, като се обвързват с изпълнение на инфраструктурни проекти. По този начин ще бъде създадена допълнителна сигурност при осигуряването на българската компонента за

изпълнение на проекти, финансирани по оперативните програми и ще се подпомогне усвояването на средствата от еврофондовете през следващия програмен период.

Предвижда се договарянето на нови държавни заеми с инвестиционна насоченост с цел подкрепа развитието на приоритетни сфери на икономиката и подобряване на растежа, които да бъдат ратифицирани през 2015 г. както следва:

➤ Рамков заем от ЕИБ за финансиране на малки проекти в аграрния сектор в размер до 150 млн.евро. Схемата на заема се очаква да е подобна на тази на структурен програмен заем, но предстои нейното изясняване в процеса на преговори. Интересът на ЕИБ към българското земеделие и горския сектор е основно свързан с бъдещи възможности за финансиране на проекти, които ще бъдат част от финансовия пакет за подпомагане на селското стопанство през следващия програмен период 2014-2020 г.;

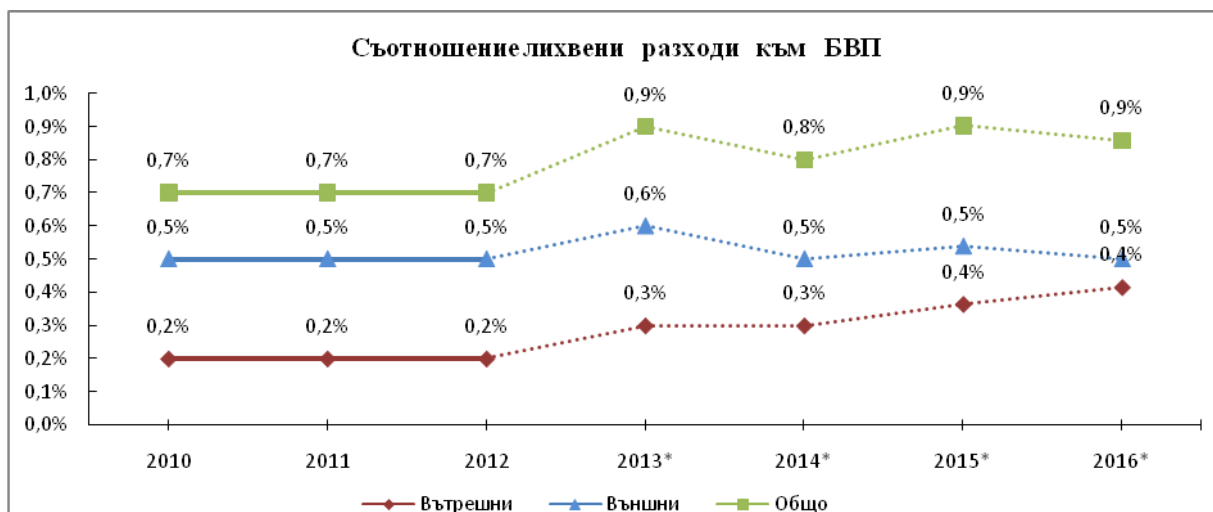
➤ Държавен инвестиционен заем от ЕИБ за финансиране на проект „Транзитни пътища VI“ в размер до 300 млн.евро. Този заем ще е в подкрепа на по-нататъшната рехабилитация, модернизация и реконструкция на пътищата в България и ще допринесе за подобряване на пътната мрежа на страната. Чрез сключването на заема ще се осигурят средства за продължаване на дейностите за подобрене на транспортната мрежа на страната в сектор пътища след изпълнението на проект „Транзитни пътища V“;

➤ Кредитна линия от китайската Ексимбанк в размер до 200 млн.евро за финансиране на българо-китайски инвестиционни проекти в областите: инфраструктура, иновативни технологии, производствени проекти.

Усвояванията по вече договорени ДИЗ, администрирани по бюджетите на министерствата и по ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество са в по-малък размер (120,8 млн.лв.) от планираните погашения (175,8 млн.лв.) в съответствие с амортизационните схеми на заемите, в резултат на което се очаква нетното външно финансиране по ДИЗ да е отрицателно. През 2014 г. се предвижда реализирането на положително нетно вътрешно финансиране по централния бюджет от операции с ДЦК в размер около 415,0 млн.лв.

Лихвени разходи за обслужване на държавния дълг

Разходите за лихви по държавния дълг през следващите три години се очаква да се повишат в абсолютна стойност в следствие на прогнозното нарастване на държавния дълг в диапазона между 663,2 и 780,0 млн.лв. Съотношението спрямо прогнозния БВП се запазва в рамките на около 1,0%.

*Данните са прогнозни към края на периода

През 2014 г. лихвените разходи по държавния дълг в абсолютна стойност се предвижда да са около 663,2 млн.лв. В структурно отношение по-висок относителен дял в лихвените плащания заемат плащанията за лихви по външни заеми – 60,0%, срещу 40,0% за лихвените плащания по вътрешни заеми.

Разходите за лихви по външни заеми се предвижда да бъдат около 394,0 млн.лв., като основната част в размер на 336,0 млн.лв. са по държавни заеми и облигации, емитирани на международните капиталови пазари, а останалите 58,0 млн.лв. – по ДИЗ.

Очакваните лихвени разходи по вътрешния дълг са в рамките на 269,1 млн.лв.

Към края на 2013 г. се очаква около 1,9 млрд.лв. от общата сума на задълженията да са обвързани с променливи лихвени проценти, което прави тази част от плащанията по поетия дълг функционално зависима от тяхното изменение. Влиянието на динамиката и промените на валутните курсове върху разходите се ограничава в рамките на относителния дял на държавния дълг в щатски долари (13,1%) и в други валути (2,0%) в общия обем.

Отчитайки структурата на външния и вътрешния дълг и размера на финансиране през следващите години, в т.ч. и чрез пазарноориентирани източници на вътрешния и международните пазари, влияние върху лихвените разходи ще оказват както промяната в нивата на лихвените проценти и валутните курсове, така и цената на дълговото финансиране.

Държавногарантиран дълг

През 2013 г. се очаква номиналният размер на държавногарантирания дълг да се увеличи със 71,7 млн.лв. и в края на 2013 г. да достигне ниво от 1 081,0 млн.лв., а спрямо БВП да възлезе на 1,4% (при 1,3% за 2012 г.).

Състоянието на лихвената структура на държавногарантирания дълг в края на 2013 г. няма да претърпи съществени промени, като с превес ще остане дългът с фиксирани лихви, който се очаква да се увеличи до 62,1% (при 60,3% към края на 2012 г.), а дългът с плаващи лихви съответно ще се редуцира до 37,9% (при 39,7% към края на 2012 г.). Във валутната композиция държавногарантираният дълг в японски йени ще запази доминантната си позиция, чийто дял ще се увеличава до 56,2% (при 53,0% през 2012 г.). Относителните дялове на държавногарантирания дълг, деноминиран в евро и в

щатски долари ще намаляват съответно до 32,3% и 1,9% (при 42% и 2,7% към края на 2012 г.). Очаква се делът на задълженията в национална валута да се увеличи до 9,5%, спрямо 2,3% към края на 2012 г., поради предвиждания засилен интерес по Програмата за студентско кредитиране.

По отношение на поемането на нови държавни гаранции през 2014 г. ще продължи следването на последователен аналитичен подход и законово регламентираната практика при отчитане степента на тяхната ефективност в контекста изпълнението на поставените правителствени приоритети за насърчаване развитието на ключови сектори в икономиката и създаване на предпоставки за икономически растеж.

С оглед гарантиране на сигурността на газовите доставки чрез диверсификация на източниците и маршрутите за внос на природен газ за страната ни, както и предвид последните развития, свързани с Южния газов коридор се планира да бъдат издадени държавни гаранции в подкрепа на проект „Междусистемна газова връзка Гърция-България“.

И през 2014 г. ще продължи прилагането на системата за студентско кредитиране в България, като по този начин се създават условия за свободно развитие на висшето образование, както и условия за достъп до висше образование чрез споделяне на финансовите отговорности между потребителите и държавата.

За облекчаване достъпа до евтин финансов ресурс на малкия и средния бизнес, се предвижда издаването на държавни гаранции по заемни споразумения за финансиране дейността на „Българската банка за развитие“ АД с Европейската инвестиционна банка. Целта е да се осигури по-евтин кредитен ресурс за финансиране на проекти на малки и средни предприятия, включително насочени към земеделие, промишленост и услуги, както и на малки инфраструктурни проекти, управлявани и финансирани от общините, и т.н.

Държавен дълг чрез финансов лизинг и други форми на държавен дълг извън тези по Закона за държавния дълг

През 2014 г. не се предвижда поемане на нов дълг под формата на финансов лизинг или други форми на дълг.

В номинално изражение дългът, формиран чрез поети договори за финансов лизинг, към края на 2012 г. е 69,9 млн.лв., като през годината намалява с 31,8 млн.лв. Разходите за лихви възлизат на 5,6 млн.лв.

През следващите години задълженията по договорите за финансов лизинг постепенно ще намаляват, като в края 2013 г. се предвижда да достигат 41,2 млн.лв., 18,2 млн.лв. за 2014 г. и 0,1 млн.лв. за 2015 г. Съгласно амортизационните планове окончателното погасяване на задълженията по сключените вече договори за финансов лизинг приключва през 2016 г.

Лихвените разходи за периода 2014–2016 г. се предвижда да възлязат на 2,2 млн.лв., като за 2014 г. прогнозният размер е около 1,5 млн.лв.

Постъпления от приватизация

Очакваните поступления от приватизация и следприватизационен контрол през 2014 г., се предвижда да бъдат в общ размер на 151,2 млн.лв. Основната част от постъпленията се очакват от продажбата на остатъчния пакет с акции от капитала на „Параходство Български морски флот“ АД и приватизацията на „Слънчев бряг“ АД.

Част 9. Фискални правила, процедури и качество на публичните финанси

Ново законодателство, правила и процедури

Провежданите през последните години реформи в областта на публичните финанси намериха отражение в ново законодателство чрез ЗПФ, приет в началото на 2013 г. С него се транспонира Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите-членки.

ЗПФ е сериозна стъпка към усъвършенстване на националната система за управление на публичните финанси посредством:

- задаване на общи фискални правила и ограничения за всички участници в бюджетния процес;
- осигуряване централно място в бюджетния процес на средносрочната бюджетна рамка;
- определяне на нова структура на държавния бюджет и нова форма за утвърждаване на бюджетите, в т.ч. по основни показатели на касова основа, по области на политики и програми и по показатели за максимален размер на ангажиментите за разходи и за максимален размер на новите задължения за разходи, които могат да бъдат поети през годината;
- подобряване на отчетността на бюджетните организации и останалите юридически лица, попадащи в сектор „Държавно управление“;
- повишаване качеството на бюджетната информация, нейната прозрачност, публичност и достъп.

В ЗПФ е определен обхватът и е дадено определение за публичните финанси. Определени са бюджетните организации и финансово правните форми за управление на средствата от бюджетните организации – бюджет, сметки за средства от ЕС и сметки за чужди средства.

Със ЗПФ се прави разграничение между бюджетните организации и органите за управление на средствата на бюджетните организации. Разпоредител с бюджет е съответният ръководител на бюджетната организация, а при колективните органи – техният председател, освен ако с нормативен акт е определено друго. Разпоредители със сметки за средства от ЕС са ръководителите на бюджетни организации или други длъжностни лица в качеството им на органи за финансово управление и контрол на средства от ЕС и/или бенефициенти на съответните средства.

Заложените в ЗПФ фискални правила разширяват обхвата на досега действащите и налагат допълнителни и засилени ограничения върху фискалната политика в дългосрочен план. Те са съобразени с международно приетите дефиниции и критерии и с изискванията за съгласуване на националното фискално планиране с превантивната и корективната част на Пакта за стабилност и растеж.

При разработването на фискалната политика и подготовката на бюджетните документи и разчети следва да се спазват както познатите досега правила за годишния бюджетен дефицит на касова основа по КФП, за максималния размер на разходите по КФП и за дълга, така и нови - за СБЦ за структурния дефицит на сектор „Държавно управление“ със съответните правила, регламентиращи случаи на отклонение или на неспазване, за салдото на сектор „Държавно управление“ и за случаите на евентуален дефицит, както и за ограничения върху годишния ръст на разходите. В разпоредбите на

ЗПФ е запазено изискването с годишния закон за държавния бюджет да се определя минималното ниво на фискалния резерв към края на съответната година.

Включеният в ЗПФ набор от фискални правила за подсектор „Местно управление“ е свързан със засилване на съществуващите към момента дългови правила, залагането на средносрочна цел за придържане към балансирано бюджетно салдо на касова основа и разпоредби, ограничаващи средния темп на нарастване на разходите за местни дейности по бюджетите на общините.

Организацията и провеждането на бюджетната процедура за 2014 г. по правилата на ЗПФ беше предизвикателство за всички участници в бюджетния процес. Цялостното влизане в сила 1 януари 2014 г. на разпоредбите на закона ще постави нова рамка и за изпълнението на Бюджет 2014.

Актуализираната СБП за периода 2014-2016 г. и Бюджет 2014 са изготвени изцяло въз основа на изискванията на ЗПФ и са обвързани със заложените в него правила и ограничения като важен елемент на бюджетната рамка.

При подготовката на бюджетните документи е следвана логиката за тяхното съответствие с целите, ангажиментите и мерките, заложените в основни стратегически документи, като правителствената програма, Националната програма за развитие: България 2020, Националната програма за реформи в рамките на Стратегия „Европа 2020“, Конвергентната програма и др. Параметрите в КФП за периода 2014-2016 г. са съобразени както с фискалните правила, така и с актуалната макроикономическа прогноза и актуализираните основни допускания.

За уточняване параметрите на бюджетните прогнози и проектобюджетите за 2014 г. на бюджетните организации, включително по програми, както и за уточняване на общия размер на взаимоотношенията на общинските бюджети с централния бюджет се извършиха съгласувания, консултации и срещи с ПРБ, Националното сдружение на общините в Република България и с Националния съвет за тристранно сътрудничество.

Бюджетите на бюджетните организации, прилагачи програмен формат на бюджет, се представят на постоянните комисии на НС от съответния ПРБ. Определянето на бюджетни организации да прилагат програмен формат на бюджет съгласно ЗПФ ще се извършва с решението за бюджетната процедура за съответната година, като е дадена възможност и на общините да прилагат ориентирано към резултатите бюджетирание по решение на общинския съвет.

Програмното бюджетирание – тенденции и перспективи

Със ЗПФ е институционализиран процесът на програмно бюджетирание, чието начало беше поставено през 2003 г. Въпреки добрият старт при въвеждането на ориентираното към резултатите бюджетирание, през последните години се наблюдава спад в качеството на бюджетните документи. Първостепенните разпоредители с бюджет, прилагачи програмен формат на бюджет, не използват пълноценно съдържащата се в тях информация за вземане на управленски решения. Тази тенденция се обуславя от трудностите, които изпитват при дефиниране на показатели за изпълнение и залагането на целеви стойности по тях. Наблюдава се предимство на показателите, измерващи ресурсите, а не показателите за измерване на крайни резултати от постигане на целите на политиките (показатели за полза/ефект и показатели за продукт/услуга). Слаб елемент на програмните бюджети е недостатъчно ясното формулиране на визията в провеждането на политиките от отговорността и компетентността на съответния ПРБ и на посланията, която тя носи към обществото.

Всичко това, както и неустойчивите през последните години решения за разпределението на разходите по политики и програми доведе до натрупване на неефективност в системите, чието запазване подлага на риск качеството на публичните финанси.

Със ЗПФ процесът се поставя на една по-устойчива база и в него се регламентират основните положения на бюджетния процес по прилагане на програмен формат на бюджет, като се оставя поле на гъвкавост по отношение на конкретики и детайли, свързани с обвързване на политиките на правителството с бюджета на държавата. Заедно с това регламентите на закона поставят нови предизвикателства както за представяне от ПРБ на техните бюджети в комисиите на парламента, така и за включване на разходите по политики на отделните ПРБ като членове към самия акт на НС.

През периода 2014-2016 г. се очаква да бъде обърнато специално внимание на повишаване на качеството на програмното бюджетиране чрез усъвършенстване както на методологията за неговото прилагане, така и залагане на приемственост в отделните системи, по-широка политическа подкрепа на процеса за реално използване на съдържащата се в бюджетните документи информация за вземане на управленски решения и ориентиране на резултатите към обществото.

Публичната администрация – по-стегната и по-ефективна

Публичната администрация е едно от най-важните звена за предоставянето на услуги за обществото и нейната работа допринася за изпълнението на поставените цели и приоритети в управлението и развитието на икономиката на страната.

Затова едновременно с подготовката на държавния бюджет и разпределението на публичните средства неминуемо в обект на дискусии се превръща ефективността на държавната администрация. Тази година не е по-различна в това отношение, но правителството цели оптимизацията да се извърши с оглед изграждане на модерна държавна администрация. При подготовката на проектобюджетите на ПРБ за 2014 г. и актуализираните им прогнози за 2015 и 2016 г. МФ апелира към ПРБ разчетите за размера на средствата за заплати да бъдат изготвени при 10% съкращение на числеността на персонала от 01.01.2014 г., като се предприемат действия за промяна на устройствените правилници, в т.ч. и на второстепенните разпоредители с бюджет и тези от по-ниска степен.

Разбира се съкращенията в администрацията не бива да се извършват автоматично. Десет процентният праг не може да бъде еднакъв за всички. Процесът на оптимизация ще се проведе на база на преглед и анализ на функциите, дейностите, организационните процеси, регулаторните режими. От този процес се очаква не само съкращения и намаляване на разходите за персонала, а реструктуриране на неефективни звена в системите на бюджетните организации, елиминиране на дублиращи се функции, децентрализация и аутсорсинг.

Ръководните принципи при тази инициатива са свързани с фискалната дисциплина, ориентирането на политиките и разходите към резултатите и ползите, търсенето на отговорност за всеки похарчен лев, предоставяне на по-качествени услуги на по-ниска цена, по-стегната администрация.

От прегледите на състоянието на държавната администрация от последните години, както и от извършените функционални анализи на административни структури от публичния сектор може да се направи извод, че състоянието на администрацията не

е блестящо. В тази връзка правителството се ангажира с извършване на преглед на структури, организационни процеси и извършване на реструктуриране или закриване на неефективни звена, съкращения на персонал или неговото реструктуриране с цел намаляване на бюрокрацията, времето и цената на услугите, подобряване ефективността и ефикасността на държавната администрация и нейното функциониране и по-ефективно усвояване на европейски средства. Всичко това е намерило отражение в Бюджет 2014 и актуализацията на прогнозата за 2015 и 2016 г. на отделните бюджетни организации, където политиката следва да бъде обвързана с бюджета и нейното изпълнение да е насочено към ползите за гражданите и бизнеса.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящият документ отразява намеренията на правителството за придържане към фискална и бюджетна политика, която да гарантира финансова стабилност и дългосрочната устойчивост на публичните финанси, като в същото време да се осигури изпълнението на най-належащите мерки за разрешаване на натрупаните проблеми в социалната област и засилване на конкурентоспособността на българската икономика.

Средносрочната бюджетна прогноза за периода 2014-2016 г. е основен фактор за изпълнение на декларираните в Национална програма за реформи на Република България икономически приоритети и мерките, заложи в Националната програма за развитие: България 2020 и в същото време предлага разпределение на публичните разходи, съобразено с една стабилна и предвидима данъчно-осигурителна политика, с ограниченията, наложени с фискалните правила и с декларираните фискални цели, които имат основна роля в процеса на рестартиране на икономическия растеж.

В средносрочен период правителството ще работи за намаляване на административната тежест за бизнеса и гражданите, както и реструктуриране на публичните разходи, за да се освободи ресурс за повече инвестиции.

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2012 Г. И ЗА 2013 Г.

Преглед на изпълнението на КФП за 2012 г.

Таблица: Изпълнение на основните параметри на КФП за 2012 г. (млн.лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	Програма 2012 г. КФП	Отчет 31.12.2012 г.			Изпълнение отчет/разчет
		КФП	Национален бюджет	Европейски средства ³	
к.1	к.2	к.3=к.4+ к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	28 752,1	27 469,4	25 251,5	2 218,3	95,5%
Данъчни приходи	21 597,2	21 529,0	21 529,0		99,7%
Преки данъци	3 837,4	3 775,7	3 775,7		98,4%
Косвени данъци	11 374,0	11 342,8	11 342,8		99,7%
Приходи от социално и здравноосиг. вноски	5 561,0	5 596,0	5 596,0		100,6%
Други данъци*	824,8	814,4	814,4		98,7%
Неданъчни приходи	3 239,6	3 573,0	3 567,1	5,9	110,3%
Помощи	3 915,3	2 367,5	155,1	2 212,5	60,5%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	29 844,3	27 828,3	24 992,2	2 836,1	93,2%
Нелихвени разходи	27 849,8	26 446,3	23 610,2	2 836,1	95,0%
Текущи разходи	22 534,6	22 765,2	22 071,2	694,0	101,0%
Капиталови разходи	5 315,2	3 681,1	1 539,0	2 142,1	69,3%
Лихвени разходи	717,2	572,7	572,7		79,8%
Резерв за неотложни и непредвидени разходи ⁴	381,6				
Вноска в общия бюджет на ЕС	895,7	809,3	809,3		90,4%
Трансфер от централния бюджет			-928,9	928,9	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-1 092,3	-358,8	-670,0	311,1	

*Вкл. постъпленията от такси върху производството на захар и изозюкоза

Изпълнение на приходите

Постъпилите приходи и помощи за 2012 г. по КФП са в размер на 27 469,4 млн.лв. или 35,4% от БВП, при 33,7% за 2011 г. В номинален размер данъчните приходи възлизат на 21 529,0 млн.лв. (27,7% от БВП), а неданъчните приходи са в размер на 3 573,0 млн.лв. (4,6% от БВП). Приходите от помощи са в размер на 2 367,5 млн.лв. (3,1% от БВП).

³ Европейски средства - включват средствата по предприсъединителни инструменти на ЕС, средствата по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), както и ЕЗФРСР и ЕФР (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ "Земеделие"). В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране по европейските програми.

⁴ В позицията "Резерв за непредвидени и неотложени разходи" се отразяват само данните по разчет. По отчет разходите за сметка на резерва са отнесени в съответните разходни позиции според икономическия характер на съответните разходи.

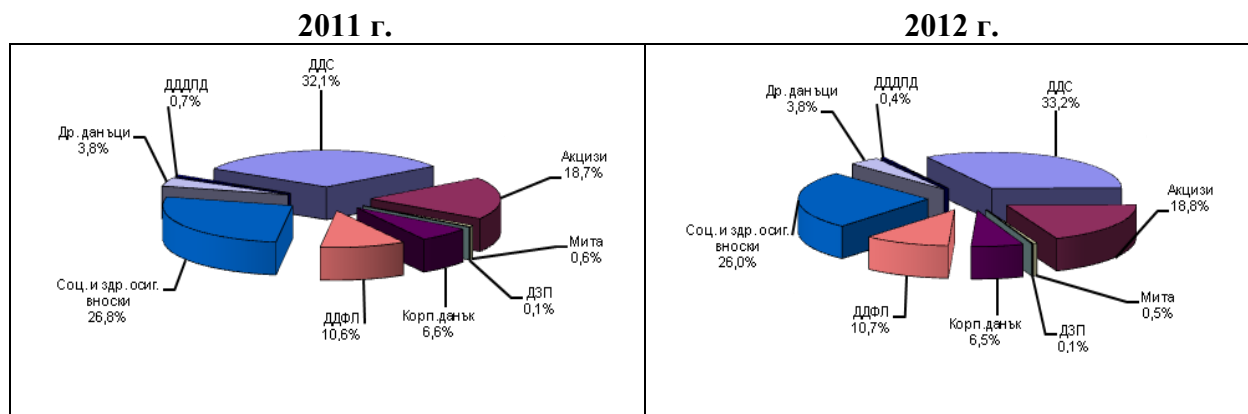
Съпоставени с 2011 г. постъпленията на консолидирано ниво са нараснали с 8,2% или в бюджета са постъпили с 2 091,4 млн.лв. повече. В групата на данъчните приходи се отчита нарастване с 4,5% (934,7 млн.лв.) спрямо 2011 г., а при неданъчните приходи и помощите – с 24,2% (1 156,6 млн.лв.). Спрямо 2011 г. косвените данъци са нараснали със 718,1 млн.лв., преките данъци със 100,2 млн.лв., приходите от социални и здравноосигурителни вноски с 86,4 млн.лв. и другите данъци (други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) с 29,9 млн.лв.

В номинален размер приходите от преки данъци възлизат на 3 775,7 млн.лв., приходите от косвени данъци са в размер на 11 342,8 млн.лв., а постъпленията от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 814,4 млн.лв. Приходите от социални и здравноосигурителни вноски за 2012 г. са в размер на 5 596,0 млн.лв., а постъпилите неданъчни приходи и помощи за 2012 г. са в размер на 5 940,5 млн.лв.

Изпълнението на годишните разчети в частта на приходите по основните съставни бюджети е, както следва:

- постъпилите приходи и помощи по републиканския бюджет за 2012 г. са 17 283,8 млн.лв. или 101,5% спрямо разчетите по ЗДБРБ за 2012 г.;
- постъпленията по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове са в размер на 5 647,0 млн.лв. или 100,4% спрямо планираните за 2012 г.;
- приходите по бюджета на съдебната власт са в размер на 140,4 млн.лв., което представлява 100,3% спрямо годишните разчети за 2012 г.;
- по общинските бюджети са постъпили 1 687,9 млн.лв. или 96,4% от разчета за 2012 г.

На следната графика е представена структурата на данъчните приходи по КФП:

Изпълнение на разходите

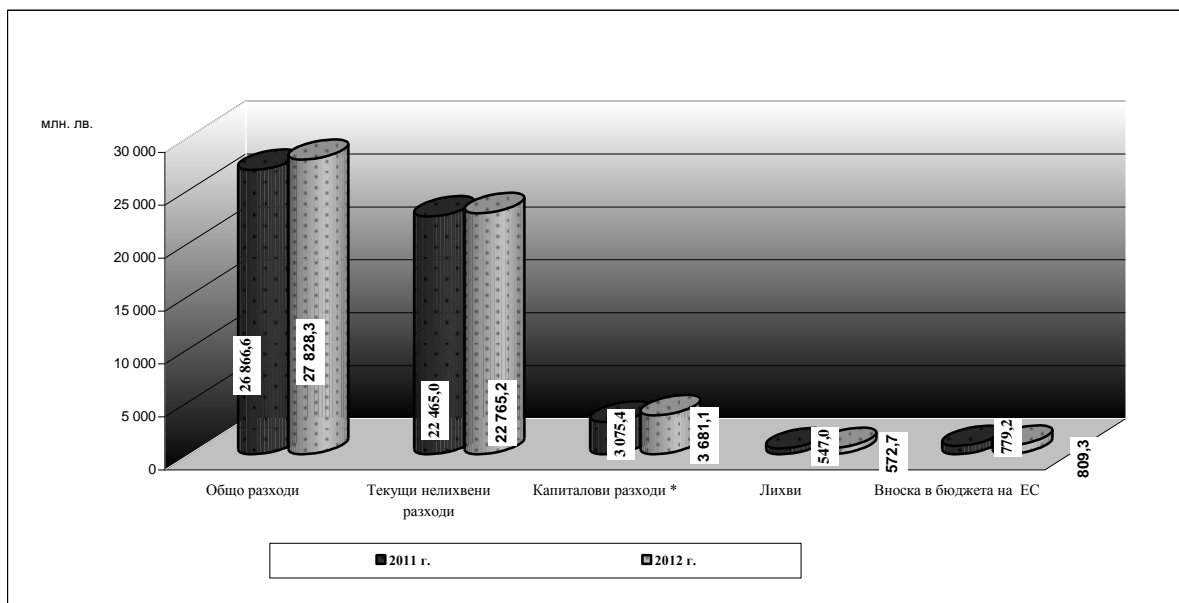
Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за 2012 г., са в размер на 27 828,3 млн.лв., което представлява 35,9% от БВП срещу 35,7% за 2011 г.

Разходите по КФП представляват 93,2% от разчета за 2012 г. Текущите нелихвени разходи възлизат на 22 765,2 млн.лв. (101,0% спрямо разчета за 2012 г.), капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) – 3 681,1 млн.лв.

(69,3% от планираните за 2012 г.), а лихвените плащания са в размер на 572,7 млн.лв. (79,8% от планираните за 2012 г.).

Спрямо 2011 г. общите разходи по КФП са нараснали с 961,7 млн.лв. (3,6%). В структурно отношение разходите за субсидии за нефинансови предприятия са пониски, докато ръст се отчита основно при капиталовите разходи и социалните и здравноосигурителните плащания.

Графика: Основни разходни показатели по КФП за 2011 г. и 2012 г.

Разходи по основните съставни бюджети на КФП:

Републикански бюджет

Общият размер на разходите по републиканския бюджет (вкл. трансферите за други бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2012 г. е 18 221,2 млн.лв. или 98,0% от предвидените в ЗДБРБ за 2012 г.

Нелихвените разходи по републиканския бюджет (без трансферите за други бюджети), извършени през 2012 г. са в размер на 6 873,9 млн.лв., което представлява 95,2% от предвидените в ЗДБРБ за 2012 г. средства. Текущите нелихвени разходи възлизат на 5 967,8 млн.лв. или 97,6% от плана. Разходите за заплати и възнаграждения на персонала и за осигурителни вноски са в общ размер на 2 550,5 млн.лв. или 96,9% от планираните за 2012 г. Разходите за текуща издръжка са в размер на 2 011,3 млн.лв. (97,4% от разчета за 2012 г.). Това са основно разходи за горива, енергия, външни услуги, текущ ремонт, медикаменти, консумативи, други възнаграждения и плащания на персонала и др., извършени от първостепенните разпоредители, които попадат в обхвата на републиканския бюджет. Социалните разходи са в размер на 810,9 млн.лв. или 92,1% от предвидените в ЗДБРБ за 2012 г. Разходите за стипендии са в размер на 9,2 млн.лв. или 74,5% от разчета за 2012 г. Разходите за субсидии са в размер на 586,0 млн.лв., като по-високи от планираните са субсидиите за нефинансови предприятия, основно в резултат на усвоени през годината европейски средства по програма на Министерството на образованието и науката „Учене през целия живот”. Капиталовите

разходи и нетният прираст на държавния резерв са в размер на 906,0 млн.лв. или 92,0% от разчета за 2012 г.

Лихвените плащания по републиканския бюджет за 2012 г. са в общ размер на 526,5 млн.лв. или 74,4% от планираните. Лихвите по външни заеми са в размер на 359,0 млн.лв., а лихвите по вътрешни заеми – 167,5 млн.лв.

Нетният размер на трансферите от/за републиканския бюджет за 2012 г. е 10 011,5 млн.лв., като в т.ч. на:

- социалноосигурителните фондове – 5 342,0 млн.лв.;
- общините като субсидии/трансфери от републиканския бюджет – 2 484,2 млн.лв.;
- съдебната власт – 260,5 млн.лв.;
- Народно събрание – 44,9 млн.лв.;
- извънбюджетни фондове и сметки – нетният размер на трансферите от централния бюджет за извънбюджетни фондове и сметки е 1 286,4 млн.лв. Основна част от нето предоставените трансфери са за Националния фонд – 731,8 млн.лв. и ДФ „Земеделие” – 551,5 млн.лв.

Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове

Извършените разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) за 2012 г. са в размер на 10 861,6 млн.лв., което представлява 98,7% от разчета за 2012 г., в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 8 275,2 млн.лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 2 442,1 млн.лв.

Разходи по бюджетите на общините

Извършените разходи по местните бюджети са в размер на 4 116,7 млн.лв. или 111,4% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2012 г., включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети. Текущите разходи възлизат на 3 598,8 млн.лв. (117,8% спрямо годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 518,3 млн.лв. или 81,0% от разчета за 2012 г.

Бюджетното салдо по КФП за 2012 г. е отрицателно в размер на 358,8 млн.лв. Салдото е формирано от дефицит по националния бюджет в размер на 670,0 млн.лв. и превишение на приходите над разходите по европейските средства в размер на 311,1 млн.лв.

Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др., както и от предприєдинителни инструменти на ЕС) за 2012 г. е 3 074,5 млн.лв. Нетните постъпления от ЕС за 2012 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) са в размер на 2 265,2 млн.лв.

Фискалният резерв към 31.12.2012 г. е в размер на 6,1 млрд.лв.

Преглед на изпълнението на КФП към 31 август 2013 г.

Таблица: Изпълнение на основните параметри на КФП към 31.08.2013 г. (млн.лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г. КФП	Отчет 31.08.2013 г.			Изпълнение отчет/разчет
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства ⁵	
к.1	к.2	к.3=к.4+ к.5	к.4	к.5	к.6=к.3/к.2
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	30 384,8	18 996,4	17 465,6	1 530,8	62,5%
Данъчни приходи**	22 851,2	14 717,1	14 717,1		64,4%
Преки данъци	4 049,8	2 599,3	2 599,3		64,2%
Косвени данъци	11 918,1	7 582,3	7 582,3		63,6%
Приходи от социално и здравноосиг. вноски	6 073,7	3 960,5	3 960,5		65,2%
Други данъци***	809,6	574,9	574,9		71,0%
Неданъчни приходи	3 794,0	2 664,5	2 655,4	9,1	70,2%
Помощи	3 739,7	1 614,8	93,1	1 521,7	43,2%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	31 978,2	19 209,1	17 329,9	1 879,1	60,1%
Нелихвени разходи	29 519,0	17 915,0	16 035,9	1 879,1	60,7%
Текущи разходи	24 122,2	15 877,6	15 176,9	700,7	65,8%
Капиталови разходи	5 396,8	2 037,4	859,0	1 178,4	37,8%
Лихвени разходи	875,4	619,4	619,4	0,0	70,8%
Резерв за неотложни и непредвидени разходи****	675,7				
Вноска в общия бюджет на ЕС	908,2	674,7	674,7		74,3%
Трансфер от централния бюджет			-237,1	237,1	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-1 593,4	- 212,7	-101,4	-111,2	

* Данните са на база месечните отчети за касовото изпълнение на бюджетните и извънбюджетните сметки и фондове и сметките за чужди средства на ПРБК към 31.08.2013 г.

** В данъчните приходи са включени постъпили необвързани към отчетната дата с декларирани задължения суми в размер на 178,2 млн.лв., които са разпределени по видове данъци на база оценка на НАП.

*** Вкл. постъпленията от такси върху производството на захар и изоглюкоза.

**** В позицията "Резерв за непредвидени и неотложни разходи" се отразяват само разходите по разчет, а средствата, изразходвани за сметка на резерва са отчетени по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.

Изпълнение на приходите

Приходите по КФП към 31.08.2013 г. са в размер на 18 996,4 млн.лв., което представлява 62,5% от актуализираните годишни разчети към ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г.

Съпоставени с август 2012 г. приходите и помощите по КФП бележат ръст от 6,7% (1 190,1 млн.лв.). Този ръст се формира от ръст в частта на приходите от помощи (60,2% или 606,6 млн.лв.), ръст на данъчните приходи (3,0% или 423,8 млн.лв.) и ръст при неданъчните приходи (6,4% или 159,7 млн.лв.). При преките данъци има забавяне в

⁵ Европейски средства – включват средствата от предприєдинителни инструменти на ЕС, средствата от ОП от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), както и ЕЗФРСР и ЕФР (управлявани от Разплащателна агенция към ДФ „Земеделие“. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране по европейските програми.

постъпленията, като изпълнението спрямо същия период на 2012 г. е 97,0%. При съпоставката на постъпленията в групата със същия период на 2012 г. следва да се вземе предвид изместването на част от постъпленията в следващи периоди, поради променените срокове за деклариране и внасяне на задълженията по някои данъци от началото на 2013 г. Приходите от косвени данъци представляват 63,6% от предвидените със ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г. Спрямо същия период на 2012 г. постъпленията от косвени данъци нарастват с 2,0 на сто. Изпълнението на социалноосигурителните и здравни вноски за осемте месеца на 2013 г. е 65,2% от годишните разчети при 65,0% за същия период на 2012 г.

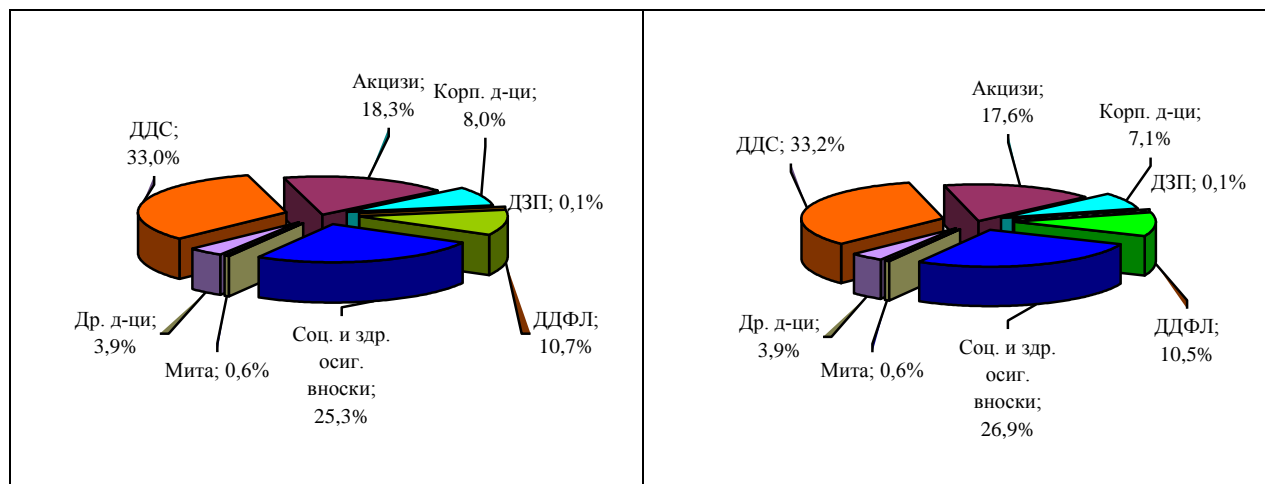
Изпълнението на годишните разчети в частта на приходите по основните съставни бюджети е както следва:

- постъпилите приходи и помощи по републиканския бюджет за отчетния период са 11 819,3 млн.лв. или 65,0% от разчетите по ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г.;
- постъпленията по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове са в размер на 4 034,3 млн.лв. или 65,8% от планираните за 2013г.;
- приходите по бюджета на съдебната власт са в размер на 95,7 млн.лв., което представлява 68,4% от годишните разчети за 2013 г.;
- по общинските бюджети са постъпили 1 230,3 млн.лв. или 67,0% от разчета за 2013 г.

Графика: Структура на данъчните приходи по КФП към края на месец август 2012 г. и 2013 г.:

януари – август 2012 г.

януари – август 2013 г.

Данъчните постъпления към 31.08.2013 г. (вкл. приходите от осигурителни вноски) са в размер на 14 717,1 млн.лв., което представлява 77,5% от общите постъпления по КФП. Изпълнението спрямо актуализираните годишни разчети е 64,4 процента.

Приходите в частта на преките данъци възлизат на 2 599,3 млн.лв., което представлява 64,2% от разчетите към ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г.

Приходите от косвени данъци са в размер на 7 582,3 млн.лв., което представлява 63,6% от годишните разчети към ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г. Приходите от ДДС са в размер на 4 884,2 млн.лв. или 63,8% от актуализирания разчет. Следва да се отчете, че върху размера на постъпленията от ДДС за месеците юли и август влияние оказва по-високият размер на възстановения данъчен кредит по ЗДДС към фирмите, което е част от мерките за разплащане на задълженията към бизнеса в програмата на правителството. Постъпленията от акцизи за периода са в размер на 2 589,8 млн.лв. или 62,9% от планираните към ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г. Съпоставени с постъпленията към края на месец август 2012 г., приходите от акцизи са намалели с 24,9 млн.лв. (1,0%), основно поради по-ниските постъпления от акцизи от тютюневи изделия и от горива. Постъпленията от мита и митнически такси към 31.08.2013 г. са в размер на 94,8 млн.лв. или 79,0% изпълнение на годишните разчети. Постъпленията от данък върху застрахователните премии са в размер на 13,5 млн.лв. или 48,2% от годишния разчет.

Приходите от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци, постъпленията от такси върху производството на захар и изоглюкоза и др.) са в размер на 574,9 млн.лв., което представлява 71,0% от разчета към ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г.

Приходите от социалноосигурителни и здравни вноски към 31.08.2013 г. са в размер на 3 960,5 млн.лв. или 65,2% от годишните разчети.

Постъпленията в частта на неданъчните приходи по КФП към края на месец август 2013 г. са в размер на 2 664,5 млн.лв. или 70,2% от актуализирания годишен разчет. Отчетените неданъчни приходи по републиканския бюджет към 31.08.2013 г. са в размер на 1 496,9 млн.лв., което е със 107,5 млн.лв. повече спрямо същия период на 2012 г. Постъпленията за отчетния период представляват 72,4% от планираните със ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г., като по-голяма част от неданъчните приходи по републиканския бюджет се формира по бюджетите на министерствата и ведомствата – 1 096,6 млн.лв., в т.ч. 579,2 млн.лв. приходи от държавни такси и 65,9 млн.лв. приходи от продажба на квоти за емисии на парникови газове. Неданъчните приходи по централния бюджет са в размер на 400,2 млн.лв., в т.ч. 202,0 млн.лв. приходи от дивиденди и 105,8 млн.лв. вноски от превишението на приходите над разходите на БНБ за 2012 г.

Постъпилите неданъчни приходи по бюджета на съдебната власт са в размер на 95,7 млн.лв., в т.ч. от съдебни такси – 81,8 млн.лв. В рамките на осемте месеца на 2013г. приходите от съдебни такси са 68,4% от разчетените за 2013 г.

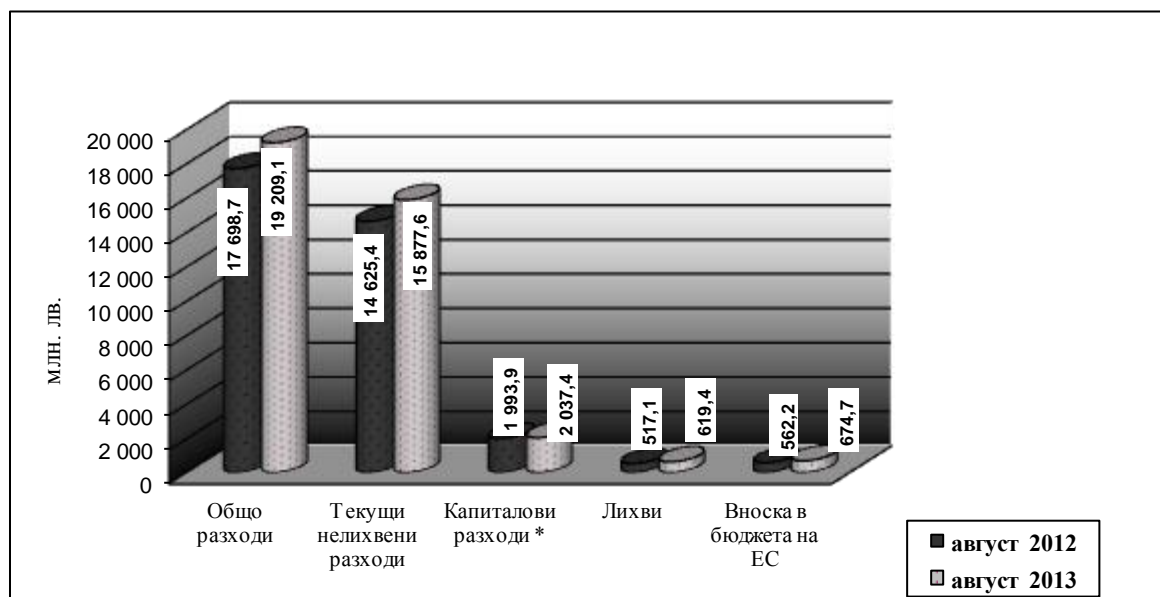
Неданъчните приходи по общинските бюджети са в размер на 717,6 млн.лв., което представлява 64,3% от разчета за 2013 г.

Постъпилите помощи (основно средства от структурните и Кохезионния фондове на ЕС, както и от предприсъединителните инструменти, управлявани от Националния фонд, както и средства по ПРСР и ОП за развитие на сектор „Рибарство”, управлявани от Разплащателната агенция към ДФ "Земеделие") към 31.08.2013 г. са в размер на 1 614,8 млн.лв. От тях 1 521,7 млн.лв. са постъпленията от европейските фондове, а 93,1 млн.лв. са помощите, отчетени по националния бюджет. В контекста на параметрите по изпълнението на разчетите в частта на помощите следва да се има предвид спецификата на възстановяване на разходите от ЕК, съгласно която част от разходите, извършени през текущия период се възстановяват през следващ период (т.е. част от разходите, направени през осемте месеца на 2013 г., се възстановяват през следващ отчетен период).

Изпълнение на разходите

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) към август 2013 г. са в размер на 19 209,1 млн.лв., което представлява 60,1% от годишния разчет към ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г. Лихвените плащания възлизат на 619,4 млн.лв. (70,8% от планираните за 2013 г.), текущите нелихвени разходи – на 15 877,6 млн.лв. (65,8% от разчета към ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г.) и капиталови разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) – 2 037,4 млн.лв. (37,8% от разчетите към ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г.). Спрямо същия период на 2012 г. общо разходите по КФП са нараснали с 1 510,4 млн.лв. (8,5%). В структурно отношение спрямо същия период на 2012 г. се отчита ръст основно при социалните и здравноосигурителните плащания, лихвените разходи, разходите за издръжка и други.

Графика: Разходи по КФП към август 2012 г. и 2013 г.

*Вкл. нетния прираст на държавния резерв

Разходи по основните съставни бюджети по КФП

Републикански бюджет

Общият размер на разходите по републиканския бюджет (вкл. и трансферите за други бюджети и вноската в бюджета на ЕС) към 31.08.2013 г. е 12 066,1 млн.лв. или 61,9% от предвидените със ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г.

Нелихвените разходи по републиканския бюджет (без трансферите за други бюджети), извършени през отчетния период са в размер на 4 437,2 млн.лв., което представлява 61,3% от планираните за 2013 г. Съпоставено с данните за 2012 г. се отчита увеличение от 212,9 млн.лв. В структурно отношение се наблюдава увеличение на социалните разходи, докато капиталовите разходи и субсидиите са близки по размер до тези за същия период на 2012 г. Осигурителната вноска за фонд „Пенсии” за

работещите в специалните ведомства, които се пенсионираат при условията на чл. 69 от КСО е увеличена с 20 процентни пункта от началото на 2013 г.

Размерът на текущите нелихвени разходи за периода е 3 955,1 млн.лв., което представлява 62,8% от актуализираните разчети за 2013 г., а капиталовите разходи и нетния прираст на държавния резерв са в размер на 482,1 млн.лв. или 51,3% от разчета за 2013 г.

Лихвените плащания по републиканския бюджет към 31.08.2013 г. са в общ размер на 595,7 млн.лв. или 70,8% от годишните разчети. В основната си част това са разходи за лихви по външни заеми, които за отчетния период са в размер на 428,3 млн.лв. От тях 400,7 млн.лв. са разходите по централния бюджет и 27,6 млн.лв. тези по ДИЗ, в т.ч. 22,5 млн.лв. са по заемите, управлявани от министерства и ведомства и 5,1 млн.лв. по заемите с краен бенефициент търговско дружество. Лихвите по вътрешни заеми по републиканския бюджет за отчетния период са в размер на 167,4 млн.лв. (67,7% от разчета за 2013 г.) и представляват основно лихви по ДЦК.

Нетният размер на трансферите по републиканския бюджет за отчетния период е 6 358,5 млн.лв. или 63,0% от одобрените за 2013 г.

Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове

Извършените разходи по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) към август 2013 г. са в размер на 7 710,0 млн.лв., което представлява 65,5% от разчета за 2013 г., в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 5 810,2 млн.лв., а здравноосигурителните плащания в размер на 1 899,8 млн.лв.

Разходи по бюджетите на общините

Към 31.08.2013 г. общините са отчетили общо разходи в размер на 2 742,6 млн.лв., 66,2% от разчетите към ЗДБРБ за 2013 г. Текущите разходи възлизат на 2 436,3 млн.лв. (70,3% от годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 306,4 млн.лв. или 45,3% от плана за 2013 г.

Бюджетно салдо по КФП към края на август 2013 г.

Бюджетното салдо по КФП за периода януари-август 2013 г. е отрицателно в размер на 212,7 млн.лв., като се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 101,4 млн.лв. и дефицит по европейските средства в размер на 111,2 млн.лв. На месечна база за август се отчита дефицит в размер на 44,6 млн.лв., при дефицит от 92,7 млн.лв. за август 2012 г.

Фискалният резерв към 31.08.2013 г. е в размер на 4,7 млрд.лв. През август е извършено погашение по ДЦК в размер на 796,0 млн.лв. по поетия през месец февруари 2013 г. краткосрочен дълг под формата на шестмесечни съкровищни бонове в размер на 800 млн.лв. номинална стойност, което се отрази в намаление на фискалния резерв за месеца.

Прогноза за изпълнението на фискалните цели към актуализираната КФП до края на 2013 г.

Основните макроикономически индикатори от началото на 2013 г. се развива песимистично спрямо прогнозите от есента на 2012 г., при които бе разработен ЗДБРБ за 2013 г. Икономическият растеж през първото тримесечие на 2013 г. остана слаб, като освен неблагоприятните ефекти от влошената външна среда започнаха да се проявяват

и ефекти от нестабилната вътрешна среда. Вътрешното потребление остана свито, което бе сред основните причини за ревизираната надолу макроикономическа прогноза през месец март.

На база на параметрите по изпълнението на приходите в частта на данъчните постъпления и оценките на приходните администрации на годишна база се очерта сериозно изоставане спрямо планираните със ЗДБРБ за 2013 г. параметри. Основните фактори за по-песимистично развитие на приходите се свързват с ревизираните надолу прогнози по макрорамката спрямо заложените в бюджета за 2013 г., както и с недооценените ефекти от нормативни промени в режими и срокове за деклариране и внасяне на някои данъци, водещи до изместване на постъпления в следващи периоди и съответно до по-ниски приходи за 2013 г. Ефектите от тези нормативни промени за бюджета не са били взети изцяло предвид при изготвянето на разчетите към ЗДБРБ за 2013 г.

По отношение на разходите още към средата на 2013 г. липсваше гъвкавост и буфери, които да посрещнат натиска върху бюджетната позиция от очертаващото се неизпълнение на приходите. Резервите, заложен в бюджета за 2013 г., бяха изчерпани, а съществуваше и сериозен натиск от просрочени задължения и ангажименти за разходи, необезпечени с разчетите към ЗДБРБ за 2013 г.

Предвид очерталия се сериозен натиск върху бюджетната позиция през месец юли се наложи изготвяне на предложение за актуализация на фискалната рамка за 2013г., която да обвърже оценените към момента негативни ефекти в приходите с изпълнението на неотложните стабилизационни мерки на правителството. В тази връзка МФ изготви и внесе в МС проект на ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г., който бе одобрен от НС и обнародван в Държавен вестник бр. 74 от 23.08.2013 г.

Със ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г. бе променена фискалната цел за 2013 г. на бюджетен дефицит в размер на 2,0% от прогнозния БВП за 2013 г., която остава в рамките на регламентирания с чл. 20, ал. 4 от ЗУДБ лимит от 2,0% от БВП.

Актуализираната рамка по приходите за 2013 г. отразява поставените амбициозни цели пред приходните администрации и изисква максимална мобилизация в работата на НАП и Агенция „Митници“. В тази връзка бе извършен анализ на събираемостта на приходите, на база на който бяха набелязани мерки за нейното подобряване, част от които налагат законови промени. Независимо, че не се очертава значима ревизия на макроикономическите индикатори спрямо прогнозираните през март 2013 г., трябва да се отчете фактът, че рамката по приходите към актуализираните разчети за 2013 г. е напрегната, като евентуални отклонения от допусканията по пролетната прогноза могат да доведат до забавяне в приходите и натиск върху бюджетната позиция. Поради слабото вътрешно търсене се очаква по-ниска оценка за ръст на вноса спрямо прогнозата от месец март, а очакванията на ЕК, че еврозоната технически е излязла от рецесията, дават основание за повишаване на растежа на износа спрямо мартенската прогноза. Всичко това може да доведе до намаляване на облагаемата с ДДС база и оказва негативно влияние върху приходите от ДДС, които формират основната част от данъчните приходи в бюджета. Тези тенденции могат да очертаят рискове за изпълнението на амбициозните цели по отношение на косвените данъци и изискват пълна мобилизация на приходните администрации.

Параметрите към август 2013 г. се развиват в рамките на актуализираните разчети за 2013 г. Предприети са мерки както по отношение на събираемостта на приходите, така и за повишаване на финансовата дисциплина за постигане на заложената фискална цел за 2013 г. Всички администрации полагат максимални усилия

за минимизиране на потенциалните рискове и осигуряване на стабилност за бюджетната позиция.

Мерки за подобряване на събираемостта на публичните вземания

Предвид амбициозните цели пред приходните администрации са предприети мерки за подобряване на събираемостта на публичните вземания. Тези мерки, насочени към борбата с контрабандата и сивата икономика, са както организационни, така и свързани със законодателни промени.

Мерки на Националната агенция за приходите:

Изпълнителният директор на НАП утвърди „Програма за спазване на законодателството и намаляване нивата на риск за 2013 г.“, която включва действия за третиране на рискове в три приоритетни области – сивата икономика и укриване на обороти, неизпълнение на осигурителни задължения и рискове, свързани с определени икономически сектори. Програмата е част от мерките в процеса по управление на външните рискове от неспазване на данъчното и осигурително законодателство. В нея са включени различни по вид и обем мерки за третиране на рисковете – контролни действия, комуникация със задължените лица, разработване на образователни брошури, медийни кампании и т.н.

Активно се работи по създаване на звено за фискален контрол в НАП. За тази цел е подготвен проект на ЗИД на ДОПК и са предложени промени в съответните нормативни актове. Осъществяването на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на България има за цел предотвратяване на фактическите кражби на ДДС чрез осъществяване на ефективен фискален контрол от органи за фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск. На фискален контрол ще подлежат всички стоки с висок фискален риск, с изключение на стоките под митнически режим. Очакваните ползи от въвеждане на мярката са на първо място повишаване на бюджетните приходи от ДДС, намаляване на разходите на приходните агенции и бизнеса в резултат от осъществяването на по-ефективен контрол, ограничаване на нелоялната конкуренция и изкривяване на вътрешния пазар със стоките с висок фискален риск.

Мерки на Агенция „Митници“:

Агенция „Митници“ предприема мерки в следните направления:

- Максимално използване на административен, технически и финансов капацитет за извършване на проверки в зоните на ГКПП и на територията на страната с приоритет контрол на търговията с тютюневи изделия;
- Засилване сътрудничеството с правоохранителните и правоприлагащите органи с оглед постигане на по-ефективни резултати в борбата срещу нарушенията с предмет тютюневи изделия, горива и енергийни продукти;
- Извършване на целеви проверки на лицата, които въвеждат от територията на други страни-членки на ЕС смазочни и базови масла с оглед пресичане неправомерното им потребление като моторни масла;
- По-добро използване на възможностите на мобилните екипи и мобилните групи чрез насочването им към важни цели с максимално използване на техниките на анализ на риска и по-добро таргетиране и набеязване на обекти за контрол;

- Засилване на контрола и контролните процедури чрез системен анализ на риска за ефективна селекция на обекти за контрол;
- Оптимално използване на техническите средства при извършваните проверки с цел съкращаване на времето за контрол;
- Разширяване на обхвата на идентифицираните рискови събития и информационната система БАЦИС с цел селектиране на лица и/или обекти за проверка и предприемане на необходимите действия с оглед повишаване на събираемостта на дължимите акцизи;
- Следване на дългосрочни национални приоритети в областта на последващия контрол и извършване на ревизии и проверки от звената по последващ контрол;
- Осигуряване на прозрачност и достъпност на информацията за работата на митническата администрация, проактивност към бизнеса при обсъждане на въпроси със значим обществен интерес, свързани с дейността на митническата администрация и т.н.

Приложение № 2

Основни допускания по актуализираната средносрочна бюджетната прогноза за периода 2014-2016 г.

№	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2014 г.	2015 г.	2016 г.
	А	В	1	2	3
1.	Размер на данъчната ставка за облагане с ДДС в т.ч.: - Данъчната ставка за настаняване, предоставяно в хотели и подобни заведения	%	20 9	20 9	20 9
2.	Размер на основната данъчна ставка на корпоративния данък	%	10	10	10
3.	Данък върху доходите на физическите лица, основна ставка в т.ч.: - Данъчна ставка за данъка върху доходите от стопанска дейност на едноличните търговци - Данък върху доходите от лихви по депозитни сметки в търговски банки	%	10 15 8	10 15 6	10 15 4
4.	Данъци, удържани при източника в т.ч.:				
4.1.	Данък, удържан при доходи от дивидентите и ликвидационните дялове, в т.ч.: - от дивидентите и ликвидационните дялове разпределени в полза на чуждестранно юридическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство и другите лица по чл. 194, ал. 3 от ЗКПО	%	5 0	5 0	5 0

	А	В	1	2	3
4.2.	Данък върху доходите на чуждестранни юридически лица в т.ч.: - Данъчна ставка за данъка върху доходите от лихви, авторски и лицензионни възнаграждения, когато са изпълнени допълнителните условия по чл. 200а от ЗКПО	%	10 5	10 0	10 0
5.	Данък върху разходите	%	10	10	10
6.	Данък върху хазартната дейност (основна ставка)	%	15	15	15
7.	Данък върху приходите на бюджетни предприятия в т.ч.: - на общините	%	3 2	3 2	3 2
8.	Акцизи в т.ч.:				
8.1.	Акциз на безоловен бензин	лв./1000 л.	710	710	710
8.2.	Акциз на газьол	лв./1000 л.	645	645	645
8.3.	Акциз на керосин	лв./1000 л.	645	645	645
8.4.	Акциз на кокс и въглища	лв./гигаджаул	0,6	0,6	0,6
8.5.	Акциз на електрическа енергия	лв./MWh	2	2	2
8.6.	Акциз на цигари - общ	лв./1000 къса	148	155	162
8.7.	Акциз на спиртни напитки (етилев алкохол) - Акциз на етилов алкохол (ракия) - намалена ставка	лв./хектолитър	1 100 550	1 100 550	1 100 550
8.8.	Акциз на междинни продукти	лв./хектолитър	90	90	90
8.9.	Акциз на бира - основна ставка - Акциз на бира, произведена от независими малки пивоварни - намалена ставка	лв./хектолитър градус Плато	1,5 0,75	1,5 0,75	1,5 0,75

	A	B	1	2	3
8.10.	Акциз на природния газ: * - използван като моторно гориво - използван като гориво за отопление	лв./гигаджаул	5,10 / 0,85* 0,60	5,10 / 0,85* 0,60	5,10 / 0,85* 0,60
9.	Данък върху застрахователните премии	%	2	2	2
10.	Размер на минималната работна заплата	лева	340 от 1-ви януари	380 от 1-ви януари	420 от 1-ви януари
11.	Размер на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване в т.ч.:				
11.1.	за фонд „Пенсии”	%	17,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 12,8 за родените след 31 декември 1959 г.	17,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 12,8 за родените след 31 декември 1959 г.	17,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 12,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.2.	за фонд „Общо заболяване и майчинство”	%	3,5	3,5	3,5
11.3.	за фонд „Трудова злополука и професионална болест”	%	0,7 /от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	0,7 /от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	0,7 /от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/
11.4.	за фонд „Безработица”	%	1	1	1
12.	Размер на осигурителната вноска за здравно осигуряване	%	8	8	8
13.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване – универсални пенсионни фондове	%	5	5	5
14.	Размер на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд	%	4,3	4,3	4,3
15.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване - професионалните пенсионни фондове	%	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд

	А	В	1	2	3
16.	Размер на вноската за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	%	0	0	0
17.	Размер на гарантирания минимален доход (ГМД)	лева	65	65	65
18.	Максимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година	лева	2400	2600	2800
19.	Минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица	лева	420	420	420
20.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени в т.ч.				
20.1.	Разпределение на осигурителните вноски за социалноосигурителни фондове между осигурители и осигурени лица (с изключение на фонд „Пенсии“)	съотношение	60:40	60:40	60:40
20.2.	Разпределение на осигурителната вноска за фонд “Пенсии” между осигурители и осигурени	съотношение	9,9:7,9 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 7,1:5,7 за лицата родени след 31 декември 1959 г.	9,9:7,9 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 7,1:5,7 за лицата родени след 31 декември 1959 г.	9,9:7,9 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 7,1:5,7 за лицата родени след 31 декември 1959 г.
20.3.	Разпределение на здравноосигурителната вноска между осигурители и осигурени	съотношение	60:40	60:40	60:40
21.	Размер на трансфера за фонд „Пенсии” върху сбора от осигурителните доходи на всички осигурени лица за календарната година	%	12	12	12
22.	Минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст	лева	Осъвременяване по Швейцарското правило - считано от 1 юли	Осъвременяване по Швейцарското правило - считано от 1 юли	Осъвременяване по Швейцарското правило - считано от 1 юли
23.	Максимален размер на получаваните една или повече пенсии	лева	840 - считано от 1 юли	910 - считано от 1 юли	980 - считано от 1 юли
24.	Пенсионна политика		Осъвременяване по Швейцарското правило - считано от 1 юли	Осъвременяване по Швейцарското правило - считано от 1 юли	Осъвременяване по Швейцарското правило - считано от 1 юли

	А	В	1	2	3
25.	Размер на месечното парично обезщетение за отглеждане на малко дете	лева	340	340	340
26.	Размер на средномесечния доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца	лева	350	350	350
27.	Размер на еднократната помощ при бременност по чл. 5а от Закона за семейни помощи за деца	лева	150	150	150
28.	Размер на еднократната помощ при раждане по чл. 6, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца в т.ч.				
28.1.	- за първо дете	лева	250	250	250
28.2.	- за второ дете	лева	600	600	600
28.3.	- за трето и всяко следващо дете	лева	200	200	200
29.	Размер на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до навършване на двегодишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
30.	Размер на месечната помощ при отглеждане на дете до завършване на средното образование, но не повече от 20-годишна възраст, по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца в т.ч.				
30.1.	- за първо дете	лева	35	35	35
30.2.	- за второ дете	лева	50	50	50
30.3.	- за трето и всяко следващо дете	лева	35	35	35
31.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на близнаци до навършване на една година по чл. 6а от Закона за семейни помощи за деца	лева	1 200	1 200	1 200

	А	В	1	2	3
32.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на дете до навършване на една година от майка студентка, учаща в редовна форма на обучение, по чл. 8в от Закона за семейни помощи за деца	лева	2 880	2 880	2 880
33.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
34.	Размер на месечната добавка за отглеждане на деца с трайни увреждания до 18- годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20- годишна възраст по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца	лева	240	240	240
35.	Минимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	7,20	7,20	7,20
36.	Ниво на салдото по консолидираната фискална програма	% от БВП	-1,8	-1,5	-1,1

*** Забележка:**

По т. 8.10. - относно по-ниската ставка върху природния газ за моторно гориво, в момента има процедура по нотификация за прилагане на намалена ставка в размер на 0,85 лв. за гигаджаул. Ако ЕК се произнесе с положително решение, акцизната ставка за природния газ, използван като моторно гориво ще се прилага в намален размер от датата на решението на ЕК до изтичане на срока на действието му.

Приложение № 3

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2012-2016 г.

Показатели	2012	2013	2014	2015	2016
	млн. лв. Отчет	Програма	Програма	Прогноза	Прогноза
Общо приходи, помощи и дарения	27 469,4	30 384,8	31 035,4	32 667,1	34 173,4
Данъчно-осигурителни приходи	21 529,0	22 851,2	24 328,7	25 561,8	27 002,3
<i>Преки данъци</i>	<i>3 775,7</i>	<i>4 049,8</i>	<i>4 320,2</i>	<i>4 577,6</i>	<i>4 835,7</i>
Корпоративни данъци	1 478,1	1 567,4	1 673,8	1 789,1	1 899,2
от нефинансови предприятия	1 339,1	1 417,2	1 509,4	1 619,4	1 683,7
от финансови институции	139,0	150,2	164,5	169,8	215,5
Данъци върху доходите на физическите лица	2 297,7	2 482,4	2 646,4	2 788,4	2 936,5
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	<i>5 596,0</i>	<i>6 073,7</i>	<i>6 281,8</i>	<i>6 412,3</i>	<i>6 576,4</i>
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	3 868,3	4 324,5	4 461,9	4 558,3	4 680,4
Здравноосигурителни вноски	1 727,8	1 749,2	1 819,9	1 854,0	1 896,0
<i>Косвени данъци</i>	<i>11 342,8</i>	<i>11 918,1</i>	<i>12 829,0</i>	<i>13 635,0</i>	<i>14 609,4</i>
ДДС	7 151,9	7 655,0	8 281,7	8 841,1	9 482,2
Акцизи	4 047,8	4 115,0	4 377,9	4 631,0	4 957,0
Данък върху застрахователните премии	25,4	28,1	33,3	34,8	38,9
Мита и митнически такси	117,7	120,0	136,2	128,1	131,3
<i>Такса върху производството на захар и изоглюкоза</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>
<i>Други данъци</i>	<i>813,4</i>	<i>808,6</i>	<i>896,6</i>	<i>935,8</i>	<i>979,7</i>
Неданъчни приходи	3 573,0	3 794,0	3 471,3	3 498,6	3 613,4
<i>Превъзходство на приходите над разходите на БНБ</i>	<i>180,5</i>	<i>105,8</i>	<i>105,0</i>	<i>76,0</i>	<i>45,0</i>
<i>Други</i>	<i>3 392,4</i>	<i>3 688,1</i>	<i>3 366,3</i>	<i>3 422,6</i>	<i>3 568,4</i>
Приходи от такси	1 570,2	1 652,9	1 816,3	1 797,8	1 790,1
Приходи и доходи от собственост	1 218,4	1 330,1	1 068,4	1 109,0	1 140,4
Глоби, санкции и наказателни лихви	142,6	161,1	181,3	182,7	180,4
Постъпления от продажба на нефинансови активи	294,5	299,6	244,8	276,3	398,4
Приходи от концесии	230,5	105,0	111,2	113,1	115,0
Други неданъчни	-63,8	139,4	-55,7	-56,3	-55,9
Помощи и дарения	2 367,5	3 739,7	3 235,4	3 606,7	3 557,7
от страната	22,1	22,0	18,7	18,7	18,8
от чужбина	2 345,5	3 717,7	3 216,7	3 588,0	3 538,9

Показатели	2012	2013	2014	2015	2016
	млн. лв. Отчет	Програма	Проект	Прогноза	Прогноза
Общо разходи и Вноска в общия бюджет на ЕС	27 828,3	31 978,2	32 507,7	33 969,5	35 207,5
Общо разходи	27 019,0	31 070,0	31 603,0	32 989,6	34 156,6
<i>Общо нелихвени разходи</i>	<i>26 446,3</i>	<i>30 194,6</i>	<i>30 933,2</i>	<i>32 209,2</i>	<i>33 374,1</i>
Текущи разходи	23 337,9	24 997,6	25 468,2	26 196,8	26 757,0
<i>Текущи нелихвени разходи</i>	<i>22 765,2</i>	<i>24 122,2</i>	<i>24 798,4</i>	<i>25 416,3</i>	<i>25 974,6</i>
Заплати и стипендии	4 239,1	4 288,6	4 278,4	4 369,4	4 370,0
Заплати	4 140,1	4 219,8	4 206,0	4 297,0	4 297,4
Стипендии	99,0	68,8	72,4	72,3	72,6
Осигурителни вноски	1 067,5	1 301,6	1 289,7	1 306,3	1 306,5
Издържка - общо	4 481,6	4 873,9	4 937,2	5 154,2	5 243,8
Субсидии - общо	1 219,4	1 323,0	1 423,0	1 322,0	1 365,8
Субсидии	1 077,5	1 261,7	1 355,8	1 254,8	1 298,6
Субсидии за осъществяване на болнична помощ	141,9	61,2	67,2	67,2	67,2
Социално осигуряване и грижи	11 743,8	12 335,1	12 863,5	13 257,9	13 681,9
Пенсии	7 234,3	7 873,2	8 124,5	8 435,3	8 773,8
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2 067,5	2 078,4	2 253,1	2 286,8	2 314,1
Здравноосигурителни плащания	2 442,1	2 383,5	2 485,9	2 535,8	2 594,0
Предоставени помощи за чужбина	13,9		6,5	6,5	6,5
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	20,5	35,4	18,8	18,8	18,8
Капиталови разходи	3 660,6	5 361,4	4 975,4	5 427,9	5 728,2
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи		675,7	1 140,6	1 346,2	1 652,6
- за икономически растеж и държавност		335,5	790,0	990,0	1 290,0
- по бюджетите на бюдж. организации		270,1	280,6	286,2	292,6
НЗОК		269,0	279,5	285,1	291,5
Народно събрание		0,5	0,5	0,5	0,5
Съдебна власт		0,6	0,6	0,6	0,6
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия		70,0	70,0	70,0	70,0
Лихви	572,7	875,4	669,8	780,5	782,5
Външни лихви	374,0	628,3	400,1	467,9	406,8
Вътрешни лихви	198,7	247,1	269,7	312,5	375,6
Вноска в общия бюджет на ЕС	809,3	908,2	904,7	979,8	1 050,9
Първичен баланс (+/-)	213,8	-718,0	-802,5	-521,9	-251,6
Бюджетно салдо (+/-)	-358,8	-1 593,4	-1 472,3	-1 302,4	-1 034,1
Финансиране (+/-)	358,8	1 593,4	1 472,3	1 302,4	1 034,1
Б В П	77 582,1	79 932,0	81 581,7	85 728,0	90 516,1

Показатели в % от БВП	2012	2013	2014	2015	2016
	Отчет	Програма	Програма	Прогноза	Прогноза
Общо приходи, помощи и дарения	35,4%	38,0%	38,0%	38,1%	37,8%
Данъчно-осигурителни приходи	27,7%	28,6%	29,8%	29,8%	29,8%
<i>Преки данъци</i>	<i>4,9%</i>	<i>5,1%</i>	<i>5,3%</i>	<i>5,3%</i>	<i>5,3%</i>
Корпоративни данъци	1,9%	2,0%	2,1%	2,1%	2,1%
от нефинансови предприятия	1,7%	1,8%	1,9%	1,9%	1,9%
от финансови институции	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Данъци върху доходите на физическите лица	3,0%	3,1%	3,2%	3,3%	3,2%
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	<i>7,2%</i>	<i>7,6%</i>	<i>7,7%</i>	<i>7,5%</i>	<i>7,3%</i>
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	5,0%	5,4%	5,5%	5,3%	5,2%
Здравноосигурителни вноски	2,2%	2,2%	2,2%	2,2%	2,1%
<i>Косвени данъци</i>	<i>14,6%</i>	<i>14,9%</i>	<i>15,7%</i>	<i>15,9%</i>	<i>16,1%</i>
ДДС	9,2%	9,6%	10,2%	10,3%	10,5%
Акцизи	5,2%	5,1%	5,4%	5,4%	5,5%
Данък върху застрахователните премии	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Мита и митнически такси	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%
<i>Такса върху производството на захар и изоглюкоза</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>
<i>Други данъци</i>	<i>1,0%</i>	<i>1,0%</i>	<i>1,1%</i>	<i>1,1%</i>	<i>1,1%</i>
Неданъчни приходи	4,6%	4,7%	4,3%	4,1%	4,0%
<i>Превъзходство на приходите над разходите на БНБ</i>	<i>0,2%</i>	<i>0,1%</i>	<i>0,1%</i>	<i>0,1%</i>	<i>0,0%</i>
<i>Други</i>	<i>4,4%</i>	<i>4,6%</i>	<i>4,1%</i>	<i>4,0%</i>	<i>3,9%</i>
Приходи от такси	2,0%	2,1%	2,2%	2,1%	2,0%
Приходи и доходи от собственост	1,6%	1,7%	1,3%	1,3%	1,3%
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,4%	0,4%	0,3%	0,3%	0,4%
Приходи от концесии	0,3%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Други неданъчни	-0,1%	0,2%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
Помощи и дарения	3,1%	4,7%	4,0%	4,2%	3,9%
от страната	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
от чужбина	3,0%	4,7%	3,9%	4,2%	3,9%

Показатели в % от БВП	2012	2013	2014	2015	2016
	Отчет	Програма	Програма	Прогноза	Прогноза
Общо разходи и Вноска в общия бюджет на ЕС	35,9%	40,0%	39,8%	39,6%	38,9%
Общо разходи	34,8%	38,9%	38,7%	38,5%	37,7%
<i>Общо нелихвени разходи</i>	<i>34,1%</i>	<i>37,8%</i>	<i>37,9%</i>	<i>37,6%</i>	<i>36,9%</i>
Текущи разходи	30,1%	31,3%	31,2%	30,6%	29,6%
<i>Текущи нелихвени разходи</i>	<i>29,3%</i>	<i>30,2%</i>	<i>30,4%</i>	<i>29,6%</i>	<i>28,7%</i>
Заплати и стипендии	5,5%	5,4%	5,2%	5,1%	4,8%
Заплати	5,3%	5,3%	5,2%	5,0%	4,7%
Стипендии	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Осигурителни вноски	1,4%	1,6%	1,6%	1,5%	1,4%
Издръжка - общо	5,8%	6,1%	6,1%	6,0%	5,8%
Субсидии - общо	1,6%	1,7%	1,7%	1,5%	1,5%
Субсидии	1,4%	1,6%	1,7%	1,5%	1,4%
Субсидии за осъществяване на болнична помощ	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Социално осигуряване и грижи	15,1%	15,4%	15,8%	15,5%	15,1%
Пенсии	9,3%	9,8%	10,0%	9,8%	9,7%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2,7%	2,6%	2,8%	2,7%	2,6%
Здравноосигурителни плащания	3,1%	3,0%	3,0%	3,0%	2,9%
Предоставени помощи за чужбина	0,0%		0,0%	0,0%	0,0%
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Капиталови разходи	4,7%	6,7%	6,1%	6,3%	6,3%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи		0,8%	1,4%	1,6%	1,8%
- за икономически растеж и държавност		0,4%	1,0%	1,2%	1,4%
- по бюджетите на бюдж. организации		0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
НЗОК		0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Народно събрание		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Съдебна власт		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия		0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Лихви	0,7%	1,1%	0,8%	0,9%	0,9%
Външни лихви	0,5%	0,8%	0,5%	0,5%	0,4%
Вътрешни лихви	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%
Вноска в общия бюджет на ЕС	1,0%	1,1%	1,1%	1,1%	1,2%
Първичен баланс (+/-)	0,3%	-0,9%	-1,0%	-0,6%	-0,3%
Бюджетно салдо (+/-)	-0,5%	-2,0%	-1,8%	-1,5%	-1,1%
Финансиране (+/-)	0,5%	2,0%	1,8%	1,5%	1,1%
Б В П	77 582,1	79 932,0	81 581,7	85 728,0	90 516,1

Приложение № 4

ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО ОТДЕЛНИ ПЪРВОСТЕПЕННИ РАЗПОРЕДИТЕЛИ С БЮДЖЕТ ЗА ПЕРИОДА 2014-2016 ГОДИНА НА БЮДЖЕТНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

(В ХИЛ.ЛВ.)

№	Бюджетни организации	2014 г.	2015 г.	2016 г.
	1	2	3	4
1	Администрация на президента	5 569,0	5 569,0	5 569,0
2	Министерски съвет	73 600,0	73 600,0	73 600,0
3	Конституционен съд	2 065,0	3 067,0	2 285,0
4	Министерство на финансите	276 657,0	276 972,0	277 137,0
5	Министерство на външните работи	101 372,8	101 372,8	101 372,8
6	Министерство на отбраната	1 021 475,0	1 021 012,0	1 020 525,0
7	Министерство на вътрешните работи	999 556,0	989 856,0	980 600,0
8	Министерство на правосъдието	178 919,0	178 919,0	178 919,0
9	Министерство на труда и социалната политика	1 061 578,8	1 061 578,8	1 061 578,8
10	Министерство на здравеопазването	388 082,0	388 082,0	388 082,0
11	Министерство на образованието и науката	420 255,9	420 255,9	420 255,9
12	Министерство на културата	120 739,6	120 739,6	120 739,6
13	Министерство на околната среда и водите	43 954,3	43 954,3	43 954,3
14	Министерство на икономиката и енергетиката	122 802,3	79 364,7	79 364,7
15	Министерство на регионалното развитие	211 383,2	211 013,8	211 013,8
16	Министерство на земеделието и храните	209 381,5	209 381,5	209 381,5
17	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията	248 104,1	251 702,8	248 091,8
18	Министерство на младежта и спорта	66 202,5	66 202,5	66 202,5
19	Министерство на инвестиционното проектиране	25 084,4	24 584,4	24 584,4
20	Държавна агенция "Национална сигурност"	112 247,0	112 247,0	112 247,0
21	Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия	3 557,0	3 681,0	3 681,0
22	Комисия за защита от дискриминация	2 000,0	2 000,0	2 000,0
23	Комисия за защита на личните данни	2 373,0	2 373,0	2 373,0
24	Комисия за отнемане на незаконно придобито имущество	5 401,0	5 401,0	5 401,0
25	Национална служба за охрана	32 984,0	34 656,0	34 656,0
26	Национална разузнавателна служба	17 474,0	18 498,0	18 498,0
27	Омбудсман	2 266,0	2 266,0	2 266,0
28	Национален статистически институт	18 185,6	18 585,6	18 585,6
29	Комисия за защита на конкуренцията	3 317,9	3 317,9	3 317,9
30	Комисия за регулиране на съобщенията	7 868,1	7 900,1	7 900,1

	1	2	3	4
31	Съвет за електронни медии	1 307,5	1 307,5	1 307,5
32	Държавна комисия за енергийно и водно регулиране	3 914,6	3 914,6	3 914,6
33	Агенция за ядрено регулиране	5 958,6	5 958,6	5 958,6
34	Държавна комисия по сигурността на информацията	4 359,0	4 501,0	4 501,0
35	Държавна агенция "Държавен резерв и военновременни запаси"	40 093,1	40 093,1	40 093,1
36	Авиоотряд 28	6 294,0	6 294,0	6 294,0
37	Комисия за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси	1 310,0	1 310,0	1 310,0
38	Комисия за финансов надзор	10 429,8	10 429,8	10 429,8
39	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори	1 086,1	1 086,1	1 086,1
40	Централна избирателна комисия	1 673,0	1 673,0	1 673,0
41	Държавна агенция "Технически операции"	42 501,0	42 501,0	42 501,0
42	Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства	1 548,0	1 548,0	1 548,0
43	Държавен фонд "Земеделие"	367 205,3	361 875,0	361 875,0
44	Сметна палата	15 207,0	15 207,0	15 207,0
45	Национален осигурителен институт	9 365 293,2	9 703 320,5	10 065 806,2
	в т.ч. Пенсии	8 105 128,3	8 414 327,3	8 751 086,5
46	Фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите"	3 136,1	3 007,2	2 907,2
47	Учителски пенсионен фонд	19 509,2	21 055,7	22 845,2
48	Национална здравноосигурителна каса	2 820 020,0	2 875 530,0	2 940 123,0

Приложение № 5

**ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2014-2016 г.**

(В ХИЛ. ЛВ.)

№	Бюджетни организации	2014 г.	2015 г.	2016 г.
	1	2	3	4
1	Народно събрание	52 373,0	52 373,0	52 373,0
2	Висш съдебен съвет	434 000,0	434 000,0	434 000,0

Приложение № 6

ПРОЕКТ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ, БЪЛГАРСКОТО НАЦИОНАЛНО РАДИО, БЪЛГАРСКАТА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ, БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА И ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА ЗА ПЕРИОДА 2014-2016 г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни взаимоотношения (трансфери)	2014 г.	2015 г.	2016 г.
	1	2	3	4
1.	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската национална телевизия	65 147,0	65 147,0	65 147,0
	в т.ч. по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията	8 100,0	8 100,0	8 100,0
2.	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българското национално радио	42 112,0	42 112,0	42 112,0
	в т.ч. по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията	3 900,0	3 900,0	3 900,0
3.	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската телеграфна агенция	4 085,0	4 085,0	4 085,0
4.	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на образованието и науката за бюджетите на Българската академия на науките и държавните висши училища – общо	424 207,3	424 557,4	424 997,5
4.1.	- за бюджета на Българската академия на науките	72 496,8	72 846,9	73 287,0
4.2.	- за бюджетите на държавните висши училища	351 710,5	351 710,5	351 710,5
5.	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на околната среда и водите за бюджета на Българската академия на науките	2 550,0	2 550,0	2 550,0
6.	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на отбраната за бюджетите на държавните висши военни училища	24 084,0	24 084,0	24 084,0

ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И/ИЛИ НА ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО)
ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2014-2016 г.

(в хил. лв.)

№	Сметки за средствата от Европейския съюз	2014 г.			2015 г.			2016 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето) к.2.1-к.2.2	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето) к.3.1-к.3.2	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето) к.4.1-к.4.2	в т.ч.	
			Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)
	1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2
1	Сметка за средствата от Европейския съюз на Държавния фонд „Земеделие“	765 185,9	963 720,5	198 534,6	664 954,5	839 199,4	174 244,9	846 603,8	1 040 848,7	194 244,9
2	Сметка за средствата от продажбата на предписани емисионни единици	6 086,8	6 086,8	0,0	120,0	120,0	0,0	0,0		0,0
3	Сметка за средствата от Европейския съюз на Националния фонд	2 584 271,4	3 335 477,5	751 206,1	2 996 017,3	3 655 538,7	659 521,4	3 062 596,7	3 861 569,6	798 972,9

Приложение № 8

**ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ВКЛЮЧЕНИ В
КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2014-2016 г.**

(В ХИЛ. ЛВ.)

№	Държавни предприятия, включени в консолидираната фискална програма	2014 г.			2015 г.			2016 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето) (к.2.1-к.2.2)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето) (к.3.1- к.3.2)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето) (к.4.1-к.4.2)	в т.ч.	
			Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)
	1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2
1	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС)	113 652,0	96 040,4	-17 611,6	92 929,1	76 929,1	-16 000,0	140 000,0	74 000,0	-66 000,0
2	Национална компания "Стратегически инфраструктурни проекти"	0,0	1 200,0	1 200,0	0,0	1 200,0	1 200,0	0,0	1 200,0	1 200,0

Приложение № 9

**ПРОЕКТ НА РАЗМЕРИТЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ
ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2014-2016 г.**

(в хил. лв.)

№	Показатели	2014 г.	2015 г.	2016 г.
1	2	3	4	5
	Бюджетни взаимоотношения - всичко	2 384 738,8	2 517 035,6	2 539 285,6
	от тях:			
1.	Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	1 988 198,8	2 098 235,6	2 097 285,6
2.	Трансфери за местни дейности	274 640,0	287 000,0	300 000,0
	от тях:			
2.1.	Обща изравнителна субсидия	255 640,0	264 000,0	275 000,0
2.2.	За зимно поддържане и снегочистване на общински пътища	19 000,0	23 000,0	25 000,0
3.	Целева субсидия за капиталови разходи - общо	121 900,0	131 800,0	142 000,0
	от тях:			
3.1.	За изграждане и основен ремонт на общински пътища	60 000,0	63 000,0	68 000,0
3.2.	Целева субсидия по методика	61 900,0	68 800,0	74 000,0